

ŠTEVILKA 10 - LETNIK VI

ISSN 2712-4479

SUPERNOVA

REVIJA ZA SPEKULATIVNO FIKCIJO

Znanstvena fantastika - Fantazija - Nadnaravni horor

ZGODBE

ESEJI

POEZIJA

INTERVJU

Glavni urednik in odgovorni urednik

Bojan Ekselenski

Pomočnik glavnega urednika

Ivan Šokić

Lektoriranje

Matej Krajnc

Prelom in oblikovanje naslovnice

Bojan Ekselenski

Človek z naslovnice - Prva stran

Dr. Edvard Rodošek

Foto dr. Edvarda Rodoška

Družinski arhiv

Naslov uredništva

Celjsko literarno društvo,
Gledališki trg 4, 3000 Celje
celjsko.literarno@outlook.com
<http://cld.si>

Izdajatelj

Celjsko literarno društvo
Transakcijski račun:
05100-8010642929

ISSN tiskane-izdaje: 2464-0387

Izdajo so omogočili:

UVODNIK (5)*Bojan Ekselenski***Uvodnik - 5****TEMA ŠTEVILKE: DISTOPIJA (8)****Bojan Ekselenski***Živimo v distopiji- 8***Jože Biščak:***Četrta starčeva zgodba:: Rezervat v Stockholmu - 13***POGOVORNIK (21)****Spominski intervju z dr. Edom Rodoškom - 21***Pogovor z mojim prijateljem***PROZA (29)***Andrej Ivanuša***Zajčja taca - 30***Darka Lampič**Nekaj o sebi - 50***Oblast - 50***Dominik Lenarčič***Kisle dežne kaplje - 54****Oranžno obzorje - 56***Franci Cerar**Ažbe Toman: O Franciju Cerarju in njegovem delu - 57***Umor Targumskega diplomata - 58***Ivan Šokič***Trenutek nerodnosti - 62***Marko Razpotnik***Nebesne konfiguracije - 65***Matjaž Marinček**Nekaj o sebi - 66***Na konferenci - 66****Izibizi - 68***Samanta Hadžić Žavski**Nekaj o avtorici - 70***Lepši svet - 70**

PREVODI (75)*Gareth Jonson*

Haggis, Nosorog in druge nepričakovane prostoživeče živali - 75

POEZIJA (83)*Edo Rodošek*

Saj dobro vem - 84

Ta pesem si ti - 84

Brez tebe - 86

V slogi je moč - 87

Matej Krajnc

Grof Celjski (anahronistična dandanašnjica) - 90

DOGODKI IN ODMEVI (92)**MEDNARODNO SODELOVANJE***Tihomir Jovanović Tika*

Regia Fantastica 5 in 6 (93)

Snežana Kanački

BESAN - regionalna antologija znanstvene fantastike in hororja (95)

V SPOMIN: Dr. Edo Rodošek (1932 - 2021)

*Tejka Novšak o svojem očetu (96)**Bojan Ekselenski: Bil je pravi gospod (98)***FANFEST 4***Bojan Ekselenski*

Festival, izveden v senci koronakrize (99)

FANTAZIJSKA KNJIGARNA*Barbara Ribič Jelen*

Rusalkin zaliv (106)

Snežana Kanački

Polaris: zadnje mesto (106)

Frank Herbert

Otroka peščenega planeta (107)

RECENZIJA (108)*Feliksova recenzija Bojana Ekselenskega*

Domen Mezeg: Ilonika, saga o cesarju Feliksu (108)

OBVESTILA IN RAZPISI (111)

Splošni razpis za Supernovo (111)

Razpis za Vsesledje (112)

Festivalski razpis za Fanfest 5 (113)

O Celjskem literarnem društvu (114)

ČLOVEK Z NASLOVNICE (116)

Dr. Edo Rodošek: Bibliografija leposlovnega ustvarjanja (116)

ZADNJA STRAN

Edo Rodošek

Življenje ...

Uvodnik

Supernova je prišla do svoje desete številke. Še vedno je edina tovrstna publikacija v Sloveniji in od leta 2016, ko je izšla prva številka, si je zgradila bazo zvestih bralk in bralcev doma in v bližnji tujini. Revija ima tudi precej široko regionalno bazo avtoric in avtorjev.

Uredništvo revije si ves čas prizadeva za predstavitev kakovostne fantastične književnosti. Pomembna misija revije je razbijanje predsodkov o tej vrsti leposlovja. Počasi se izoblikuje avtorski

bazen, ki presega običajno klišejsko mlatenje orkov ali zlobnih vesoljcev. Kakovost in število avtoric in avtorjev se širi in pogloblja ravno zaradi možnosti objave v kakovostni reviji. Mnoge slovenske literarne revije ne objavljajo fantastičnih zgodb, zato je bil začetni primanjkljaj domačih avtorjev logična posledica tega.

S *Supernovo* in **Fanfestom, Slovenskim festivalom fantastične književnosti** se stanje izboljšuje. Opažamo dvig kakovosti, kar je zagotovo povezano z možnostjo objavljanja.

Seveda razvoj slovenske fantastične književnosti (ta izraz raje uporabljam kot spekulativna fikcija, čeprav je to ustrežnejši termin) ni odrešen izziva, da postane v slovenskem literarnem prostoru enakovredno obravnavana literarna zvrst. Zavedamo se, da gre razvoj samo korak za korakom, saj v nekaj letih ne moremo nadomestiti desetletij odsotnosti podpore slovenskemu ustvarjanju.

Razvoj slovenske fantazije gre po pravi poti tudi zaradi podpore **Javnega sklada Republike Slovenije za kulturne dejavnosti (JSKD)**. Sklad podpira slovensko fantastično književnost na več načinov. Eden od njih je finančna podpora reviji *Supernova*, druga pa je podpora ustvarjanju fantastične književnosti v okviru literarnih razpisov, kot je V zavetju besede in objav v reviji Mentor.

Razvoju v prid so različni, zdaj že tradicionalni dogodki, kot je Meteorita na Jesenicah, kjer podeljujemo edino nagrado za fantastično književnost, **nagrado supernova**. **KUD Police Dubove, Društvo za promocijo znanosti in fantastike Meteorita in Celjsko literarno društvo** bomo letos supernove podelili tretjič, lani je zaradi epidemije odpadlo. Premlevamo vsa dela od sedme številke dalje. V Sloveniji sta še dva redna dogodka, povezana s fantazijo. V Ljubljani se odvija **Na meji nevidnega**, v Ljutomeru pa **Grossmannov festival fantastičnega filma in vina**.

Oba dogodka nista povezana s književnostjo, a Celjsko literarno društvo ima svojo stojnico in promovira ljubiteljsko literarno dejavnost. S tem skrbimo za vidnost slovenskega ustvarjanja na področju fantazijske književnosti.

V zadnjih letih je bilo tudi nekaj enkratnih dogodkov (**Kunikon**) in tudi obet, da bo prišlo do ponovitve (**1. Grossmannov festival fantastike in stripa** v Ormožu leta 2019).

Pomemben gradnik razvoje slovenske fantazijske književnosti je **Fanfest**, ki je ob množici literarnih festivalov širom Slovenije edini namenjen fantazijski književnosti. Na festivalu naredimo letni presek slovenskega ustvarjanja in njene vključenosti v širši mednarodni literarni prostor. Pomemben del Fanfesta je predstavitev vsebine *Supernove*.

V *Supernovi* objavlja tudi precej tujih avtorjev, predvsem iz bližnje regije, kjer smo tudi vse bolj prisotni z lastnimi deli, kar krepi mednarodno književno izmenjavo. V pomembni regionalni antologiji **Regia Fantastica** so že nekaj let slovenski avtorji pomemben del regionalnega pregleda fantazijske književnosti. O zadnjih dveh izdajah lahko preberete poseben prispevek, ki ga je prispeval urednik zbirke Tihomir Jovanović Tika.

Slovenski avtorji in avtorice sodelujejo tudi v mednarodnem tematskem projektu. Inicijativo je dala Romunija na srečanju **Sindicatul 9** o ZFF revijah in Slovenija se je pridružila, tudi s *Supernovo*. V letu 2021 bodo Romuni izdali zbirko zgodb na temo »*Hemoragična mrzlica v Vzhodni Evropi*.« Iz vsake sodelujoče države bomo poslali po eno zgodbo. Ko to berete, so zgodbe že v Romuniji.

S čim se boste literarno mastili v tej številki?

Prvič, kot se za prvo plačljivo številko spodobi, prevladujejo domači avtorji. Pozitivno sem presenečen nad bogato fantazijsko žetvijo in za zagotovitev raznolikosti in bogastva je v tej številki od vsakogar samo po ena zgodba, izjema so miniature ali res kratki zalogajčki, a druge, enako slastne, vas bodo počakale v naslednji številki. Nekateri se že uveljavljene pisateljske tipkovnice (ne verjamem, da kdo piše s peresom). **Andrej Ivanuša** prinaša pripoved *Zajčja taca*, ki bo marsikomu zavihala usta v nasmeh. **Darka Lampič** je v *Supernovi* sveže ime, a gre za izkušeno avtorico z ogromno objavami in je tudi na kratko predstavljena. **Domik Lenarčič** že ima nekaj objav v *Supernovi* in njegovo pisanje napreduje. **Franci Cerar** je uveljavljen književnik, dramatik in še kaj, v reviji predstavlja svoj znanstvenofantastični opus. Dodana je tudi kratka predstavitev. **Ivan Šokić** že ima kar nekaj pisateljske in tudi uredniške kilometrine, saj je pomočnik urednika revije in urednik portala *znanstvena-fantastika.si*. **Marko Razpotnik** je precej sveže ime in to je njegov drugi prispevek v *Supernovi*. Zanimivo in drugačno. **Matjaž Marinček** je izkušen, vsestranski avtor in je tudi kratko predstavljen. Za zaključek je poskrbela

Samanta Hadžić Žavski. Od prevodov tokrat gostimo samo angleškega avtorja **Garetha Jonsona.** Za prevod je poskrbel **Domen Mohorič,** ki občasno napiše kaj fantazijskega.

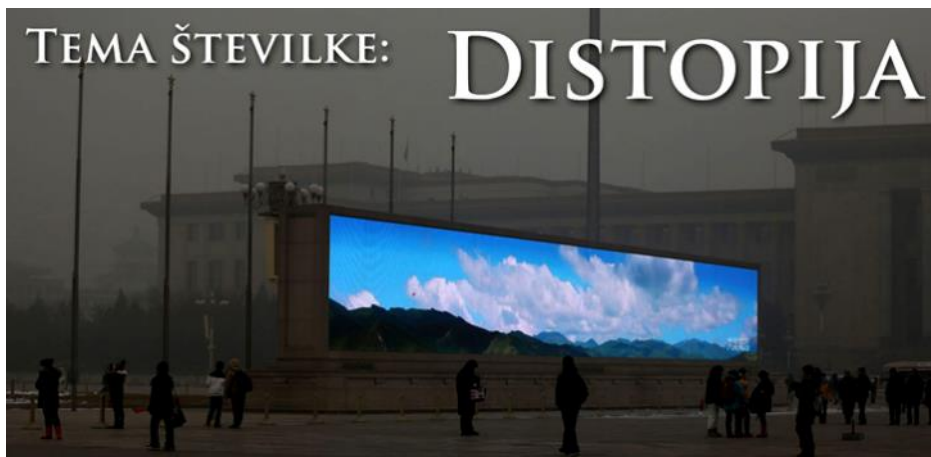
Poezija je standardni del Supernove, tokrat objavljamo pesmi **Mateja Krajnca,** ki ga ni treba posebej predstavljati, in **Eda Rodoška.**

O **Edu Rodošku,** ki je **človek z naslovnice,** je tokrat precej zapisanega, saj nas je vse, ki smo ga poznali, prizadela vest o njegovi smrti 7. februarja letos. Objavljamo spominski intervju (izvirno objavljen v Jašubeg en Jered 16/2011) in zapisa.

V reviji so tudi že standardni *Dogodki in odmevi,* nove knjižne izdaje in recenzija, tokrat zanimiv fantazijski prvenec **Domna Mezga - Ilonika,** saga o cesarju Feliksu. Držimo pesti za nadaljevanje, saj je prvi del uvod v pripoved.

V tem korona času je revija dobila svojo digitalno verzijo, ki si jo lahko preprosto naložite s klikom na QR- kodo.

Vaš vdani Bojan Ekselenski

Živimo v distopiji

Vsakodnevna poročila poročajo o pandemiji virusa, pogostem zapletu v fantastijskih povestih. Torej nekako živimo v distopiji. Sicer nam ne grozi zombi ali vampirski virus, a ta, ki je spravil na kolena sodobno civilizacijo, ni nič manj dramatičen. Zaradi ukvarjanja z virusom ostajajo v ozadju novice o dramatičnih klimatskih spremembah, ki so tudi pogost predmet obravnave v distopijah. Skratka, zdi se, da živimo v distopiji in pisanje o tem je bolj ali manj dokumentaristična obdelava realnosti. Preberete dnevne novice, dodate nekaj drame in ... Voilà! Fantazijska povest je tu.

V eseju se boste seznanili z osnovnimi izzivi pisanja distopij.

Pisanje distopije v teh distopijskih časih

Glede na trenutno okoljsko in socialno klimo v času globalne pandemije bi si človek mislil, da ljudje ne bodo brali distopij. A ni čisto tako ...

Imaginarna prihodnost, večkrat osnovna premisa tudi pogrošnih romanov, je postala kruta realnost. Živimo v času in prostoru, ki ga zaznamuje še pred kratkim neznani virus. Drobceni organizem počne samo eno stvar – za svoje širjenje izkorišča naravo naše družbe in za sabo pušča vse več trupel in prizadetih. Navkljub znanosti se zdi, da je virus vedno kakšen korak pred močjo medicine in farmacije. V boju s tem virusom nam mediji servirajo vse, o čemer smo brali v distopijah – igre močnih, teorije zarote, boj ljudi za preživetje, kaotične družbene razmere ... Poleg tega smo soočeni z vse hujšimi klimatskimi spremembami. Njihova posledica so ekstremne temperature, vse hujše suše, izjemno uničujoče poplave in invazijami raznih škodljivcev, kar se odraža v uničevanju pridelkov, degradaciji obdelovalne zemlje, čemur sledi stopnjevanje lakote v nekaterih predelih sveta. Invazije kobilic v Afriki

so kar nekako šle mimo nas ... Distopije v teh časih izpadejo kot dokumentarno čtivo in nekako se pojavi misel, da to ni čas zanje. Kdo bi ob vsakodnevnih poročilih o naravnih katastrofah še bral distopijo?

Če tako mislite, se verjetno motite.

Mediji so poročali, da se je na začetku pandemije korone povečala prodaja literarnih del, posvečenih epidemijam bolezni. Tudi film *Okužba* (Contagion) je zaživel svoje drugo življenje, saj je prinesel vse, kar danes doživljamo (karantena, teorija zarote, lov za cepivom ...).

Značilnosti distopijske fikcije

Distopijska fikcija ni veseloigra. Običajno poustvarja temačni svet, kjer se literarni liki srečujejo s podobnimi izzivi, kot jih zaznavamo v svojem okolju, vendar so ti do skrajnosti potencirani. Ponuja nam pogled na grozljivo prihodnost, posledico neuspešnega spopadanja z aktualnimi izzivi. Precej tipični primeri distopične pripovedi so razvpita *Deklina zgodba* Margareth Atwood, 1984 Georgea Orwella in sveža slovenska dela – čistokrvna distopija *Potovati z Orwelom* Jožeta Biščaka in fantazijski roman z bolj ali manj prikritimi distopičnimi elementi, *Vitezi in Čarovniki (3): Vladavina indigo otrok* Bojana Ekselenskega. Pisanje distopije se vedno začne z analizo aktualnih družbenih razmer in zatem literarno projekcijo njihove skrajne manifestacije v prihodnosti. Pomenljiv je nagovor Jožeta Biščaka:

»Kljub temu naj bo knjiga v opomin prihodnjim rodovom, da se ne bodo nekoč zbudili in ugotovili, da je fikcija postala resničnost.«

Podobno sporočilo imata tudi *Deklina zgodba* ali *Vitezi in Čarovniki (3): Vladavina indigo otrok*.

Vrnimo se v zgodovino. Začetnica sodobne distopijske fikcije je Mary Shelly z romanom *The Last Man* (Poslednji človek) Izšel je leta 1826, torej je od izdaje minilo 195 let. Pripoved prikazuje družbeni učinek apokaliptične kuge, ki pripelje do vojn in anarhije. Je danes kaj drugače? Saj (še) gledate poročila ...

V distopijskih romanih so poudarjeni nekateri globalni izzivi, ki jih gotovo prepoznate:

- ⇒ *Prenaseljenost*. Pripovedi se ukvarjajo s težavami življenja na prenaseljenem svetu. Za sladico takšnemu svetu vladajo pohlepne megakorporacije, ki ustvarjajo raj za peščico na vrhu. Zgodbe se večkrat sučejo okoli množično prisotnega kriminala, zlorabe drog in vsesplošnega pomanjkanja. Mesta so središča trpljenja in surovega boja za golo preživetje. Primer: *Zeleno sonce* (Soylent Green), ki je nastal po romanu *Make Room! Make Room!* pisatelja Harrya Harrisona iz leta 1966.
- ⇒ *Nevarnosti bioinženiringa*. Prinaša zgodbe o posledicah nenadzorovanega manipuliranja z genskim materialom, ki pripelje do grozljivih mutacij in

- posledično kolapsa človeštva. Primer: Film *Gattaca* (1997).
- ⇒ *Propad civilizacije*. Pripovedi opisujejo tragične zgodbe junakov, ki v uničenem svetu iščejo smisel nadaljnega življenja. Primer: J. G. Ballard: *The Drowned World* (1962) – *Potopljeni svet* (2019 – KUD Police Dubove).
- ⇒ *Krivični družbeni ustroj*. Družba je strogo razslojena na kaste, kjer ni napredovanja, je lahko le nazadovanje. V takšnih pripovedih se protagonist spopade s sistemom, čeprav je to boj z mlino na veter. Primer: Aldous Huxley: *Brave New World* (1932) - Krasno novi svet.
- ⇒ *Cenzura in dezinformacije*. Družba temelji na nadzoru in neznanju ljudstva. Vladajoči zatirajo prosto dostopno znanje, saj v tem vidijo grožnjo svoji oblasti. Primer: George Orwell: *1984* (1948)
- ⇒ *Okoljska kriza*. Pripoved nam riše črno prihodnost zaradi stopnjevanja podnebnih sprememb, ki pripeljejo do družbenega in gospodarskega zloma. Primer: Dr. Vid Pečjak: *Kataklizma ali Selenino maščevanje* (2010).
- ⇒ *Navidezna resničnost*. Ljudje pred črno realnostjo bežijo v navidezno resničnost in vladajoči jim to omogočijo, saj preko virtualnih platform ohranijo nadzor in z njim oblast. *Trilogija Matrica* (Lana & Lilly Wachowsky 1999 – 2003).

Kakovostno izvedena distopija naslika svet tako, da realizem sedanjosti prelomi skozi prizmo skrajne metafore. Tako narejen literarni svet je odsev naše sodobnosti in izzivov, ki običajno narišejo temno vizijo realizma, kjer protagonisti redko zmagujejo. Svetli ali celo zabavni trenutki so zelo redki. Distopija je stičišče modernega naturalizma in znanstvene fantastike.

Nekaj misli o ustvarjanju učinkovite distopijske fikcije

Pisanje distopije je pisanje fikcije, torej ne gre za esejistično berilo o družbenih izzivih, temveč leposlovno delo s sporočilom bralstvu, kako lahko gre vlak navzdol, če se ne bo ukrepalo. Torej gre za neke vrste opozorila.

Distopijska fikcija prinaša bralstvu razmislek o svetu in ga motivira k iskanju pozitivnih sprememb v disfunkcionalni družbi prenekaterih izzivov. Distopije obdelujejo naslednje:

- Preživetje posameznika znotraj težkih družbenih okoliščin.
- Uničevanja človeka in sveta s prekomerno (zlo)rabo tehnologije.
- Zoperstavljanje vladnemu in korporativnemu nadzoru nad osebno svobodo. Sem sodi cvetober raznih oblik totalitarnih družb.
- Človeški vpliv na pospešeno degradacijo okolja in uničevanje različnih habitatov, kar vodi do okoljske apokalipse.

Ste začeli razmišljati o pisanju distopijske fikcije? Kako k temu pristopiti?

Distopija ni nekaj, kar bi spisali levoročno, prosto po Prešernu, ker pač zunaj

dežuje in nimate česa početi. Nikakor!

Distopija naj se začne s temeljitim razmislekom o problemih, ki vas najbolj pritegnejo (navdušujejo) in načrtajte spremembe, ki bi jih radi poudarili. Dobro proučite bližnjo preteklost, sedanost in zakonitosti, ki so pripeljale do izhodiščnega stanja vaše pripovedi. Ustvarite logično pot do distopične vizije prihodnosti. Prepoznajte zametke skrajnosti. Bodite pronicljiv opazovalec sedanosti in bližnje preteklosti. Svojo vizijo ponudite bralstvu tako, da jo lahko povzame in doživi kot svojo. Dovolite mu, da zaživi v njej!

Želite spisati distopijo o totalitarni družbi? Preden napišete prvi stavek, proučite totalitarizme, kot so nacizem, fašizem, stalinizem in tudi naš socialistični samoupravni sistem. Najdite naravo njihovega delovanja in mehanizme, s katerim so pokorili ljudstva, ki so jim vladali. Kako jim je uspevalo? Kako se je takšen sistem odzival v krizah in kako jih je preživel? Ne bodite površni ali ideološko zacementirani.

Pripoved, ki jo tkete, naj bo srhljivo verjetna. To je ključno. Čeprav pišete o zastrašujoče deformirani in popačeni prihodnosti ali alternativni sedanosti, morajo biti nastavki pripovedi, torej liki, okolje in dogajanje, verodostojni in verjetni, pač nekaj, kar najdemo okoli sebe. Proučite poglavje Biščakove knjige, ki sledi temu eseju!

Tu pisanje »kr'neki« nima prihodnosti. Temelj verodostojnosti lahko ustvarite z vnašanjem podrobnosti in spretnim opisom delovanja distopične družbe. Podajte konflikte, s katerimi se ljudje spopadajo in kako se z njimi soočajo. Ponudite delujoče in logične institucije novega sveta in pojasnite, kako so nadomestile ustanove našega sveta. Dajte vpogled v naravo tistih, ki imajo moč in pokažite, kako to moč uporabljajo ali (praviloma) zlorabljajo. Naj liki iz pripovedi podajo žive vtise o svoji okolici (literarnem svetu).

Kakšna je zgodovina družbe, ki jo popisujete in kako se preteklost primerja s sedanostjo? Po čem hrepenijo ljudje?

Distopični svet mora imeti logična in verjetna pravila, ki morajo vedno prinašati podaljšan odsev aktualne realnosti, oziroma del nje. Ta pravila odstrite zgodaj, vendar ne tako, da uničite literarni učinek. Potek razvoja mora biti naraven in ravno s tem pritegnete bralstvo. Poudarite elemente, katerih semena so že tukaj, so del naše realnosti, saj bodo bralci prepoznali izzive sedanjega sveta in njihovo projekcijo v prihodnost.

Zgradite zgodbo okoli konfliktov in pritiskov, s katerimi se spopadajo liki. Izzivi, s katerimi se srečujejo liki distopije in ukrepi spopadanja z njimi, predstavljajo srce vaše zgodbe. Kako se liki odzivajo na izzive? Ali se upirajo, izogibajo konfliktu? Se poskušajo rešiti groženj? Se neposredno soočijo s svojimi zatiralci ali jim poskušajo pobegniti? Pripoved poganjata narava konflikta, ki ga ustvarjajo distopične razmere

in odziv likov na te strašne razmere.

Ustvarite močan občutek motivacije. V pripovedi razvijte bistvene motive protagonistov in antagonistov s pomočjo razlage njihovih ozadij, osebnostnih lastnosti in pripadnosti različnim ideologijam. Ustvarite izris poti do

osebne sreče ali reakcij na osebne poraze s potrebami po moči ali spoštovanju.

Ustvarite zapletene, a verodostojne like z negativnimi in pozitivnimi lastnostmi.

Negativci naj imajo čar, milino in včasih naj izkazujejo nepričakovano prijaznost.

Pozitivce in pozitivke »obdarit«e z globokimi pomanjkljivostmi in slabostmi, naj se borijo z njimi. Bralstvo ne mara brezhibnih protagonistov ali popolnoma zlobnih antagonistov.

Sprejeti morate odločitev glede konca, saj imate na voljo optimistični ali pesimistični konec. Distopija sicer ni veseloigra, a tudi ni tragedija. Distopična zgodba ne zahteva nujno popolnoma brezupnega zaključka. Vsekakor pa morajo v zaključni noti pripovedi obstajati elementi, ki osvetljuje moč človeškega duha. To je ključno!

Glavni junak v filmu *Cesta* (The Road) Cormacka McCarthyja ne zmaga s spreminjanjem nemogočih razmer propadajočega sveta, temveč s smiselnim žrtvovanjem za svojega sina. Zadnji kadri nijkogar ne pustijo hladnega. Tudi razvpita *Deklina zgodba* (The Handmaid's Tale) Margaret Atwood se z begom glavne protagonistke, Offrede, zaključí s kančkom optimizma - totalitarizem ne premaga želje po svobodi.

Vrednost eskapizma

Z avtorske perspektive bi se med pisanjem romana lahko zdelo prebivanje v distopičnem svetu mračno in globoko depresivno početje. Tu vskoči eskapizem s svojim terapevtskim učinkom na pisateljev duh. Mnogi avtorji, ki so ustvarjali distopije, ugotavljajo, da čutijo neko posebno razpoloženje, ko zapustijo živi svet in se potopijo v svojo literarno distopijo. Eskapizem je način ločevanja distopične literarne realnosti od živega sveta okoli sebe. V praksi pomeni, da morate potegniti jasne ločnice med literarnim in realnim svetom. Naj vas demoni distopije (oz. literarnega sveta) ne preganjajo v običajnem življenju.

Raznolikost distopičnih romanov, napisanih v zadnjih sto letih, je izjemna in marsikateri naslov je ponudil srhljiv vpogled v pot, ki se nam lahko zgodi, če se ne

bomo borili za lastno svobodo. Hitlerji, Stalini in podobni niso samo stvar zgodovine. Tovarne smrti nacističnih koncentracijskih taborišč niso samo oddaljen spomin na grozo, temveč se lahko hitro zgodijo na domačem pragu.

Kateri distopični romani ali zgodbe so vplivali na vas? Zakaj? Ob vsem tem je najpomembnejše, da kritično spremljate stanje v družbi. Kaj ogroža svobodo? Kateri so izzivi sodobnosti? Pisateljice in pisatelji se na izzive družbe odzivamo s kritičnimi literarnimi deli.

V nadaljevanju je zgodba iz distopije *Potovati z Orwellom* od Jožeta Biščaka (recenzija, ki jo je spisal Ivan Šokič, je v Supernovi 9). Zgodba je odličan primer distopičnega pogleda na prihodnost, če se ne bomo zavedali svojih korenin in pravice do svojega načina življenja in se predali konformizmu samoumevnosti pravice do svojega načina življenja. Naš evropski način življenja in pojmovanja svobode ni tako samoumeven, kot se nam zdi in Biščakova knjiga je odlično opozorilo, kaj nas čaka, če se odpovemo svojemu evropskemu bistvu.

Četrta starčeva zgodba: Rezervat v Stockholmu

Na letaku, ki ga je mlajši častnik Nils Larsson 10. septembra 2049 prinesel načelniku stockholmskega oddelka Partije za rezervate Ahmadu al-Tammarju, je pisalo:

»Rojaki! Kako smo lahko dopustili, da so tujci v naši domovini prevladali nad nami in nas izrinili. Pripravite se, spet prihaja čas, da si vzamemo nazaj, kar nam pripada!«

»Tole diši po uporu. Naj policija razišče zadevo. Potem me obvestite,« je rekel načelnik.

»Prosim?« je odvrnil Nils.

Njegova arabščina ni bila najboljša. Hodil je na jezikovne tečaje, a mu ni šlo dobro. Ne da ni bil dojemljiv za jezike, bila je le težka za učenje, še govorico klopota bi se hitreje naučil. Zato so morali sogovornici govoriti počasneje, da je kaj razumel. Res se je trudil, na Švedskem je arabščina uradni jezik že deset let, kljub temu je še povsem usvojil. Lani se je z al-Tammarjem prvič srečal. Prišel je iz majhne ribiške vasice na jugu. Ker se je vsem zdel najpametnejši, so ga vaščani izbrali, da jih bo zastopal v mogočni palači na Mohamedovi aveniji v Stockholmu. Nekoč se je predel imenoval Kungliga Slottet, palača pa je bila dom kraljeve družine.

Ta zdaj od leta 2035 živi v izgnanstvu. Danes je na tem kraju sedež nacionalne Partije in njenega stockholmskega oddelka, prostor imajo tudi odposlanci Federativne evropske zveze. Skratka, tam živi in dela elita. Nekoliko so spremenili tudi palačo. Baročna stavba, ki jo je zgradil arhitekt Nicodemus Tessin mlajši, je bila oblikovana kot rimska palača. Na delu, ki gleda na Strömmen, so zgradili šestdeset metrov visoka minareta, muzej Treh kron pa spremenili v mošejo. Nils se v palači najprej ni znašel, zdaj mu je postala že domača. Tudi petkrat na dan se obrača k Meki, želi ugajati svojim predpostavljenim, večinoma Arabcem. Zelo je drugače kot v njegovi vasi. Bil je vesel, da jo je načrt Ministrstva miru zaobšel. Imeli so srečo, da se je nekaj krajevnih partijk zaljubilo v Arabce in Afričane. Vas je čez noč postala precej barvita, komisija komisariata ministrstva je pritisnila pečat: »MEŠANO!« Sosednji kraj je imel smolo. Pečat »BELO« je pomenil razselitev in premestitev v rezervate. Eden takih je bil v Huvudstanu, okrožju severozahodno od središča Stockholma. Od tam je bil tudi letak.

»Tovariš, svojo arabščino morate čim prej izboljšati, drugače tukaj ne boste imeli kaj početi. Tudi o ženi razmišljajte, imam nečakinjo, ki bi bila primerna za vas,« ga je Ahmad pomirjajoče pogledal in segel v zadnji žep.

Larsson je moral stopiti kar nazaj. Ženska je bila tako obilna, da je silila čez robove slike. Medina se očitno ni nikoli pogledala v ogledalo. Saj ne da bi imel kakšne predsodke, a Ahmadove nečakinje se je ustrašil že na sliki. Nos je bil zvezda njenega obraza; ne na simpatičen ali dober način. Bil je kot obok templja, zdelo se je, da ima nosnice z nečim napolnjene. Obliko obraza bi težko določil, a take v življenju še ni videl. Ustnice je imela zasukane navzgor, brado tako, kot bi nanjo strmoglavil airbus A380, kilograme je očitno pridobivala samo v lica. Drobne, črnovranje oči so se izgubljale pod košatimi obrvmi. Nils se je vprašal, ali mogoče ne vidi tudi brkov.

»Najlepša v moji družini,« je vendarle malo pretiraval Al-Tammar. Na Švedsko je kot ilegalni priseljenc prišel leta 2018. Dvakrat so ga deportirali, vsakič se je vrnil, dokler se ni zanj zavzela znana feministka Lisa Wallström. Kaj je videla na njem, ostaja uganka stoletja. Ni bil pretirano visok, obilnost je bila očitno dedna. Z Liso se je poročil, imela sta sina, ki so mu v dokumente zapisali: Abdul Ahmad II. Olaf al-Tammar Wallström. Leta 2021 se mu je stožilo po treh ženah, ki jih je pustil v Alžiriji. Kar je sledilo, je bila tragikomedija; komedija za Ahmada, tragedija za Švedsko. Najprej je prišla prva, nato druga, na koncu tretja. In z njimi 17 otrok. Čez dve leti so prišli še starši. Najprej njegovi, nato od prve žene pa od druge in tretje. Še ni bilo konec. Sledili so stari starši, kakopak od vseh, bratje in sestre vseh treh žena, nato bratrance in sestrične ter strici in tete pa njihovi sorodniki in od sorodnikov bratje, sestre, starši, strici in tete. Leta 2030 je družina al-Tammar na Švedskem štela 347 članov. Od takrat se vsako leto poveča vsaj za četrto stoto članov, koliko jih je danes, ne ve nihče.

»Pojdi zdaj, o Medini pa le premisli,« je Nilsa odpravil načelnik.

xxx

Okrožje Huvudstan je bilo nekoč predmestje Stockholma v občini Solna. Takrat se je imenovalo Huvudsta. Potem so ga preimenovali (dodali so črko n, da je bilo ime primernejše novemu redu), prebivalce izselili na jug mesta, leta 2035 so ga ogradili z dvojno ograjo. Zunanja je bila visoka pet metrov, na vrhu je bila bodeča žica. Mreža je bila spletena iz mešanice jekla in titana, približno na vsakih pet metrov so ji trideset centimetrov debeli stebri dajali stabilnost. Sto metrov stran drug od drugega, nekoliko odmaknjeni od ograje, so stali deset metrov visoki stolpi. V vsakem je bila ekipa varnostnikov Ministrstva za rezervate, ki je noč in dan budno spremljala dogajanje pred ograjo in za njo. Kdor je bil enkrat za ograjo, ni mogel ven. Stražarji so bili opremljeni z mitraljezi, avtomatskimi puškami in metalci ognja. Vsakih petnajst minut so skozi ograjo spustili elektriko. Včasih pogosteje, včasih na pol ure. Kdor je želel pobegniti, ni mogel izračunati, kdaj se bo zgodila visokonapetostna nevarnost. Obseg zunanjega kroga, ki je imel en sam in dobro zastražen vhod, nad katerim je visel napis MEŠANO NAS OSVOBAJA, je bil trideset kilometrov.

Notranja ograja, kakih trideset metrov oddaljena od zunanje, je bila dva metra nižja, a prav tako dobro utrjena. Imela je več vhodov. Skoznje so morali na tako imenovani zeleni ali prosti pas, kjer je bila samo trava in pritlikavo grmičevje, vsak dan med 13. in 17. uro vsi prebivalci Huvudstana, in to brez izjeme. Da ne bi pozabili, jih je opozorila sirena. Ko so bili na tem pasu, so običajno hodili gor in dol, ob zunanji ograji pa so se zbirali prišleki.

Takim območjem, ki jih je bilo na Švedskem vsaj sto, je Partija rekla rezervati, čeprav so bila v resnici taborišča. Vanje so stlačili tiste, ki so zavračali mešanje in nov družbeni red. V Huvudstanu jih je bilo petdeset tisoč, večinoma so bili iz Stockholma ali z juga Švedske. Vsi po vrsti so bili pravi Skandinavci; taki, kot jih je poznalo dvajseto stoletje. Švedi kot potomci Vikingov so bili atletsko grajeni in odporni ter veliki individualisti. To so stoletja jemali kot hladnost, a v resnici so se tako obnašali zato, da ne bi motili drugih. Nočem se vmešavati v vaše zadeve; vi poskrbite za svoje stvari, jaz bom za svoje, je bilo njihovo geslo. Prave Švedinje pa so čista poezija: dolgonoge, svetlolase in modrih oči.

Ko je zatulila sirena, se je več tisoč belopolnih odpravilo skozi številna vrata na zeleni pas. Za zunanjo ograjo so že stali ljudje in jih radovedno gledali. Čez teden so bili običajno šolarji, ki so jih učiteljice pripeljale, da bi videli, kakšni ljudje so še pred tremi desetletji vladali na Švedskem. Konec tedna je bil obisk Huvudstana priljubljen družinski izlet; tako kot nekoč obisk živalskega vrta. Obiskovalci so metali hrano čez ograje, a hladni in ponosni Švedi se niso menili zanjo. Pustili so jo tam, da je zgnila, kar je jezilo obiskovalce, ki so godrnjali, kako so lahko tako nehvaležni. Mestoma je varnostnik poklical koga in mu ukazal, da mora stopiti bliže

k ograji. Takrat se je zgrnila množica in ugotavljala, kako grdi ljudje so. To je bilo povsem razumljivo. Če prideš iz Afrike, se ti zdi očem prijetnejša črnka z banano kot Švedinja s sladoledom. Podobno je bilo z Arabci. Zanje je bila Medina prava lepota, tudi koristna. Kdo se bo pozimi stiskal k suhi ženski, ko te lahko tolsta Arabka prav dobro ogreje.

xxx

Andres Ljungberg, ki je bil v Huvudstanu že poldrugo desetletje, je bil župan. Ljudje za ograjo so hitro uvideli, da jih je Partija poslala v rezervat, da bi se bodisi med seboj pobili, bodisi umrli od lakote. Nikakršne hrane jim ni pošiljala, ven jih tudi ni pustila. Zato so se organizirali in izbrali voditelja. Severni del okrožja so preuredili v polja, na vzhodnem so redili živino, vsak je dobil kos zemlje, da je lahko prideloval vrtnine. Kot pridni in inteligentni ljudje so tehnike izpopolnili, tako da nikoli niso stradali. To je jezilo Partijo, ko je brala poročila.

Ljungberg je načrtoval upor. Z dobronamernimi ljudmi zunaj ograje so nekako navezali stik, ti so sporočilo prenesli v druge rezervate. Država je danes štela dvajset milijonov ljudi; od tega je bilo sedem milijonov Arabcev, po dva milijona črnih Afričanov in Azijcev, tri milijone prilagojencev, kot so pravili ljudem, kot je bil Nils, ki so se zaradi ljubega miru prilagodili in hodili na posebne terapije, da dobijo temnejšo polt, šest milijonov je bilo čistokrvnih Švedov. Polovica slednjih se je preselila povsem na sever in mirovala, tri milijone jih je živelo po rezervatih, kot je bil Huvudstan. Čeprav so (pre)živeli, to ni bilo življenje. Tujci so jih okupirali, domovino je treba vzeti nazaj. In Ljungberg je bil pravi človek za vodjo. Za večino je bil že zdaj junak. Imel je občutek za dolžnost, željo, da zavaruje druge in jim vrne svobodo, ni se bal na svoja ramena prevzeti križa trpljenja. Vedno je ljudi nagovarjal s plemenitimi nameni, o zlikovcih onstran ograje pa ni našel lepih besed. Ni hujšega zločina kot izdaja in načrt iztrebljanja rodu. Ko je tako nagovarjal ljudi, je vsakega ustavil na njegovi poti. V zanosu so svetli kodri plapolali, sicer hladne modre oči so žarele, že tako močne ličnice so postale še izrazitejše. Bil je mišičast, rojen za bojevnika. Vsekakor je bil čeden moški; preprost, a nekako v transu, ko je govoril o uporu. Takrat je otajal še tako zamrznjena in otopela srca.

Njegova žena Maxinne je ob sebi imela zanesljivega in prijaznega človeka. Spoznala sta se v Huvudstanu in se takoj zaljubila. Tudi ona je bila fizično in duhovno oseba, kot bi jo Bog delal zase. Bila je klasično lepa, z inteligenco, ki ji jo je vsak zavidal. Ker je bila ljubljena, se je tudi sama počutila lepo. Ona je bila tista, ki je z nežnimi rokami objemala dušo Huvudstana in mu dajala podton modrosti, in kolikor je bilo mogoče v težkih časih, vedrine. Bilo je jasno, da bo možu stala ob strani kot ženska in kot bojevnica. Vse na njej je kar kričalo, da se zna bojevati in se bo bojevala do zadnje kaplje krvi, do takrat, ko bo kapnila zadnja solza na užaloščeno švedsko zemljo. Nikoli ne bo pustila, da se zlomijo. Ni zakona narave, da

bi oni morali izumreti, priseljencem pa prepustiti zmago. Ne. Naravni zakon, ki jih je ohranil stoletja dolgo, je, da bodo zavojevalcem delili ognjeni krst. Iz tega kataklizmičnega spopada bo zrasel nov rod, skupaj z možem se bo z versko vdanostjo žrtvovala in pognala z množico bojevnic in bojevnikov. Stresli in pokončali bodo tiste, ki so mislili, da se bodo kar vdali, a so v resnici v njih prebudili gene starih Vikingov. Ko je tako premišljevala, je včasih čutila kot ocean neskončno žalost. Mnogih ne bo več, ko se bo boj končal.

xxx

Ahmad al-Tammar je bil obupan. Larsson mu je sporočil, da je policijski ovaduh izvedel, da se v resnici pripravlja upor. To je bila zanesljiva informacija, kdaj in kako niso vedeli. A zagotovo kmalu. Zdaj mora al-Tammar do nacionalnega sveta Partije, da jim razkrije svoj načrt, kako zatreti upornike. Če bo Stockholm padel, je opelel za vse življenje. Čeprav je bil načelnik največjega partijskega oddelka v državi in zato kar vpliven, je bilo nad njim vsaj ducat ljudi, katerih ena beseda bi bila dovolj, da bi odletel s položaja. Pomenljivo je pogledal Larssona in mu naročil, da morata biti previdna. Larsson sicer ni vedel, kaj naj bi to pomenilo, si je pa štel v čast, da je načelnik prav njega izbral, da ga spremlja v dvorano 7/7.

Dvorana je spominjala na preddverje cenenega hotela. Tla so bila temna in polirana, sredi je bila velika rdeča preproga z motivi iz Korana. Prostor je bil opremljen z islamsko ikonografijo, poimenovali so ga po bombnem napadu Al Kaide v Londonu 7. julija 2005. Eden od članov sveta je bil Hasib Tanweer, sin Shehzada Tanweerja, ki je tisti dan ob 8.50 aktiviral bombo na vlaku med postajo Liverpool Street in postajo Aldgate. Stari oče je še vedno živel v Leedsu, sam se je leta 2031 preselil v Stockholm, saj je Švedska postajala islamska država. Zaradi poznanstev in zaslug njegovega samomorilskega očeta, ki je umrl mučeniške smrti, je lani prejšnje leto član nacionalnega sveta Partije. Bil je najmlajši, štel je 46 let. Očeta se ni spomnil, bil pa je nanj ponosen, saj je ubil sedem nevernikov. Ni se imel za blazneža in nasilneža, a bil je mnenja, da je treba z uporniškimi rezervati krvavo obračunati. Zato je z zanimanjem pričakoval predloge al-Tammarja.

xxx

Ahmad in Nils sta sedla v neudobna fotelja pri vratih. Na drugi strani so za dolgo mizo bili člani sveta. Dvanajst, trinajstega, predsednika, so še čakali. On je vedno prišel zadnji, ko so bile stvari pripravljene za razpravo. Eden je prižgal luč. Čeprav je bil dan, zaves, skozi katere se je skušala prebiti svetloba, niso odgrmili. Ko je prišel Tore Erikson, so vsi vstali. Bil je zadnji predsednik svoje vrste. Šved, ki ga bo konec mandata, ki se izteče leta 2051, zamenjal eden od Arabcev. Že zdaj so imeli Arabci in Afričani večino v svetu. Šveda sta bila samo dva; predsednik in en član.

Erikson je bil starec. In kot vsi pravi Švedi. Dolgoletni predsednik nacionalnega sveta Partije je imel podolgovat obraz, svetle brke, dokaj vedrega pogleda. Na videz

svež je imel rahlo upognjen hrbet. Starost je naredila svoje, v sklepih je že škripalo. Nekaj let se je moral podrežati večini, lahko bi rekli, da je bil predsednik samo zaradi lepšega vtisa. Plaval je na valovih novega reda, nove mešane rase, ki je prevzemala Evropo. In Švedska je bila prva, ki je na široko odprla svoja vrata. Na to je bil ponosen, ker je pri tem osebno sodeloval. Po osmih desetletjih življenja pa je bil že utrujen, da bi nadaljeval. Po mandatu se bo umaknil. Zdelo se mu je, da je naredil dovolj. Vodil bo še zatrtje upora, kar mu bo, potem ko se bo upokojil, prineslo spomenik na katerem od trgov v Stockholmu. Že zdaj so se v šoli učili, da je oče nove in boljše Švedske.

»Kaj predlagate?« je pogledal al-Tammarja.

Načelnik je ponižno vstal in nagovoril svet.

xxx

Huvudstan se je 13. septembra 2049 spremenil v morje krvi, v katerem so plavala trupla mož, žena in otrok. Plačanci so temeljito opravili svoje delo. Ker si Partija ni želela mazati rok, je najela 1.421 Afričanov iz Johannesburga, ki so bili s svojimi ladjami zasidrani v nemškem Rostocku. Tam so opravili s kolonijo starih Nemcev v bližini Saala. Dobro oboroženi so bili pri svojem delu zelo učinkoviti, izkušnje so si nabrali med letoma 2033 in 2041, ko so Južno Afriko dokončno očistili belih farmarjev. Nacionalni svet Partije je poveljniku, ki je bil tudi Veliki vrač in vodja plemena Xhosa, obljubil 100 kilogramov zlata ter povrnitev stroškov za obrabo orožja in potrošnje streliva. Kei Mphakanyiswa si ni dal dvakrat reči in je hitro sprejel ponudbo. Drugi del enot je sestavljalo 731 gardistov Alahove vojske, ki so jih v 24 urah z zračnim mostom prepeljali iz Riada. Na 50 tisoč Švedinj in Švedov se je torej kot podivjana drhal spravilo 2.152 dobro izurjenih mož. Spopad je trajal natanko 10 ur in 12 minut, ura se je ustavila ob 17.12, ko je kot zadnji v južnem delu rezervata omahnil Ljungberg: Maxinne so s skupino žensk pokončali že okoli poldneva na vzhodni strani, kjer je bilo utrjenih dobrih 11 tisoč prebivalcev Huvudstana.

Bila je to igra mačke z mišjo. Ob 7. uri zjutraj so gardisti iz Savdske Arabije in vojaki Mphakanyiswa planili skozi glavni in edini vhod. Bilo jih je okoli tisoč petsto, preostali so s stražnih stolpov z ostrostrelskimi puškami pobijali na daljavo. Samo do dopoldneva so jih ustrelili več kot pet tisoč. Domačini so bili slabo oboroženi. Ker so bili povsem izolirani, je imelo strelno orožje le okoli tisoč mož, drugi so bili oboroženi z lok, s sulicami, z meči in s sekirami. Vseh skupaj je bilo 21.000 braniteljev s strelnim in hladnim orožjem, drugo so bili otroci, starci, ženske in slabotnejši. Napad jih je presenetil, nanj niso bili pripravljeni. Plačanci so streljali vse, kar je bilo ali se je zdelo živo. Niso izbirali. Na hitro postavljene barikade na nekaterih predelih rezervata so najprej razstrelili z ročnimi raketami, prostor naredili z oklepniki, s katerih so s strojnicami sejali smrt. Ko so opravili, je prišlo tristo mož z

mačetami in začeli so čiščenje. Vsak kamen so obrnili, odprli vsako sobo, pregledali vsako klet. Vse so pretaknili, kjer bi se lahko kdo skrila. In ko so ga našli, so ga pokončali.

Približno pet tisoč žensk z otroki in s starejšimi se je zateklo v majhen gozdček na jugozahodnem koncu. Plačanci so ga obkolili in z metalci ognja zažgali. Ker ni deževalo že od avgusta, je bilo vse suho, zato se je gozd spremenil v baklo. Vsi so umrli v hudih bolečinah. Kdor je hotel pobegniti, so ga ustrelili. Po 14. uri je na južnem delu 80 kvadratnih kilometrov velikega rezervata ostalo le še 3.500 bojevnikov z Ljungbergom na čelu. Kraj poslednje bitke je bil na rahli vzpetini. Na njej je bila stara cerkev, za njo pradavna jama. Plačanci so se morali precej namučiti, da so prebili vse tri obrambne črte. Na koncu je z mečem nad glavo in ves okrvavljen prišel pred vhod jame Ljungberg. Dan, ki je bil za njim, je bil strašljiv. Z očmi je iskal nasprotnike, videti je bil samozavesten, čeprav je čakal neizbežno. V sebi je pozdravljal padle prijatelje, zajet v žalost je poljubljal ljubko ženo, solze so mu oblike dušo in srce. Dostojanstveno in s pogumom je služil skupnosti, bil je domoljub in junak. Še preden se je končalo, je vedel, da je pot pretežka, da bi jo prehodil. A moral je ostati trden.

Napadalci, ki so stali deset metrov pred njim, so okameneli. Pred seboj so videli mogočnega bojevnika, živo orožje, ki lahko pobije vse, ki mu stopijo na pot. Tisti trenutek so se počutili kot strahopetci, za trenutek jih je preplavilo občudovanje. Nato je Ljungberg planil nadnje. Ni prišel daleč, strelji so ga pokosili. Njegova zadnja misel je bila molitev za vse padle, za dobre ljudi, ki bodo prišli za njim. Z božanskim nagonom je zadnjič stisnil meč, ki se je iz roda v rod prenašal na najstarejšega sina. To je bilo dolgo rezilo, kovina je bila sijoče srebrna, ročaj ovit v grb kraljeve družine, na ročajnem glaviču je bil križ. Legenda pravi, da je meč skoval isti kovač, ki je skoval Excalibur.

Medtem se je skozi nemo množico plačancev prebil Mphakanyiswa. Najbližjemu je vzel sekuro. Nad ročajem iz trdega lesa iroki je bilo rezilo iz večkrat kovanega jekla. Dvignil jo je nad desno ramo in Ljungbergu odsekal glavo. Prijel jo je za lase in jo pokazal svojim vojščakom, ki so kot v transu začeli plesati. Nato se je sklonil in kot trofejo vzel Švedov meč.

xxx

Tisto noč luna ni bila odsev žarkov sonca, bila je krvava senca pokola v Huvudstanu, ko je drhal gazila lepljivo tekočino pogumnih in plemenitih bojevnikov in njihovih žena. Votel odmev odhoda iz rezervata je napovedoval prihodnje dogodke in izzval svet, ki se je zdel gotov in zapečaten za celo večnost. Fortuna daje prednost pogumnim in drznim, ki si upajo videti in iti dlje, kot to lahko naredijo drugi. Vojna bo pustošila, treba bo preživeti čas in prostor, kjer si Partija želi, da bi bili vsi mrtvi. Tisti, ki so jih slikali kot šibke in mehke, so ta večer odvrgli rože in

prijeli za orožje. Pritoževanje in stokanje nad krivico je zamenjal bojni krik, ki je kot ogromna skala, ki zvrha prepada pade v reko, spremenil tok dogodkov. Ko se zdi, da je dobro poraženo, se izpolni prerokba davnih evropskih ljudstev, kjer imajo Švedi posebno mesto. Malo je bilo treba, da se je zamajala tiranija Partije, ki je uspavana mislila, da so se staroselci sprijaznili z usodo in da bo z mrakom pokopala slavno preteklost.

Odlomek je objavljen z dovoljenjem avtorja in založbe Nova obzorja d. o. o.

Spominski intervju z dr. Edom Rodoškom

Pogovor z mojim prijateljem

Morebiti nam lahko poveste kaj o svojih pisateljskih začetkih? Kako se je začela vaša pisateljska pot?

Pisateljski začetki – kaj je to? Če ne štejem otroških poskusov čečkanja pustolovskega romana in klepanja primitivnih stihov za razne punce, sem v zadnjih dveh letih pred maturo urejeval dva mladinska lista, kar je praktično pomenilo, da sem moral vedno tik pred zdajci kar sam napisati kak prispevek, da se je objava lahko sploh zgodila.

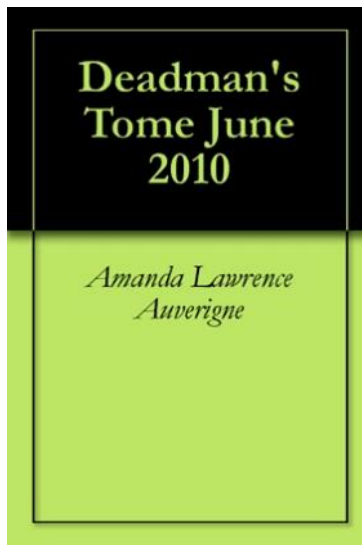
Znanstveno fikcijo sem desetletja dolgo prebiral v angleščini in tu in tam tudi prevedel kakšno short story, a jih v glavnem nisem uspel plasirati z redkimi izjemami v ŽIT (Življenje in tehnika) in literarni prilogi Dela ob sredah. Lažje so mi objavljali kratke humoristične odlomke iz mojih zgodb v 'Kih'-u in '7 dni', ki pa praktično niso vsebovale ZF elementov.

Se še spomnite svoje prve zgodbe? Kje in kdaj je bila objavljena?

V Sloveniji sem некоč skušal ponuditi zbirke lastnih kratkih zgodb raznim založnikom, a sem se kmalu naveličal njihovega praviloma podcenjevalnega odnosa (Uh, žanr – fuji!) in neskončno dolgega čakanja na odgovor. Enako neuspešni so ostali moji poskusi plasmaja zbirke iz angleščine prevedenih kratkih ZF povesti – pet ali šest se jih še nekje valja.

Nekje v začetku 1994 sem začel pošiljati v presojo na angleško govoreče tržišče svoje lastne prevedene kratke zgodbe. Po kar precej zavrnitvah sem le dočakal septembra istega leta objavo svoje zgodbe *'Just in Case'* v mesečniku 'Thirteen', London, UK.

Nekakšna ironija je v tem, da sem prvo izdajo zbirke lastnih kratkih zgodb v Sloveniji dočakal šele tri leta pozneje, ko sem se upokojil in zato imel več časa za pisanje. Izšla je pod naslovom 'Temna stran veselja' pri založbi CLIP, Domžale. No, od tam dalje je šlo lažje.

Kako bi opisali takratne razmere v slovenskem založništvu?

Sedemdeseta leta prejšnjega stoletja so bila v Sloveniji zlata doba tako za založnike kot tudi za bralce znanstvene fikcije, doba, ki se najbrž ne bo nikoli več ponovila. Sorazmerno kakovostni prevodi del velikanov science fiction, kot so Simak, Bradbury, Orwell, Clark, Sheckley, Matheson, Asimov, zvečine pri Tehniški založbi Slovenije, so bile tedaj občudovane in razprodane. Ta plima je spodbudila tudi domačo ZF sceno in iz tistega obdobja datira tudi precej kvalitetnejših slovenskih del.

Pri nas je znanstvena fikcija tedaj – in edino tedaj – za kratek čas izgubila etiketo trivialnosti, vsi ljubitelji so vedeli, da sta

Hugo in Nebula enakovredna Pulitzerjevi nagradi. Nato so žal svinčena osemdeseta leta spolitizirala tudi uredništva; vse kar je prihajalo z zahoda je postalo znova manj priporočljivo, če ne celo sumljivo.

Dandanes pa je najbolj zaskrbljujoče dejstvo, da skorajda ni kakovostnega podmladka domačih ZF avtorjev.

Kako se vam danes zdi na slovenski založniški sceni? Je ta do domačih avtorjev zdaj prijaznejša, kot je bila nekdanj?

Ni. Znanstveno fantastiko ponujaš? Kar pozabi. Dodatni faktorji so skrajna profitabilnost, ki se rada skriva pod pretvezo 'kriza' in razvoj interesnih klanov. Dandanes je pri nas kakovost pisanja praktično nepomembna; odločilne so vključenost v pravo skupino, druženje z vplivnimi ljudmi, ki ti lahko nudijo odločilno podporo, seveda za primerne protiusluge.

Pišete kratke zgodbe in romane. Kaj vam bolj leži, oziroma, pri čem bolj uživete – pri kratkih zalogajčkih ali dolgih pisateljskih obedih?

»Napisati resnično dobro kratko zgodbo je pogosto težje kot napisati roman.« Avtor citata je Robert Henlein in z njim se popolnoma strinjam. Dokaj podoben se tudi pomen znanega angleškega reka. »Pisanje sestoji iz desetih odstotkov navdiha in devetdesetih odstotkov potenja«. In ravno dobra kratka zgodba vsebuje tisti bistveni rezultat navdiha, tisto esenco, ki bralca lahko prevzame – ali pa tudi ne.

Vendar pa je popolnoma jasno, da je pri romanu dosti težje oblikovati zaplet in primerno dinamiko, ki kulminira v finalu zgodbe. Tudi založniki trdijo, da je 80 000 besed lažje prodati kot roman, ne pa kot zbirko krajših zgodb. Je pa krajša zgodba

prijetnejša za pisanje – zadoščenje, da je stvar končana, doživiš mnogo prej.

Verjetno pa je tudi moja prirojena lenobnost glavni vzrok za to, da imam med devetnajstimi svojimi izdajami le pet romanov.

Užival sem med branjem vašega romana Neločljiva dvojica. Kako bi z enim stavkom podali sporočilo tega romana?

'*Neločljivo dvojico*' lahko človek bere bodisi kot ljubezenski roman, ki se pač godi v prihodnosti; lahko pa jo smatra kot udejanjanje določene znanstvene hipoteze, kjer je zaverovanost v ljubljeno osebo le nekakšen razvedrilni dodatek.

Sporočilo v enem stavku? 'Resnična ljubezen lahko premaga vse, tudi prostor in čas in bo v svojem bistvu vseskozi enaka.'

Slišal sem, da so vam nekatere zgodbe prevedli in objavili v tujini. Kje so vam objavili zgodbe?

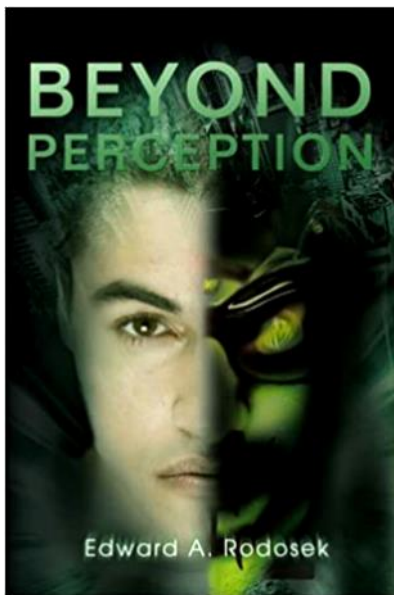
Zadnjih nekaj let pišem kratke zgodbe direktno v angleščini, editira, oziroma 'izpili' pa mi jih prijatelj, po rodu Kanadčan, ki ima lektorski doktorat. Doslej imam objavljenih tam nekje okrog 94 kratkih zgodb (*short stories* - točno evidenco mi vodi hčerka), v približno 70 različnih revijah (magazines), od tega v štirih antologijah.

A začelo se sploh ni zlahka; spočetka je bilo zavrnitev toliko, da sem podvomil sam vase. Uredniki revij so v glavnem oportunisti; brez poprejšnjih referenc si pač Mr. Nobody, zato te ne objavijo. Zdaj pa mnogi samo pogledajo moj bio in vzamejo tudi kakšno mojo reč, ki je sam ne cenim preveč.

Leta 2007 so mi pri 'iUniverse', Lincoln, Nebraska, USA, izdali zbirko zgodb 'Beyond perception'. 'Littera Slovenica' pa je v letu 2008 tri moje v angleščino prevedene zgodbe uvrstila v edicijo 'The Dark Side of the Mountaine'.

V različnih revijah sem prebral nekaj recenzij vaših del; recenzenti so različno ocenili vaša dela. Ima Slovenija sploh dovolj kvalitetnih recenzentov ZF del? Čigavo mnenje najbolj cenite?

Z recenzenti je pri nas en velik križ, kar seveda ni čudno, ker je pač znanstvena fikcija (izraz znanstvena fantastika je globoko napačen, čeprav je žal že udomačen) kot vrst mnogo premalo razvita. Odkar sta se Vid Pečjak in Žiga Leskošek umaknila s področja, je kritikov z zadostnim znanjem bore malo – trenutno se spomnim le treh imen pravih recenzentov: Drago Bajt, Dušan Čater, Jana Kolarič. Skoraj prepričan sem, da bo tako imensko navajanje užalilo ali ogorčilo cel kup ljudi, ki jih tu ne

omenjam. A to naj ne pripisujejo moji hudobiji, ampak raje mojemu skleroznemu spominu.

Zakaj mislite, da domači avtorji nimamo »svojih« založb, temveč s svojimi deli kolobarimo med različnimi založbami oz. samozaložbo?

Nisem prepričan, da povsem razumem to vprašanje.

Dopolnilno e-mail vprašanje: Kako gre objava v tujini?

Povsod po svetu pisatelji (oziroma njihovi agenti ali promotorji) ponudijo novo delo nekaj ducatom založnikov, dokler ne najdejo koga, ki ga je pač voljan objaviti. Avtorji bestsellerjev so kajpak izjeme; tam lahko njegovi zastopniki izbirajo med najbolj uglednimi založbami, čeprav se le redko zgodi, da zamenjajo zmagovalnega konja.

Kar zadeva samozaložbo, v tujini ne pomeni avtomatično tudi brezup glede voljnega založnika, tako kot natolcujejo največkrat pri nas. Nasprotno, to je največkrat najugodnejša varianta za avtorja, tako kot pri filmu, ko je pisec scenarija obenem tudi režiser in producent.

Kateri avtorji so najbolj vplivali (oziroma vplivajo) na vaše delo? Imate kakšen vzor?

Mirno lahko rečem, da literarnega vzora nimam. Vzor pomeni zame skoraj nekakšno plagiatorstvo, zato brž škartiram kakšen odstavek lastne zgodbe, če se zavem, da je tako ali podobno že pisal kdorkoli drug.

Oh, vzornikov imam pa veliko, dosti preveč, da bi jih tukaj našteval. Se pa tudi spreminjajo; skozi desetletja nekateri izginejo, pojavijo pa se novi.

Mogoče imam kot predstavnik starejše generacije piscev že malo preveč ustaljeno (ali okostenelo) mnenje, kaj je znanstvena – ali širše, spekulativna – fikcija, čeprav se zdim sam sebi vselej dovolj odprt za nova iskanja. Nesporni dejstvi pa sta, da brez Huga Gernsbacka danes mogoče sploh ne bi bilo te literarne smeri, in da brez *'Science Fiction and Fantasy Writers of America'*, ki podeljuje Nebula nagrade, najbrž ne bi bilo kvalitetnega razvoja te smeri. Če po spominu citiram Ursulo K. LeGuin: *»Mogoče se nekateri med nami zdijo drugim veliki; a to je le zato, kar mi stojimo na ramenih velikanov.«*

O nelagodnosti oziroma pristranskosti kakršnega koli naštevanja sem že nekaj omenil. Med drugimi so moji veliki vzorniki naštet v odgovoru na vprašanje 3 tega intervjuja. Seveda bi lahko (ali bi moral) ta spisec še razširiti najmanj na Lema, Andersona, Silverberga, LeGuinovo, Mathesona, Blisha, Lieberja, Wyndhama ...

Spet se moram vrniti na svojo domnevo, da tako zgoščene kakovosti ZF del, kot je cvetela v petdesetih pa tja do osemdesetih let prejšnjega stoletja še nismo dočakali in zelo dvomim, ali bomo sploh kdaj. Bojim pa se, da razmišljam glede tega skoraj podobno kot Leonard Bernstein, ki je nekoč rekel, da dandanes pravzaprav nima več smisla pisati glasbe, saj je vse zares originalno napisal že Bach. Osebo sicer ne bi

šel tako daleč, a prav poseben optimist nisem več.

Kako poznate domače avtorje? Imate s kom stike, morebiti prijateljske?

Domače avtorje s področja ZF poznam dokaj dobro, vendar osebnih stikov s komerkoli izmed njih praktično nimam. Mogoče tudi zato, ker že dve desetletji živim na podeželju in precej odmaknjeno, kar me je na žalost odtujilo tudi od mnogih nekdanjih prijateljev.

Mislite, da domači avtorji ZF&F, oziroma recimo temu kart spekulativne umetnosti potrebujemo kakšno svojo stanovsko društvo?

O stanovskih društvih na splošno imam precej zadržkov, celo o tistih, katerih član sem (kot npr. DSP). Bernard Shaw je že pred stoletjem dejal, da se bogatini radi pogovarjajo o umetnosti, umetniki pa o denarju – torej vsak o tem, česar nima. Dejstvo je, da so sestanki članov stanovskih društev v bistvu medsebojno prepričevanje že prepričanih. Njihov glas ne seže preko praga konferenčne sobe, zunaj pa koraka karavana mirno dalje. Dokler denarja dokončno ne zmanjka in barka potone, kot se je to nekoč zdavnaj zgodilo s Sfero.

Namesto raznoraznih društev bi bilo treba podpreti in bolj agresivno promovirati (skrajno redka) periodična glasila s področja spekulativne literature, ki so še edina rešilna bilka, ki plava po morju splošne nebrižnosti. Poznam sicer le Blodnjak in Jašubeg en Jered, ki živita skoraj samo zaradi vlaganja znatnih osebnih naporov obeh urednikov. Žal pa Slovenci nimamo ničesar podobnega, kot je bil nekoč zagrebški Sirius.

Zakaj mislite, da so tuji avtorji s svojimi prevodi odlično zastopani na prodajnih policah, deležni so profesionalne obravnave, a domači smo v kar znatnem delu prepuščeni svoji iznajdljivosti, naših del skoraj ni zaslediti na policah knjigarn?

Domača literatura (in to ne le spekulativna) je v soočenju s prevodno literaturo kot David proti Goljatu, s tem, da je David brez prače. Založništvo je iz leta v leto bolj pridobitna dejavnost, kar je prav za prav razumljivo, saj so mnoge založbe na robu preživetja. Kdor pri nas piše znanstveno fikcijo, se mora sprijazniti z dejstvom, da je komajda mogoče doseči mejno naklado okrog osemsto izvodov, kar pomeni prag ekonomičnosti.

Edino, kar se založnikom dandanes splača, so otroške slikanice in seveda vsa obvezna šolska literatura. Leposlovje kot celota je v oklepaju – z izjemo šunda, po možnosti rahlo začinjenega s seksom. Nad osemdeset odstotkov slovenskih bralcev ne ve dobredno nič o znanstveni fikciji. Nek moj – akademsko izobražen – znanec je na moje vprašanje o tem rekel: »*Oh ja, to so tisto sranje na TV, kjer se na vesoljskih raketah ves čas obstreljujejo zmaji in vampirji.*«

Dodatni hendikep je tipična slovenska značilnost, ki jo je ironiziral že Cankar, namreč malikovanje tujega in podcenjevanje domačega. Nek založnik mi je pred

dvema desetletjema predlagal, naj privzamem kak angleško zveneči psevdonim, pa bo razmislil o tisku.

Kaj ste po poklicu?

Moj osnovni poklic je gradbeni inženir z doktoratom znanosti in stopnjo rednega profesorja ljubljanske Univerze. Na tem področju sem v štirih desetletjih menda dosegel vse, kar se dá doseči, kar priča tudi kup priznanj tujih univerz. Pisanju sem se redno posvetil šele po upokojitvi in v dveh desetletjih so mi izdali povprečno eno knjigo na leto. Svojevrstna ironija je v tem, da sem danes najbrž bolj znan kot pisec kakor pa kot znanstvenik in pedagog.

Uporabljate svoje poklicne izkušnje pri pisanju?

Brez dvoma. Imel sem to srečo, da sem že kmalu po diplomi lahko začel delati na raziskovalnem področju, ki je bilo tedaj pri nas še povsem novo. Moja obsedenost z znanostjo je najbrž vidna tudi v mojem pisanju leposlovja.

Vaš opus je precej bogat, saj nam ne dostavljate vedno več istega v različnih pakiranjih. Imate navado, da pred začetkom pisanja naredite kakšne raziskave, da je vaše pisanje verodostojnejše?

Seveda, brez tega sploh ne gre.

Skozi leta sem se moral dodatno izobraziti tudi v drugih tehničnih vedah, pa tudi v zgodovini, filozofiji in psihologiji, ker pač pišem zvečine tako imenovano soft science fiction, ki mi je najbolj pri srcu. Moram priznati, da brez izdatnega paberkanja na internetu vse to gotovo ne bi bilo izvedljivo.

Katero delo je do zdaj od vas terjalo največ dela?

Moj prvi roman *'Feniks, mogoče'*. Razdelava osnovne ideje mi ni delala težav, a potem se mi je nakopičilo toliko dodatne snovi, da sem moral samo še krčiti in krajšati in reducirati besedilo. Končna, tiskana verzija obsega le približno tretjino prvotnega besedila.

Poznate našo ljubiteljsko sceno?

Le zelo površno, žal.

Ste član kakšnega društva ljubiteljev (doma ali v tujini)?

Ne več. Samo za indijski *'Kalkion'* prispevam še kdaj pa kdaj kakšno malenkost, a vedno bolj poredko.

Čemu je v delu naše scene toliko nerganja čez domače avtorje?

To bi težko komentiral, ker tega ne spremljam. Na splošno pa bi tudi tu veljal tisti stari domači rek: »Če bi fovšija gorela, drv ne bi bilo treba.« Kdor zna pisati, piše; kdor pa ne zna, ta pač kritizira. Po svetu sem videl nešteto spomenikov, posvečenih pisateljem in pesnikom, a niti enega kakšnemu kritiku.

Ste mogoče član Društva pisateljev Slovenije? Če ne, zakaj ne?

Sem član DSP, a precej nedejaven. Sem jim pa nekoč podaril po en izvod svojega celotnega opusa.

Kateri romani so vam najljubši?

Pojem 'najljubši' se pri meni s časom zelo spreminja. Pred mnogo leti sem bil očaran nad nekaterimi povestmi, ob katerih mi danes gre samo še na smeh. In obratno – danes občudujem knjige avtorjev, ki jih nekoč sploh ne bi bil odprl.

A ne glede na okus, ki se človeku pač spreminja z leti, so nekatera dela neminljive lepote, h katerim se spet in spet vračam. V njih ne iščem več zgodbe, saj jo že dobro poznam, a kljub temu vsakič odkrijem v njih mnoge poprej skrite dragulje.

Med meni najljubšimi so tudi nekateri avtorji, ki jih literarna zgodovina ne uvršča v sam kakovostni vrh, a mene to sploh ne moti. Spet me to vprašanje zavaja v skušnjava naštevanja; a to pot ne bom stopil v to past. Mark Twaina je neki novinar vprašal: »Katero – edino – knjigo bi vi vzeli s seboj, če bi morali prebivati na samotnem otoku?« In pisatelj je odgovoril: »Priročnik za gradnjo čolnov.«

Kateri film nam ljubih žanrov ste si nazadnje ogledali?

Po televiziji sem – najbrž že desetič – gledal »Srečanja tretje vrste« Stevena Spielberga. Zame je on brezčasni mojster, ki mu mnogi drugi slavni in razvpiti režiserji ne sežejo niti do kolen.

Imate radi veselje? Spremljate vesoljske raziskave?

Da, obakrat. To je predmet mojih stikov s Kalkionom.

Spremljate še kakšno znanstveno področje?

Tisti del biologije, ki se ukvarja z genskimi raziskavami.

Če bi recimo kdo želel odkupiti pravice za snemanje filma *Neločljiva dvojica*, bi jih prodali?

Oh, to vprašanje je najbrž retorično. Ampak, naj vam bo.

Osebnostno smatram, da imam vsaj dve deli, ki bi jih raje videl na velikem ali malem ekranu kot pa '*Neločljivo dvojico*'. V vsakem primeru bi za odkup postavil pogoj osebnega nadzora, vključno s pravico veta, kako morebitni producent ali scenarist ali režiser mrcvarijo moj roman. Naivno, kaj?

Če se zgodi čudo in pride do snemanja filma, koga bi radi videli v glavni moški in ženski vlogi?

Ob tem vprašanju mi gre na smeh. Predolgo sem že na tem svetu, da bi verjel v čuda, tudi hipotetična.

Imate kaj v načrtu? Nam lahko zaupate, kaj cmarite?

Pred dobrim letom sem dokončno nehal pisati znanstveno fikcijo v slovenščini, ker preprosto nimam več zadosti volje, da bi se bodel z založniki. Za angleško govoreče tržišče, kjer zdaj praktično nimam več težav z objavljanjem, pa mi je zmanjkalo dobrih zgodb. Mogoče je to le zastoj, kdo ve.

Pač pa mi je uspelo scmariti nekaj čisto drugega – avtobiografske zapise, ki sem jih sam založil; zdaj iščem primernega distributerja. Zavedam se, da je tržna niša za

tovrstno literaturo še ožja kot za ZF, zato sem naklado radikalno omejil.

Hvala, da ste naredili tale intervju z menoj. Želim vam vse dobro in nadaljnjih uspehov pri izhajanju vašega lista.

Za vas se pogovarjal Bojan Ekselenski

ZF ZNANSTVENA FANTASTIKA
Spletni portal za fantazijsko književnost

ISSN 2630-287X

www.znanstvena-fantastika.si

PROZA

Andrej Ivanuš

Zajčja taca

Oficir krova, poročnik John Down je hitro pritisnil na gumb za odpiranje zapornih vrat in si takoj z obema rokama zatisnil obe ušesi. Zaslišalo se je neznosno cviljenje.

»Prekleta kišta,« je pomislil.

Stara vrata vesoljske bojne ladje Jantara so se le nejevoljno odpirala in pri tem grozljivo škripala. S pogledom je ošinil sprejemni vod, ki si je kljub ukazu 'mirno', pritiskal ušesa z obema rokama. To je počel tudi prvi oficir, major Almius Nierere, ki je stal pred postrojenim vodom. Iz njegovega črnega obraza so bleščale le bele oči. Le kapitan Srečko je mirno stal. Obe ušesi sta mu prekrivala antična glušnika s stare letalonosilke, ki sta bila med seboj povezana z velikim in težkim lokom preko glave.

»Le kje je našel to prazgodovinsko kramo?« se je vprašal John in s tem skušal premagati presunljivo cviljenje, ki mu je paralo živce. Videl je spokojen nasmešek na licu kapitana Srečka. V tem trenutku je sovražil kapitana, postrojeni vod, prvega oficirja, cvileča vrata, staro kišto in posebnega kurirja generalštaba vesoljskih operacij, ki je čakal na drugi strani zaporne komore, da vstopi na krov bojne ladje Jantara, ki je krožila v visoki orbiti nad planetom Amber. V zvezdnih kartah je bil planet označen še kot Electra Secundus, oziroma Electra II.

Pravzaprav je bil John sit vojaškega življenja. Poleg tega je prihod posebnega kurirja pomenil posebno nalogo in odpoved obljubljenih dopustov zanj in za večino posadke.

Vrata so prenehala cvileče rjoveti. Počasi je odmaknil roke z uhljev in z globokim dihanjem pomirjal naraščajočo jezo v prsih. Pogladi si je kocinasto brado, ki si je že nekaj dni ni obril.

Ker je pričakoval, da bo šel na dopust, se je malo zapustil. Ko ga je kapitan poklical na spremni krov, ni bilo več časa, da bi se uredil po predpisih. Sicer tudi ostali člani posadke niso bili preveč urejeni.

A vse to ni bilo nič proti pisani srajci z motivom rdečih rož in safirnih kolibrijev, ki jo je nosil kapitan Srečko. Čeznjo je oblekel uradno uniformo, a bleščече obarvana srajca je silila izpod suknjiča uniforme na vseh koncih.

Posadka se je spet postavila v pozo 'mirno'. A to jim nikakor ni uspevalo. Kar naprej so z veliko težavo zadrževali smeh in prhali skozi stisnjene ustnice. Tudi prvi oficir si ni mogel kaj in je vrtel svoje beločnice. Te so še posebej izstopale od njegove črne kože. Ko pa je kapitan Srečko snel glušnike in si jih obesil okrog vratu, pljunil v dlan in si pogladil štrleč šop las ob ušesu, so bušnili v nebrzdan smeh.

Prav takrat so se šušeteče odprla zaporna vrata dostopne cevi kurirjevega vesoljskega lovca. Na krov je skočila mlada oficirka in se takoj postavila v pozo

'mirno' ob vratih. Nato je skozi odprtino dostojanstveno stopila oseba srednjih let v brezhibni uniformi. Za trenutek je generalmajor zastal, saj ga je zaslepila bleščeča svetloba na krovu. Mežikal je in se razgledoval okrog sebe. Začudeno je gledal mlade vojake, ki so se režali in hihitali, neobrtega oficirja krova in kapitana Srečka v pisani srajci.

»Oh, general Hans Fritz! Vas pa res nisem pričakoval v vlogi posebnega kurirja generalštaba. A, vsekakor dobrodošli na krovu,« je rekel kapitan Srečko in poskusil kar najbolj dostojanstveno salutirati.

»Prav, že prav,« je rekel general, mlahavo in nejevoljno salutiral nazaj in s pogledom besno ošinil spremljajočo oficirko, ki se je medtem že nalezla veselosti vojakov iz sprejemnega voda in se razposajeno muzala ter spogledovala s prvim oficirjem. Mladenka je opazila njegov pogled, se odkrhala in se spet zravnila. Pogled je usmerila v nedoločeno smer, da ni več videla veselega sprejemnega odbora.

»Česa takega nisem videla na nobeni vesoljski ladji,« je pomislila. »Torej je res, kar govorijo o kapetanu Srečku.« Zaželela si je, da bi lahko takoj služila pod njegovim poveljstvom.

»Torej je res, kar govorijo o kapetanu Srečku,« je pomislil general Fritz. »Saj zato ne dobi služenja na pošteni križarki. To zarjavelo železo je zanj prav primeren bojni stroj. Še tega si ne zasluži.« Najprej je zajel sapo, da izreče formalno dobrodoščilo. Potem je malo pomislil in skozi možgane mu je šinila zlobna misel. Z najbolj sarkastičnim glasom, kar ga je premogel, je rekel:

»Žal mi je, vendar je vaš dopust odpovedan.«

»Se mi je kar zdelo,« je odvrnil kapitan Srečko. Vendar mu spokojen nasmešek še vedno ni izginil z obraza. Umaknil se je v stran in z roko povabil generala, da stopi naprej. Medtem se je sprejemnemu vodu uspelo zresniti. Stopila sta čez vhodni krov. Ko je za njima stopila še oficirka, si je kapitan Srečko počasi nataknil glušnike na ušesa. General«major je vznemirjeno pogledal kapitana, nato še sprejemni vod, ki si je že zatiskal ušesa z rokami.

»Kaj pa počnejo?« je presenečeno vprašal.

Srečko se je nagnil k njemu in ga vprašal: »Ali imate morda na svojem bojnem lovcu kaj grafitne masti za tečaje?«

Generala je vprašanje zmedlo. Rekel je:

»Prosim? ... Grafitno mast za tečaje? Čemu vam bo?«

A še preden je dobil odgovor, ga je neznosno cviljenje zapornih vrat skoraj spodneslo na tla.

Generalmajor Fritz je odločno in hitro stopal po obodnem hodniku vesoljske bojne ladje Jantara proti štabni sobi. Pri tem se ni oziral ne levo in ne desno. V naglici je odrival vse, ki so se mu našli na poti, naj so bili roboti ali ljudje. Za njim

sta hitela kapitan Srečko na desni strani in mlada oficirka, spremljevalka s poročniškim činom na levi strani. Korak ali dva za njimi je hitel prvi oficir, major Almius Nierere. Sopol je in vrtel svoje bele oči. Fritz je bil besen zaradi neprimerne sprejema, zaradi ponižujoče kurirske naloge in zaradi smradu stare zarjavele vesoljske bojne ladje. V ušesih mu je še vedno zvonilo zaradi cvilečih zapornih vrat.

»Žal mi je, da naju niso predstavili,« je med hitro hojo rekel kapitan Srečko. »Moje ime je kapitan Srečko.« Poročnica se mu je nasmehnila in rekla:

»Poročnica Irene Detel, posebna spremljevalka in pilotka vesoljskega lovca Taygete, Tay01. Kaj nimate nobenega priimka?« Namerno je preslišal njeno vprašanje in rekel:

»Lepo ime! Ampak se vam moram iskreno opravičiti, ker moja ladja ni v najboljšem stanju. Če bi vedel, da bo z generalom priletela lepota, bi takoj nagnal vso prisotno vojsko, da poriba vse tri palube,« je rekel kapitan Srečko in jo pogledal s svojim najbolj otožnim, modrookim pogledom.

Zmedeno je povescila oči. Presenetil jo je, a njegovo laskanje ji je bilo všeč. Rekla je:

»O vas sem slišala zanimive zgodbe.«

»Hm, tudi sam sem slišal zanimive zgodbe o sebi. Nekatere mi niso kaj preveč všeč. No, nekatere pa sem sprožil kar sam. Sicer upam, da bova našla v kratkem kaj časa, da mi boste lahko zaupali zgodbe, ki ste jih slišali. Vsekakor mi morate potrditi še kakšno zgodbo o vas, ker o vas slišim same dobre reči.«

»Mislim, da to ne bo tako hitro,« je tiho zamrmrala. Kapitan je našpičil ušesa, saj je vedel, da je zadeva nujna. A spraševal se je, kako nujna.

»Da?« je vprašal.

Odgovorila je tiho, da je komaj razumel. Bila je samo ena beseda:

»Rastaban!«

Korak mu je za trenutek zastal. Ker je spremenil ritem gibanja, je to zmedlo Almiusa, ki je hitel za njim. Spotaknil se je ob njegovo peto in izgubil ravnotežje. Zakrilil je z rokami in se prevrnil naprej. Med padcem se je zadel ob poročnico in naslednji trenutek sta se oba znašla na tleh.

General Fritz ni niti trenil, brezobzirno je grabil naprej. Kapitan Srečko se je zaustavil in za trenutek zmedeno obstal. Hotel je pomagati vstati lepi ženi, a po drugi strani je bil gostitelj, ki se je moral držati svojega gosta. Potem se je odločil za gosta in pohitel za njim.

Almius se je dvignil in pomagal vstati še Irene. Malo sta si poravnala uniformi. Irene si je popravila še pričesko. Potem sta šepajoč stopila za generalom in kapitanom.

Generalmajor Fritz je odločno stopil skozi drsna vrata v štabno sobo. Nato je

naredil še dva koraka do čelnega, poveljniškega fotelja. Naslonil se je nanj, noge pa razkoračil. Za njim je vstopil še kapitan Srečko in obstal v enaki pozi ob prvem desnem fotelju. Generalmajor je besno udaril po gumbu za zaklepanje vhodnih vrat.

»To je nezaslišano!« se je zadrլ takoj, ko so se zaprla in se je zaslišal pisk, ki je opozarjal, da so zaklenjena.

»V kakšnem groznem stanju je vaša vesoljska bojna ladja. Ne samo, da je zarjavel kup železa, tudi posadka je popolnoma razpuščena!«

»Če smem pripomniti ...!«

»Ne! Ne smete! Sicer to tako ni pomembno! Čaka vas samomorilska naloga. Sam sem bil proti, da jo dodelijo vam. Ampak sedaj, ko vidim, to razpuščeno rokomavharsko bando, sem tudi sam za. Čim prej se nam poberete izpred oči, tem bolje!«

Segel je v žep oficirske suknje na desnem boku. Iz njega je izvlekel spominsko ploščico in jo zagnal čez mizo. Zadršala je proti Srečku. Ker je bila prehitra, bi zdrsnila čez rob mize, vendar jo je kapitan prestregel. Fritz je še vedno govoril s povišanim glasom:

»Tukaj so vsa navodila. Ko jih pregledate, jih je treba uničiti. Poleg vas jih smeta videti samo še prvi oficir in vodja eskadrilje vesoljskih lovcev. Jasno?!«

»Jasno! Seveda je vse jasno. A kaj je cilj naloge? Naj ugibam, kaj je tako nujnega, da je generalštab poslal zelo visokega oficirja na mojo zarjavelo kišto z razpuščeno rokomavharsko bando.« Generalmajor je pričel loviti sapo, kot riba na suhem in v obraz je postajal vedno bolj zaripel. A še preden je zmozel karkoli odvrniti, je Srečko rekel:

»Rastaban! Prav gotovo!« Hans Fritz ga je zabodeno pogledal. Srečko je zadovoljno nadaljeval:

»Drakonci so končno splavili vesoljsko križarko Rastaban in sedaj pošiljate mene, mojo zarjavelo kišto in razpuščeno rokomavharsko bando, da jo razsuje v zvezdni prah.«

Generalov obraz je začel dobivati vijolično barvo. Izdaval je:

»Vi! ... Vi, prekleti, nesposobni, razuzdani ... Vi! Kako? ... Ali zdaj že vsi vedo za vse vojaške tajnosti?« Potem je odvihral do vrat, ki se niso odprla, saj so še vedno piskala, da so zaklenjena. Besno se je obrnil in še enkrat z vso močjo udaril po stikalu na štabni mizi. Vrata so se –vuššš – odprla. Notri sta hotela vstopiti Irene in Almius, a ju je general odrinil. Irene je izgubila ravnotežje in znova padla. Sedaj je bil v dvomu Almius ali naj pobere poročnico ali naj pohiti za generalom. Tokrat je Srečko skočil k Irene in jo pomagal dvigniti s tal. Almius pa je končno pohitel za generalom.

Ko si je poročnica popravljala pričesko, je Srečko zaklical za generalom:

»Prosim vas, da mi ne pozabite poslati grafitne masti za tečaje! Potem se vam bomo takoj pobrali izpred oči!«

Kapitan Srečko je zamišljeno vrtel spominsko ploščico v roki. Sedel je v čelnem, poveljniškem fotelju v štabni sobi. Ko so se vrata odprla, je dvignil pogled in rekel:

»Almius, sedi. Nova naloga naju čaka. Težka, nemogoča!« Prvi oficir je spet zavrtel svoje bele oči in sedel na desno stran v svoj fotelj. Ko se je namestil, sta vstopila še vodja eskadrilje vesoljskih lovcev, majorka Julija Timušenkova in vojaški ranocelnik, nadporočnik Arhivaman Tananarive, ki so mu vsi kratko rekli Arhi. Majorka je bila vedno kot iz škatlice in veliko je dala na vojaško etiketo. Srečko je pomisli, kako neznosna je bila prve mesece, ko mu je bila dodeljena. Potem so ji uspeli malo obrusiti najbolj ostre vogale. A še vedno se z njo ni bilo dobro šaliti. Videl je, da ga srepo gleda in vedel je, da je to zaradi njegove srajce s safirnimi kolibriji. Vendar se je na majorko vedno lahko zanesel.

Obrnil se je k zdravniku in mu rekel:

»To, o čemer bo sedaj govora, smemo slišati le mi trije. Ti pa si moraš zatisniti ušesa z rokama in mižati, da ne boš nič slišal in videl. Jasno?«

Moški so se zasmejali, le Julia je ostala resna in v narejenem obupu pogledala pod strop in zavrtela oči. Vedela je, da je kapitan Srečko najbolj neformalen oficir v vesoljski floti Federacije Gostosevcev. A se je na to stežka privadila. Sedaj, ko je bila že nekaj mesecev na krovu stare vesoljske križarke Jantare, ji je to bilo vedno bolj všeč. Posebej potem, ko je spoznala njegovo nesporno avtoriteto nad podrejenimi in njegove voditeljske kvalitete. Prav tako je videla, da je odličen poveljnik z neverjetnimi in duhovitimi odločitvami.

Kapitan Srečko je odložil vojaško suknjo na naslon poveljniškega fotelja in njegova srajca je zažarela v bleščečih barvah. Ko je sedel, so sedli še ostali. Porinil je spominsko ploščico v režo. Nad mizo se je oblikovala tridimenzionalna hologramska slika admirala gostosevske flote.

»Sam admiral Antonio Markus, zadeva je resnično nujna in posebna!« je zamrmral Arhi. Gledal je skozi priprte veke, z rokama pa si je le rahlo zatiskal ušesa. Seveda bi mu to ne bilo potrebno, saj je vedel, da se kapitan šali. Vendar je užival v drobnih neumnostih, ki sta se jih pogosto šla oba prijatelja. Kapitan Srečko je bil njegov prijatelj še iz otroških let. Kasneje se je njuna pot razšla, a sta se po čudnem naključju že pred leti znašla na Jantari. Tistikrat je bila vesoljska bojna lepota še vsa bleščeča.

»Zadeva je strogo zaupna,« je rekel admiralov hologram. »Informacijo je zato prinesel poseben odposlanec. Po sprejetju informacije, je treba spominsko kokco uničiti.«

»Klasika!« si je mislil prvi oficir Nierere.

»Naj gre v rit admiral, vsa flota in ta prekleti Rastaban! Prav zdaj so ga splovili, ko sem imel zagotovljene tri mesece dopusta.«

Potrkal je s prsti po mizi, kar je zmotilo Julijo in ošinila ga je s strogim

pogledom. Prenehal je, potem je roko potisnil pod mizo in jo položil na svoje stegno. Nagnil se je nazaj in zaprl oči. Nekako se je vdal v usodo in ga stvar ni več zanimala.

Poizkusil se je izklopiti in uspel je, da je postal admiralov glas le hrup v ozadju. Zazrl se je v kapitana in proučeval njegov obraz. Potem je opazoval Julijo in na koncu še 'dohtarja'. Sploh ni več vedel, kaj hologram govori. Iz razmišljanja ga je iztrgal kapitanov glas.

»Torej, videli in slišali ste, kar je bilo potrebno. Na kratko povedano, zagnati se moramo za Rastabanom in ga sesuti. Kako in zakaj in kar je najbolj pomembno, s čim, pa niso povedali. Znajdite se, je bilo rečeno med vrsticami.« Vsi so kimali in strmeli predse. Potem je Srečko izvlekel spominsko ploščico in jo zagnal čez mizo Nierereju.

»Saj bi jo moral uničiti. A ker si vse skupaj prespal, ti jo podarjam, da jo še enkrat pregledaš. Potem pa jo zaradi mene lahko uporabiš za obesek na svoji verižici, poleg 'pasje znamke'.«

Zdravnik in Julija sta se zasmejala. Nierere je zardel, a se to zaradi njegove črne kože skoraj ni opazilo. 'Pasja znamka' je bila njegova identifikacijska vojaška ploščica. Potem je dvignil pogled in rekel:

»Preklete! Saj ste vsi krvavi pod kožo kot jaz! Tri mesece, tri jebene mesece dopusta so mi speljali. Ker so na oni strani Orionovega kraka, deset tisoč svetlobnih let daleč, v neki napol podrti ladjedelnici splavili kup prekletega železa, ki sliši na ime Rastaban. Zdaj pa naj mi nosimo glavo naprodaj v tej neskončni vesoljski vojni. Potem mi pa že lahko oprostite, če ne poslušam prav posebej zbrano, kaj velika živina naklada.«

Za trenutek je nastala tišina, potem so se oni trije zasmejali in nekaj trenutkov kasneje, se je tudi Nierere smejal z njimi.

»Če bi ne bilo kapitana Srečka, bi v tem trenutku izstopil,« si je med smehom mislil prvi oficir. A vedel je, da bi tega ne bilo mogoče narediti.

Naslednjih pet dni je bila na vesoljski bojni ladji Jantara prava norišnica. Pri tem je najbolj trpel prav prvi oficir Nierere. Njemu je bilo zaupano, da uredi vse zaloge, dopolni oborožitev, strelivo in energente ter spravi vojsko v red. Ves čas je preklinjal vesoljsko križarko Rastaban in kar naprej vsem razlagal, da so ga oropali za tri jebene mesece dopusta. Vendar je kljub temu svoje delo dobro opravljal.

Kapitan Srečko je zaprl vrata štabne sobe. Hrup s hodnika je potihnil in le brnenje ventilatorjev elektronskih naprav v sobi je motilo tišino. Prvi inženir stroja ali 'tehmojster' in glavni računalničar ali 'heker' sta sedela za poveljniško mizo. Julija, vodja lovske eskadrile, jim je kazala hrbet in proučevala grafe na zaslonu. Ko so se vrata zaprla, se je obrnila in se nasmehnila kapitanu. Nato je salutirala. To sta

naredila tudi tehmojster Engelbert Albuis in heker Jose Pendadrillo. Ampak sta pozdravila kar sede in si prislužila oster pogled 'šefice' Julije Timušenko. Kot pilotka bojnega čolna je imela še 'letalski' nadimek Volkulja. Vojska je kapitana Srečka ljubkovalno na kratko imenovala 'šef'.

Srečko jim ni salutiral nazaj, le zamahnil je z roko v nedoločen pozdrav. Te vojaške formalnosti so ga zelo motile. Neposredni pristop je bil vseč njegovi posadki, nadrejenim pa nikakor, saj so menili, da je to pomanjkanje vojaške discipline. Še preden je sedel, je vprašal:

»Heker, si pogledal?«

»Kakor ste rekli, šef,« je odvrnil Jose. Nagnil se je naprej in s prsti pohitel po tipkovnici. To je počel tako hitro, da se je zdelo, da prstov sploh nima.

»Evo, to je Rastaban!«

Nad mizo se je prikazala tridimenzionalna slika bleščeče vesoljske križarke Rastaban, ponos Unije Draconis ter strah in trepet Federacije Gostosevcev. Počasi se je vrtela, da jo je bilo mogoče videti z vseh strani.

»Uh, kul!« je rekel tehmojster Engelbert in si pogladil na krtačko ostrižene lase, pobarvane na vijolično. »Pravzaprav, preveč kul!«

»Drži!« je rekel kapitan Srečko. Jose je spet z vso hitrostjo tipkal in hologram križarke je razpadel na posamezne dele.

Potem je rekel:

»Vesoljska križarka Rastaban ima posadko vsaj 150 ljudi in še toliko androbotov. V sestavi je 20 lovcev, 2 posebni plovili za izvidništvo in 1 servisno plovilo. Poleg tega je oborožena še z večsmernim laserskim topom tretje generacije in z vesoljskimi torpedi vsaj petih različnih vrst, ter verjetno še s čim, česar nismo uspeli izvohati.«

Oglasila se je Julija:

»Rastaban je resnični izziv za nas. Jantara je stara vesoljska bojna ladja. Na mnogih mestih je material na skrajni meji utrujenosti, zakrpan zaradi številnih mikrometeoritskih lukenj in bojnih projektilov. Naša posadka šteje 54 mož in 30 androbotov, imamo 7 lovcev, 2 splošni in večnamenski plovili, slabo umerjen večsmerni laserski top prve generacije ter le eno vrsto vesoljskega torpeda, ki ga lahko odkrije vsak otrok z malo bolj sofisticirano elektronsko opremo.«

Nastopila je tišina, potem se je kapitan obrnil k Engelbertu:

»Tehmojster, zanima me pogon.«

»Pogon je praktično na spodnji meji iztrošenosti ...«,« je ta začel, a ga je kapitan nestrpno prekinil:

»Saj vem, v kakšnem stanju je naš pogon. Zanima me Rastabanov pogon!«

»A, ja!« je rekel tehmojster Engelbert. »Uh ... Kaj naj rečem, ni, da ni! Oziroma, je, kar je!«

»Ne nakladaj!« je mrzlo in sovražno rekla Julija.

»No ... pogon je fuzijski pogon D«He3, torej devterij in helij tri, in lahko doseže 0,088c ali okrog 8,8 odstotka hitrosti svetlobe. Naš je zgarani katalizatorski fuzijski pogon D-D, torej devterij in devterij in lahko dosežemo 0,068c ali okrog 6,8 odstotka hitrosti svetlobe. Torej so od nas hitrejši za faktor 1,294 ali skoraj za eno tretjino. Teoretično! Toda naši solenoidni magneti so že precej iztrošeni in tako je naš izkoristek mogoče 85 %, kar pomeni, da lahko dosežemo le 0,058c in tako so od nas hitrejši za faktor 1,517, kar je za polovico večja hitrost.«

»Kaj imata sploh kakšno dobro novico zame?« je vprašal kapitan. Nastopil je trenutek tišine, potem se je oglasil tehmojster Englebert:

»No, mogoče je dobra ta. Vsi veste, da so nam pred mesecem dni namestili nova Bussardova magnetna jadra, ki nam omogočajo, da učinkovito zavremo.«

»Imamo torej nove in boljše zavore,« se je posmehnil heker Jose.

»Praktično rečeno, ja!« je odvrnil tehmojster. »In kolikor mi je znano, smo vsaj tukaj v tehnološki prednosti.«

»Kaj nam bo to koristilo? Če nas bo Rastaban gonil pred seboj, bomo hitreje zavrli in mu po rakovo pobegnili nazaj, ali kaj?« je rekel heker.

»No ... mogoče,« je rekel tehmojster. Kapitan je zamahnil z roko, naj utihneta in pogledal proti Juliji.

»Majorka, kaj praviš?«

»Mislim, da so naši lovci, glede na razpoložljive podatke, okretnější od njihovih in bolje oboroženi. Vendar je število sedem proti dvajset. Kar pomembna prednost, številčna. Kolikor mi je znano, je naš oklep debelejši, močnejši in kvalitetnejši. Mogoče je prednost tudi v uporabi svetlobnih jader, ki jih Rastaban sploh nima. V bližini zvezd je sončni veter precej močan in naše svetlobno jadro lahko prispeva dodatnih 0,03c. Če torej seštejemo 0,058c in 0,03c, dobimo 0,088c, kar pa je Rastabanova največja hitrost. Menim tudi, da imajo še neizkušeno in neuigrano posadko. Prav tako tudi dvomim, da njihov pogon doseže opisano hitrost, saj je še nov in neutečen. Bolj me skrbi naša oborožitev. Nimamo resnih torpedov in imamo slabši laserski top.«

Vzdihnila je in zaskrbljeno pogledala kapitana. Heker in tehmojster sta zrla predse. Potem je Srečko z roko plosko udaril po mizi. Zdrznili so se in ga prestrašeno pogledali.

»Oh! Torej ni nobenih težav. Skočimo čez pol galaktičnega kraka Orion Rastabanu pred nos, namerimo naš top in izstrelimo torpeda vanj ter ga sesujemo. To ni problem, saj imamo odlična magnetna jadra, torej izvrstne zavore in se lahko praktično takoj ustavimo pred njegovim nosom. Seveda, če se nam prej zaradi starosti ne sesuje lastna ladja pod nogami!«

»Ja, tako nekako!« je zastokal tehmojster.

»Preklete sranje!« je zasikal kapitan Srečko. »Saj me ne kličejo zaman 'kapitan Srečko'.« Spet je nastopila tišina v poveljniški sobi.

»Ampak tole ostane med nami! Naj nobeden med vami ne širi slabih vesti med astro«vojsko,« je rekel čez čas in vstal. Tudi heker in tehmojster sta se skobacala na noge. Julija, ki je ves čas stala, se je postavila v strumno vojaško držo. Kapitan je z naglim korakom stopil do vrat, ki so se – vuššš – odprla in v sobo je privrel hrup iz ladijskega hodnika. Srečko se je obrnil in rekel:

»Uradno je Jantara enakovredna Rastabanu. Le malce starejša je, ampak okretnejša. Jasno?«

»Jasno!« so vsi trije strumno odgovorili.

Potem je kapitan Srečko zaskrbljeno stopil na hodnik.

Kljub vsemu je bila v eni izmed pošiljk kilogramska pločevinka z grafitno mastjo za vratne tečaje. Na prvi pogled je bila videti kot povsem običajna pločevinka. Le okrog in okrog je nekdo s prozornim lepilnim trakom nalepil trak papirja, na katerem je pisalo:

»Srečko, kapitan, pojdi se solit!«

Eden izmed vojakov je neodprto pločevinko s trakom še toplo prinesel Srečku v kapitansko kajuto. Srečko je skrbno prebral napis in se začel krohotati:

»V komandi imajo nekateri kljub vsemu še smisel za humor. To mi daje upanje, res mi daje upanje ...«

Skrbno je odlepil trak in vrnil pločevinko vojaku.

»Poskrbi, da glavna zaporna vrata ne bodo več škripala. Pravzaprav, daj vse skupaj tehmojstru, on bo že vedel, kako in kaj. Ja, pa nikaner ne pozabi zavesti tovora v podatkovno bazo!«

Ta je še posebej strumno salutiral, saj je vedel, da kapitan sovraži formalnosti:

»Kakor ukažete, kapitan! Je že zavedeno in popisano! Skladno s predpisi!«

Kapitan Srečko se je nakremžil.

»Že prav vojak, že prav! Prosto!«

Oni se je muzajoč izmuznil na hodnik.

»Kakšen fris! Naš kapitan je pa res sila!« si je veselo mislil.

Kapitan Srečko je ta trak kasneje skrbno nalepil na steno štabne sobe prav nad svojim poveljniškim sedežem. To je bilo tisti dan, ko je bilo odločeno, da bo Jantara izplula na svojo legendarno pustolovščino.

Odstopil je korak nazaj in ocenjeval, če ga je res vodoravno nalepil. Malo je visel v desno, a je bil zadovoljen. Zdelo se mu je, da na levi strani lepilni trak ne drži najbolje. Stopil je korak naprej in ga s palcem še enkrat čvrsto pritisnil na steno. Z nohtom ga je polikal na robovih in sedaj je bil prepričan, da je vse v najlepšem redu.

Poleg traku so bile na steno nalepljeni ali kako drugače pritrjeni različni predmeti. Sredino je tvoril star kovanec še iz tistih časov, ko je človeštvo uporabljalo dejanski

denar za plačevanje. Na njem je bil upodobljen sejalec, ki seje zvezde.

Pod njim je visela na stari scefrani vrvici posušena zajčja taca. Pomislil je, da bi vrvico moral zamenjati. Vzdihnil je, saj se je zavedal, da tega ne bo storil prej, dokler zajčja taca ne bo dokončno padla na tla. A potem bo verjetno padla tudi Jantara. Tam je bila nalepljena stara božična razglednica, fotografija, ki je kazala podkev, štiriperesno deteljico in pujska, ki je bil nekoč rožnat. Vse je bilo tako staro, da so barve pod svetlobo sobnih svetilk že čisto obledele. Tudi motiv je bil tako obledel, da se je še komaj razbralo, kaj je na razglednici upodobljeno. Ob njej je bil z vakuumskim čepkom pritrjen majhen digitalni prikazovalnik. Na njem so se nekoč izmenjavale slike njegovih otrok iz vseh treh zakonov. A že nekaj časa je kazal samo črn kvadratak.

»Moral bi mu zamenjati baterije!« je pomislil in spet vzdihnil. Baterij že nekaj časa ni bilo mogoče dobiti, saj so sodobni stroji dobivali svojo energijo na drugačen način.

»Morda na kakšnem boljšaku. Tam bi se še dale dobiti,« je pomislil.

Lahko bi prikazovalnik zamenjal za sodobnejšega, a potem bi vse izgubilo svoj čar. Pa tudi boljšak z nikel«kadmijevimi baterijami je bil oddaljen preveč svetlobnih let vstran.

Iz zamišljenosti so ga zdramila vrata, ki so se –vuššš– odprla in skoznje je stopila 'šefica' Julija, vodja lovske eskadrilje. Obrnil se je k njej in rekel:

»Poglej, kaj so mi poslali iz poveljstva.« Pokazal je na listek. S tem ji je preprečil, da bi salutirala ali celo izrekla kaj v strogem, formalnem vojaškem postopku. Od začetka jo je to jezilo, sedaj pa niti ne preveč. Nekako se je vdala v usodo.

Ošinila ga je s pogledom in trdo obstala.

»Nezaslišano!« je zašepetala.

»Ne, res!« je rekel Srečko. »Bilo je nalepljeno na pločevinki z grafitno mastjo za vratne tečajje.«

»Saj to je ...« je razburjeno rekla.

»Nezaslišano!« jo je dopolnil Srečko. Stopil je do njenega fotelja in ji ga galantno odmaknil od mize. Zmedeno ga je pogledala. Še vedno ni vedela kdaj misli resno in kdaj se šali.

»Hvala!« je rekla in sedla. Med tem so se odprla vrata in v štabno sobo so vstopili še tehmojster, provianter in heker. Nekaj trenutkov za njimi pa še prvi oficir in ceremoniar.

»Smo vsi?« je vprašal Srečko.

»Da, vsi smo!« je potrdila Julija.

»Prav!« je pokimal Srečko in se zavalil v svoj poveljniški fotelj.

»So še kakšni zadržki?« je vprašal in pogledal proti provianterju. »Imaš vse kante na krovu?«

»Imam, polni smo do strehe. Česar pa niso dostavili, pač nimamo. A nič pomembnega nam ne manjka. Hrane je za tri mesece, ob varčevanju tretje stopnje pa tudi za vse leto.«

»Posadka?« je vprašal Srečko.

Ceremoniar je rekel:

»Od 54 članov posadke upravičeno manjkajo trije. Podporočnik Andrej Brodnik je s svojim lovцем Jan06 na popravilu. Tudi bojni čoln Astropa je v popravilu na Amberju. Dela spremlja nadporočnica Selma Yamanyi. Prvi pilot lovca Jan05 je odsoten zaradi smrti v družini, a smo dobili nadomestnega, drugega pilota. Trije so v bolnišnici na krovu, nič resnega. Tako šteje ta trenutek posadka 52 ljudi, bojno sposobnih je 49 ljudi, torej je indeks sposobnosti 0,907. Sicer smo v dobri kondiciji in operativni. Androboti so praktično 100% operativni. Nekaj je manjših krčev, a vse v mejah obvladljivega. Skratka, običajno!«

»Astro-karte, obveščevalni podatki, gravitacijske meritve, magnetogrami?« je zdrdral Srečko in se obrnil k hekerju. Heker je pokimal:

»Kakor vedno pravi Engelbert: ni, da ni, oziroma, je kar je.«

Ne da bi ga kapitan kaj vprašal, se je oglasil še tehmojster:

»Na krovu imamo, kot je že bilo rečeno, samo bojni čoln Alcyone, Astropa je v popravilu. Z njo je v popravilu še bojni lovec Jan06. Popravilo obeh plovil bo trajalo še vsaj 30 dni in ni možnosti, da bi jih dobili nazaj kaj prej. Zahtevki za nadomestna plovila so bili zavrnjeni. Sicer so vsi sistemi operativni in delujejo, oprema v mejah normale. Smo kul za odziv.«

Srečko je nejevoljno vzdihnil.

»Lepo! Saj vem, da nam bo pogon zdaj ali pa malo kasneje škripnil, vem, da robote popravljamo kot po tekočem traku, tudi ladijska lupina še komaj drži skupaj. A ker ste se potrudili kot vedno, mislim, da lahko in moram izreči – izplujmo!«

»Izplujmo!« so potrdili vsi prisotni.

»Prav,« je rekel Srečko in vstal. Stopil je do vrat na drugi strani štabne sobe in stopil na poveljniški most. Nagnetli so se za njim. Zastal je za trenutek in se jim zazrl v oči.

Potem je s pogledom zaokrožil po mostu. Na eni strani je sedel navigator, na drugi oficir poveljniškega mosta, pred njim je bila glavna pilotka Jasmin Beyonce, na drugi strani pomožni pilot, ob njem oficirka lokatorja frekvenc Samsam Leffu, imenovana 'uharica'.

Stopil je do svojega poveljniškega sedeža in sedel vanj.

»Pripravljeni!« je vprašal.

»Da, kapitan Srečko!« so pritrdili prisotni.

»Pilotka, odrinimo torej!«

Seveda ves postopek ni tako eleganten, kot je to videti v filmu. Vesoljska križarka Jantara v bližini sonca najprej razvije solarno jadro. Ker je premer jadra nekaj deset kilometrov, je potrebno obvestiti vojaški vesoljski center na Electri Sekundus. To za seboj povleče cel hrib birokratske krame in skoraj preobremeneni ves planetarni informacijski sistem. Računalniki obdelajo vse trajektorije vseh plovil v sekajočih orbitah. Preusmeriti je treba kar nekaj satelitov, avtomatskih sond in plovil, ki jih še vodi človeška roka. A Jasmin Beyonce je bila izkušena pilotka. Pravzaprav je upravljala z Jantaro že več kot deset let in je bila tretji pilot od njene splavitve.

Ob kapitanovem ukazu je bila večina predpriprav že za njo. Ko je odtipkala ustrezen ukaz v ladijski računalnik, ga je Jantara potrdila s kratkim sporočilom:

»Potrjujem ukaz: odrinimo! Razvijam solarno jadro. Sistemi operativni, delujejo normalno. Status: zeleno!« V vseh prostorih so se prižgale zelene LED diode, ki so oznanile, da je Jantara v gibanju in na poti v vesolje.

»Sledilna video sonda izstreljena. Prikaz na zaslonu – zdaj,« je javila Jantara. Na monitorjih so spremljali grafični prikaz izstrelitve video sonde. Ta bo vso pot krožila v orbiti nad križarko in snemala njeno zunanost z razdalje več sto kilometrov. Kamere, nameščene na plašču vesoljske križarke, so prikazovale izstrelitev rakete, ki je v velikem spiralnem loku za seboj vlekla jadrovino iz ogljikovih nanocevk debelo le nekaj mikronov in razpirala tanke oporne palice. Na ogljikovo osnovo je naparjena kovina, v katero se lovijo atomi sončnega vetra. Ko raketa zaključi poln krog, se jadro stakne v velik krožni sistem, ki je še najbolj podoben pajčevinasti mreži pajka križevca.

Ves postopek traja kakšnih dvajset minut in v tem času se Jantara praktično ne premakne niti za centimeter. A bolj, ko se mreža razpre, več sončnega vetra se ujame v solarno jadro. Skupni pritisk atomov se počasi povečuje in na neki točki njihova sila premaga gravitacijski privlek planeta Amber. V tistem trenutku zadrhtijo merilniki hitrosti in se pričnejo oddaljevati od številke nič.

Ko je raketa naredila polni krog, se je odpela in vrnila v svoje ležišče. Tehniki so jo že čakali in jo začeli pripravljati na naslednji start.

Jasmin je zadovoljno prikimala, ko se je postopek razvitja jadra uspešno zaključil.

»Šef, na poti smo!« je veselo rekla.

»Prav! Je še kaj problematičnega?« je vprašal Srečko.

»Pravzaprav ne! Sedaj moramo samo počakati, da zajadramo okrog jovijalnega Zeusa, ta nas zaluča nazaj proti našemu sončku, zlatorumeni Electri. Ta nas prijazno zaluča nazaj proti Zeusu, razvijemo še enkrat jadra, znova okrog plinastega velikana in potem ...« je rekla Jasmin.

»Skočimo na glavo ... Kam, moj dragi Peta, veliko oko?« je vprašal Srečko in se zavrtel na poveljniškem sedežu v smeri proti navigatorju na drugi strani poveljniškega mostu.

»Če držijo obveščevalni podatki, ki ste mi jih dostavili, bomo iz črvine izleteli nekje v bližini Bruisove zvezde, NGC4332, e, bolj ali manj!« je rekel rdečelasi Petar Petrović Karambeg, ki so ga vsi klicali Peta.

»Mislim, da bo šlo, če le naletimo na magnetni špaget,« je zamišljeno rekel Vokko, oficir poveljniškega mosta. Njegova naloga je bila, da je spremljal Lagrangejeve graviceste in preplete magnetnih silnic, ki so nastajale ob izbruhih na Electri. Ob določeni hitrosti ladje in pravilnem položaju magnetnih silnic, ki jim pravijo magnetni špageti, se ustvarijo ustrezni pogoji, ki omogočijo odpiranje črvine skozi tkanje vesolja. Vesoljska ladja mora v črvino zapluti pod določenim kotom, da jo sila spojene vesoljske membrane pravilno porine skozi poč na drugo stran vesolja. Vendar je pri vsakem skoku v igri veliko število neznank, ki jih računalniki na krovu le s težavo prebavijo. Marsikdaj se vesoljska ladja izčrvi nevarno blizu zvezdi in kar nekajkrat se je zgodilo, da je zvezda kakšno ladjo tudi pogoltnila.

»Kaj jih ni zadosti?« je vprašal Srečko.

»Niti ne! Prav zdaj na vidni strani sonca Electre ni nobene sončne pege. Na drugi strani sta dve ali tri. Sonce je trenutno v spodnjem ciklusu, do vrhunca mu manjka še osem let,« je rekel Vokko Nolan.

»Upajmo torej, da se skuha boljša pega, ko se bomo drugič zavihteli naokrog Zeusa,« je lakonično rekel kapitan. Dvignil se je in rekel:

»Poročajte mi, če se kaj spremeni!«

»Da, kapitan,« so se v zboru oglasili.

»Almius! Evo, prepuščam ti most,« je veselo nasmejan rekel proti prvemu oficirju, ki je še vedno stal. Nierere je po svoji navadi zavil z očmi. Upal je, da ga bo Srečko za nekaj časa odpustil, saj je imel za seboj petdnevne priprave in je v tem času malo spal. Zastokal je:

»Imej malo srca, zadnje čase nisem skoraj nič spal.«

Srečko se je spet zasmejal:

»Prav! Vokk, most je tvoj!«

»Da, kapitan! Hvala, kapitan!« je rekel Nolan, oficir mosta. Srečko je Nierereja objel okrog ramen in skupaj sta stopila v štabno sobo in nato na hodnik.

»He, sem te spet,« je veselo rekel Srečko. »Saj vem, da si bil priden kot mravljica v zadnjem času. Kljub temu, da so ti vzeli dopust.«

»Preklete,« je rekel prvi oficir. »Saj ne vem, zakaj se sploh pojamo sem in tja po tej črnini. Ne vem, komu vse to koristi. Gradimo velike ladje za globoko vesolje, igramo se z Unijo Draconis kot mačka z mišjo ...«

»Ali pa se Unija igra z nami kot miš z mačko ...«

»Tudi lahko!« je rekel Almius. Zmignil je z rameni. »Kakor koli že ... Vsekakor ne vem več, kdo koga lovi za rep. Mogoče se kar sami lovimo sem in tja po vesolju. Kaj jim bo vse skupaj? Narazen smo deset tisoč svetlobnih let. Vsak na svoji strani

Orinovega kraka. Skačemo čez Orinov preval kot kakšen mišji kenguru. Vse svoje sile porabimo za gradnjo vse bolj bizarnih bojnih križark. Počasi imam vsega dovolj.«

»Očitno res potrebuješ dopust,« je razumevajoče rekel Srečko. »A vse je politika. Sama politika. Čemu služi, ne vem in se tudi ne sprašujem več. Samo še čakam, da me upokojijo. Tako pač izpolnjujem ukaze. Če rečejo, da moram skočiti direktno v kakšno zvezdo, bom pač skočil. Seveda sam, posadko in tebe, moj dragi Almius, prej izkrcam.« Prvi oficir je zastal in se zazrl v svojega poveljnika. Potem je rekel, kakor, da se je predramil:

»E, hm ... Tukaj je moja kajuta. Grem spat. Res sem utrujen!«

»Prav. Dobro se odpočij! Do obrata pri Zeusu potrebujemo dva dni. Toliko časa ti dam.«

»Hvala, Srečko!«

»V redu, je že prav. Saj veš, da te pri flipanju skozi črvino potrebujem čilega in zdravega.«

Obrat okrog Zeusa je potekal po šolsko. Solarno jadro jih je pripeljalo v bližnjo orbito plinastega velikana. Jantara je s svojimi računalniki brezhbno zvila in zložila jadro. Med potjo je nastalo nekaj drobnih luknjic, ki so jih naredili asteroidi. A te niso predstavljale težavo za čredo nanobotov, ki so takoj začeli popravilo. Ko bodo jadro znova potrebovali, bodo vse luknje zakrpane.

Zeus jih je ujel s svojim silnim gravitacijskim privlekom. Vendar je bila Janatarina hitrost dovolj velika, da zavijejo okrog njega po hiperbolični trajektoriji in s tem pridobijo še nekaj pospeška. Gravitacijska prača, ki jo ustvari planet, jih je zalučala z večjo hitrostjo spet nazaj proti soncu Electri. Notranja dejavnost plinastega velikana je povzročala motnje v različnih valovnih dolžinah, zato je bilo delovanje naprav oteženo. Ko so zavili za velikana, so za nekaj minut izgubili tudi druge povezave z Amberjem. Vendar je vse potekalo brez težav. Zdaj so z večjo hitrostjo strmoglavili proti centru osončja do sonca Electre.

Da se posadka ne bi preveč razpustila, je Srečko zaukazal generalno pospravljanje. Časa jim je dal do obrata okrog sonca, ker bodo odvečne stvari in smeti odvrgli nanj, kjer bodo v trenutku izparele. To je pomenilo nekaj več kot en dan.

Komaj so pomolili kljun vesoljske križarke izza Zeusa, se je v kapitanovi kajuti oglasil komunikacijski monitor. Bil je špagetar.

»Da? Kaj se dogaja?« je vprašal Srečko in z dlanjo udaril po gumbu za odprtje komunikacije.

»Kapitan, mislim, da ...«

»O, vidim, da si si lase pobarval na rožnato. Zanimiva barva, Vokko!« je rekel

prešerno Srečko. Barvanje las z različnimi barvami vsak ali vsak drugi dan, je bila že nekaj časa navada na Jantari. Posadka je na ta način razbijala monotonijo potovanja. Prav tako so, po kapitanovem zgledu, nosili različna oblačila v skladu z barvo svojih las. Zdaj, ko so se oddaljili od Amberja in vesoljske admiralitete, so to počeli še z večjim veseljem in bolj zavzeto. Med njimi je bilo nekaj izjem, a stalno je nosila uniformo po predpisih le vodja eskadrilje lovcev Julija Timušenko.

Oficir poveljniškega mosta, ki je bil obenem še tehnik za magnetizem in gravitacijo, je navdušeno pogladil svojo pričesko.

»Super, ne! To barvo sem zadnjič našel v drogeriji v Heriklanumu. Sem šel po ulici od plaže proti tržnici in zagledam v izložbi drogerije to pink barvo. Bila je res kul, nekaj posebnega. Tako sem jo prihranil za današnjo priložnost,« je pričel navdušeno razlagati špagetar.

»In posebna priložnost jeee ...?« je zategnil vprašanje Srečko. V Vokkovih ušeh je uplahnil žar navdušenja. Požrl je slino in rekel:

»Oh, to ... Pega! Na Electri je pega na naši strani. Ko bomo drugič sfrčali mimo, bo nastal lep magnetni špaget. Če se bo razvijala tako, kot je to zdaj videti, bo kar velika, še preveč velika za naše potrebe. Mislim, da nam ne bo treba še enkrat razviti jadra, če bo šlo tako naprej. Bosta oba gravitacijska lučaja popolnoma dovolj za vse skupaj. No, ko bomo pri soncu, bom že lahko natančno povedal, koliko gigateslov bo vse skupaj merilo.«

»Hvala ti, prijatelj moj. Vzajem na znanje. Ko boš bolj natančno izračunal, se mi javi. Zmenjeno!«

»Zmenjeno, šef!« Ekran se je zatemnil.

Kapitan Srečko je sedel za računalnik. K sebi je potegnil tipkovnico. To je vedno storil, ko je želel urediti kaj zaupnejšega ali vojaško tajnega. Glasovni ukazi so bili običajno preveč glasni in tudi Jantara je imela ušesa. Poleg običajnih programskih vohunov so bile zagotovo na ladji še zvočne, toplotne in kdo ve kakšne stenice. Nekaj so jih posejali njegovi nadrejeni, nekaj jih je šlo na rovaš vojaške obveščevalne službe in še kakšna na račun Unijske državne varnosti. Mogoče je bila še kje kakšna iz nasprotnikovega arzenala. Tu in tam sta jih heker ali tehmojster odkrila.

A to je bila večna borba, saj je bilo jasno, da je med nanoboti 'pleme', ki vedno znova gradi, popravlja in nastavlja nove stenice. Tudi astrobota je bilo mogoče programirati tako, da je vohunil.

Ko je prenašal ukaze preko tipkovnice, je bil prepričan, da sta oba hekerja dovolj dobro očistila računalniške programe Jantare in nastavila dovolj varovalnih zidov, protivohunskih ali nadzornih programov. Jose Pendadrillo je služil skoraj štiri leta in se mu je vojaški rok iztekal. Bil je prostovoljec. Saj drugo mu tako ali tako ni preostalo, ko so ga dobili s prsti v vladnih spominskih bankah. Mozoljasti mladenič je prebil vse ovire. Ali zapor ali vesoljska križarka! Tako se je odločil za služenje

vojaščine. Srečko se je nasmehnil. Spomnil se je, da je moral uporabiti vsa znanstva, da ga je dobil k sebi na ladjo. Admiral Antonio Markus se je še sedaj malce kujal, ko je beseda nanesla na ladijskega računalničarja, saj mu ga je speljal izpred nosa.

Tipkal je gesla in začel brskati vse, kar je mogel v ladijskih in unijskih podatkovnih bankah najti o poveljniku Rastabana Valerianu Kerkorianu. Predstavljena je bila bleščeča vojaška kariera pravega vojaškega lisjaka. Poskusil je razumeti njegov način razmišljanja. Podatki so bili skopi, a zelo zgovorni za novinarje. Ali drugače, bili so neuporabni.

»Preveč bleščeče, preveč jasno in odprto, preveč polikano,« si je mrmral v brado.

A preden je mogel najti kaj več, je spet zagodrnjal komunikator. Na ekranu se je zarisal obraz Samsam Leffu, oficirke za komunikacije.

»Šef, pomembno sporočilo za vas.«

»Prav, preveži,« je raztreseno rekel.

»Prav, šef!« je rekla Samsam in preklopila. Upala je, da bo kapitan videl njeno modro pričesko in živo rumeno srajco z zelenim ovratnikom. Zato je le razočarano skomignila z rameni, ko se ni zmenil zanjo.

»Kapitan Srečko. Tukaj poročnica Irene Detel z lovca Taygete, Tay01,« je zadonelo iz zvočnika. Slike na ekranu ni bilo. Pravzaprav je nekaj šumelo in prasketalo. Slika se je za trenutek pojavila, zamigljala in izginila, poblislila in potem je nastala migotajoča megla.

»Kaj za vraga,« je polglasno vzkliknil Srečko. Iz zvočnika se je zaslišal neznošen, a kratek pisk in slika je bila spet na monitorju.

»Se slišimo. Kapitan Srečko, Jantara, javite se!«

»Ma ja, slišimo se! Kaj ...«

»Halo, Jantara, poročnica Irene Detel se javlja na dolžnost. Tukaj lovec Tay01, Irene Detel.«

»Irene, slišim vas. Upam, da me vidite ...« Spet je nekaj zapokljalo v zvočniku in potem so se poročnici raztegnila usta v nasmeh.

»Vidim vas, kapitan Srečko. Javljam se na dolžnost.«

»Kakšno dolžnost neki?« se je namrščil Srečko.

»Ali vas niso obvestili, da so ugodili vaši zahtevi in pošiljajo lovca z nosilke Taygete?« je presenečeno dvignila obrvi Irene.

»Ne, prvič slišim!«

»Kako? Mene so obvestili, da me čakate v orbiti, da se vam pridružim. Sem se prostovoljno javila namesto vašega lovca Jan06, ki je v popravilu.«

Kapitan Srečko je skomignil z rameni.

»To bo malo težko. Mi smo izpluli pred dvema dnevnoma in smo že frcnili mimo Zeusa. Zdaj strmoglavljamo proti Electri, smo na prvi tretjini.«

»Uh,« je rekla razočarano Irene. »Ne vem, kaj je narobe. Res sem pošteno

pritiskala, saj je moja zahteva kar naprej kje zastala. Tako ne vem, kdo ni opravil svojega dela.« Srečko se je nasmejal:

»Meni pa je popolnoma jasno, kje se je zataknilo. Vendar, žal, ne bo šlo. Kdaj drugič.« Videl je, kako zadržuje jezo in se ji nabirajo solze nemoči. Tako je njen obraz dobil določeno milino, ki mu je segla v srce. Saj je vedel, da so na delu njegovi moški hormoni, zaradi katerih je bil na slabem glasu in so se o njem širile vse mogoče govorice. A pomagati si ni mogel. Ko je iztegnila roko, da bi prekinila povezavo, je zaklical:

»Irene, trenutek! Morda imam rešitev za problem.«

»Ja?« je rekla, a roko je še vedno držala tako, da bi lahko vsak trenutek prekinila povezavo.

»Ja! Samo malo, da se posvetujem s hekerjem in špagetarjem,« je rekel s prepričevalnim glasom.

»Prav, bom počakala.« Spustila je roko s tipke.

Srečko je odtipkal klicni številki Joseja in Vokka. Nekaj sekund kasneje sta bila na njegovem monitorju. Potem je vse štiri povezal v video«konferenco. Irene je presenečeno zrla v Vokkovo pink frizuro in v kapico v obliki petelina z veliko rdečo rožo, ki jo je imel na glavi heker. Okrog oči je imel na debelo namazano črno barvo za trepalnice. Bil je, kakor da so mu vampirji izpili kri.

Srečko se ni zmenil za maškarado obeh podrejenih.

»Vokko, mislim, da bo tvoja sončna pega naredila nekaj koristnega. Damo, ki je tako lepa na monitorju, moramo spraviti na krov Jantare. Sedaj kroži okrog Amberja v standardni orbiti.«

Vokko je zazijal in rekel:

»Uuu, to bo težko!«

»Kaj ne poveš!« je zajedljivo rekel Srečko. »Jose, napni malo možgančke. Ti dam prinesiti kavo, da jo preliješ v nekaj vrstic programske kode?«

»Ja, šef, kaj potrebuješ?«

»Ideja je naslednja,« je rekel Srečko. »Mlada gospodična bo odpeketal v smeri sonca z največjo silo, ki jo zmorejo njene rakete na tekoče gorivo. Mislim, da bo morala pokuriti vse do zadnjega decilitra. Tam se bo pustila ujeti gravitaciji in uporabiti selenoidne magnete za pospešek s pomočjo magnetnega špagetka, da je spet zaluča na drugi strani ven. Mi zaorjemo okoli Electre v skladu z svojimi računi. Izračunajta njeno pot tako, da se srečamo v isti točki. Če me moja zajčja taca ne vara, se najdemo nekaj izza Amberjeve orbite na poti proti Zeusu. Ali nekaj takega!«

Jose je začel od navdušenja tolči z roko po računalniškem pultu.

»To je naloga po mojem okusu.« Vokko je samo odpiral in zapiral usta. Irene pa še vedno ni čisto doumela vseh posledic. Ko se ji je posvetilo, je rekla:

»Če zgrešim?«

»Nič, pač ostanete doma,« je rekel Srečko. »Malo vas bo neslo v našo smer, a vas bodo že pobrali.«

»Jaz ...« je rekla Irene.

»Ne skrbite!« je rekel Srečko. »Federacijska vojska nikoli nobenega ...« Nato so vsi trije moški v zboru dokončali:

»... ne pusti na cedilu.«

Potem je Vokko rekel:

»Šef, daj mi malo časa, da naredim meritve!«

»Časa imaš največ eno uro,« je odvrnil Srečko. Med tem je začel Jose hitro tolči po tipkovnici in nekaj sekund kasneje zamrmral:

»Ja, lahko potegne še kakšne pol ure. Potem pa dajte še meni eno uro. To bo res skrajni čas.«

»Prav,« je rekel Srečko. Izklopil je hekerja in špagetarja. Irene je zmajevala z glavo.

»Kakšnim norcem zaupam, da mi bodo izračunali trajektorijo!«

»Irene, garantiram vam, da so to najboljši norci, kar jih Federacija Gostosevcev premore,« je rekel Srečko.

»Oh, ko bi le mogla z vami!« je vzdihnila Irene. Srečko jo je pogledal s svojim modrookim pogledom in rekel:

»Saj boste. Zanesljivo! Tudi meni je veliko do tega, da bi bila z nami.«

Njen hrepeneč pogled mu je popolnoma zmeščal srce in nabil adrenalin ter vse hormone na maksimum. Želel jo je dobiti, pa naj stane kar hoče ali pa se ne imenuje kapitan Srečko.

Vokko, Jose in Srečko so se sestali že čez dobro uro na poveljniškem mostu. Jose je vtaknil svoj žepni iCom v režo. Hologramski prikazovalnik je oživel in -plop, plop, plop - so sredi prostora zaplavali sonce Electra in planeta Amber ter Zeus. Reklo je še – plink, plink – in prikazala sta se še močno predimenzionirana lovec Tay01 v orbiti Amberja ter križarka Jantara na poti proti soncu. Slika je prikazovala stanje v realnem času. Na Electri so bile lepo vidne štiri sončne pege. Jose je vtikal ukaz in – bziip – prikazale so se magnetne tokovnice.

»Tako je sedaj videti vse skupaj,« je rekel Jose. »Zdaj, če je Vokko vse prav izmeril ...«

»Seveda sem, garantiram,« je užaljeno rekel Vokko.

»Verjamem ti,« je rekel Srečko. Jose je zmignil z rameni in nadaljeval:

»Pa pospešimo model, da vidimo, kam nas to pripelje. Računalnik, pospeši sliko – faktor deset.« Čez sliko so se zarisale črte trajektorij obeh plovil. Vendar se nikjer niso stikale. Jose je rekel:

»Računalnik – nagibaj naklon trajektorij, dokler se ne sekata v isti točki.«

Računalnik je z velikansko hitrostjo zarisoval tirnice in jih brisal. Čez nekaj sekund se je vse ustavilo in slika je kazala edino mogočo rešitev. Računalnik je rekel:

»Obstaja samo ena rešitev. Izvedljivost rešitve je med faktorjema 0,51 in 0,54. Toleranca je upoštevana zaradi nepredvidljivosti pojava sončne pege. Operacije ne priporočam.«

»Ne priporoča operacije, kdo bi rekel,« je zajedljivo pripomnil Srečko.

»Pravi fifti-fifti za uspeh. Jaz pravim, da nam bo uspelo.«

»Šef, ne bo lahko,« je skeptično pripomnil Vokko. A Srečko ni nič odgovoril. Zamišljeno je grbančil čelo. Potem se je obrnil k Joseju.

»Si upošteval jadro pri pospeševanju? Če ne uporabimo jadra, dokler je ne ulovimo, bi morda povečali izvedljivost.« Vokko se je vmešal, preden je Joseju uspelo odgovoriti:

»Morda sploh ne potrebujemo jadra za skok. Če se pega razvije in dobimo močan magnetni špaget, bo zadostovala že gravitacija.«

»Hm, kaj, če obrnemo enačbe?« je rekel Srečko. »Morda bi lahko zdaj malo zavrli in potem pospešili. Poglejmo, kako delujejo naša nova Bussardova magnetna jadra. Mislim, da bi bil to dober trening.«

»Šef, ti si batina,« je rekel Jose navdušeno. Njegovi prsti so zaigrali nad tipkovnico. Medtem, ko je tipkal, je dajal še glasovne ukaze:

»Računalnik – preveri in prikaži parametre v skladu z vnosom.«

Spet so se prikazovale in spreminjale trajektorije. Potem so se staknile v novi točki, bliže soncu, nekje v ravni ekliptike planeta Amber. Računalnik je rekel:

»Realna rešitev enačb je spet samo ena. Izvedljivost operacije je med 0,87 in 0,91. Operacijo je mogoče izvesti z majhnim tveganjem.«

»Lepo,« je rekel Srečko. »Jose, prosim, prenesi tehnične podatke v računalnik na lovca Tay01. Vokko, tebi naročam, da še spremljaš meritve. Če bodo večja odstopanja od predvidevanj, me sporoči. Sam pa o tem podrobno obvestim poročnico.«

»Da, šefe, kakor rečeš,« je rekel Vokko.

»Aha, prav, šefe,« je potrdil Jose. »A samo še nekaj, poročnica bo privarčevala še kakšen litrček goriva, za kakšnih petnajst minut ji bo še ostalo.«

»Prav! Gremo na delo, dečki!« je rekel Srečko.

»Ni, da ni, oziroma je, kar je!« bi rekel Engelbert. Jantara je v zapletenem manevru, da je v njej vse ječalo in škripalo še pol leta po njem in deset parsekov daleč, ujela malega lovca poročnice Irene Detel in ga položila v svoje drobovje 'kakor bi otroka v zibel deval', kot je to nekoč bilo zapisano še v klasični knjigi iz papirja na daljni Zemlji.

Tehnična ekipa ladijskega doka je norela od veselja. Irene so zvelikli iz plovila in

jo na ramah nosili po prostoru, ona pa se je smejala in se otepalala. Ko se je na vratih pojavil kapitan Srečko, so se hipoma zresnili in salutirali. Posledica tega je bila, da so poročnico spustili iz rok in revica je zaropotala na tla, kolikor je bila dolga in široka.

»Prosto!« se je zadrl Srečko. »Jebenti, pravi bedaki ...« A ni dokončal, zaskrbljeno je stekel do poročnice:

»Ste si kaj naredili! Se opravičujem, ampak očitno poveljujem nesposobni bandi, ki ne zna ravnati z osebami drugega spola ...«

»Ne, ne, je že vse v redu. Samo malo sem se udarila tukaj na bok,« je rekla Irene in se oprla na roke ter počasi vstajala. Srečko ji je pomagal. Ona pa se je malo branila:

»Saj je vse v redu! Res je vse v redu!«

»Oh, no, prav!« je rekel olajšano kapitan. Med tem so se člani tehnične ekipe porazgubili.

»Dovolite!« je galantno sprožil roko. Prijela ga je pod pazduho in odšepala je proti vratom.

»Tako sem vesela, da je manever uspel. Oni, senilni, v generalštabu so pristali le zato, ker sem vztrajala in so se me želeli rešiti. Če mi ne bi uspelo, bi bila moja kariera zapečatenata. In spet bi se me rešili. Ampak, zahvalim se lahko vam ...«

Srečko je zamahnil z roko.

»Ni vredno besed!«

V tem trenutku so se vrata –vuššš– za njima zaprla in ostala sta sama na ladijskem hodniku.

Srečko jo je samo brez besed potegnil proti sebi in jo poljubil. Odkrito povedano, da se ni prav nič branila.

Čez nekaj trenutkov se je odmaknila, da je malo prišla do sape.

»Oh, Srečko!« je rekla.

»Saj vem,« je odvrnil, »Ampak tole je povsem neuradno, sicer pa ... pred drugimi si ti poročnica in jaz kapitan. Je to jasno?«

Pogledala ga je s takim otožnim pogledom, da je moral poljub še enkrat ponoviti. Ko je Srečko prišel do sape, je rekel:

»No, pa frcnimo tole kišto z razpuščeno rokomavharsko bando okoli sonca v veselje!«

In so jo. Frcnili namreč. Flipnila je skozi nadprostor na krilih magnetnih špagetov največje sončne pege, ki se je zadnjih nekaj let pojavila na Electri. Kapitanova zajčja taca je odlično delovala, še vedno je bilo vse polno sreče okrog nje.

~ ~

Darka Lampič

Nekaj o avtorici

Darka Lampič, ljubiteljica dobrih knjig in pustolovščin v neznano. Moje misli so usmerjene v prihodnost in ne v preteklost. Skrbi me, kakšen planet bomo zapustili svojim vnukom. Pišem o svetu, kakšen morda bo, o upanju, sočutju, prijateljstvu pa tudi o nevarnostih, človeški neumnosti in katastrofah, ki nas lahko doletijo. Dvanajst mojih ZF zgodb so do sedaj objavili v reviji *Življenje in tehnika*, dve pa še čakata na objavo.

Pišem v krogu desetih prijateljic, ki smo najprej ustvarjale v okviru UTŽO v krožku kreativnega pisanja, sedaj pa pišemo v svoji skupini.

~ ~

Oblast

Peter se je skrbno pripravil na operacijo. Podobne je opravil že večkrat, toda ne na sebi in ne v takih okoliščinah. Danes jo bo moral izvesti brez pomočnikov in z zastarelo opremo iz črne zdravniške torbe, ki jo je podedoval po svojem dedku.

»To je nora ideja, toda verjetno edina, ki nas morda lahko reši,« si je polglasno prigovarjal.

Okrog sebe je razpostavil ogledala. Za ušesom se je namazal z razkužilom in vanj zabodel injekcijo proti bolečinam. Ni vedel, ali bo zadostovala, zato je vzel še močan analgetik.

Preden je zarezal s skalpelom, se je spomnil prvih čipov, ki jih je kot mlad znanstvenik vstavljaj ljudem. Njegove stranke so bili predvsem mladi ljudje, ki se jim je zdelo logično, da napredek znanosti prinaša le dobro. Vstavljeni čipi so jim pomenili preprostejšo komunikacijo na daljavo. Slušalke v ušesih in voznja s komunikatorjem v rokah so bili samo še preteklost.

Zdaj se mora zbrati. Roke se mu potijo in srce mu razbija kot ujeti ptici. Preteklosti ni mogoče spremeniti, lahko pa poskuša rešiti sedanost. Nikoli mu ni bilo žal, da je bil kot mlad znanstvenik predan napredku. Zaupali so mu strogo varovane podatke in ga vključili v krog posvečenih. Znanje robotike, medicine in računalništva mu je omogočilo, da je bil zraven pri snovanju superračunalnika in njegovih

komponent. Izdelal je komunikacijsko napravo velikosti bucikine glavičice, ki so jo vsadili uporabniku za uho in je bila povezana s superračunalnikom, ki so ga poimenovali Nezmotljivi.

In potem so ga nagnali. Šef mu je rekel: »Peter, preveč razmišljaš. Ne bodi tak strahopetec.« Pa je želel samo opozoriti na posledice, ki bi lahko nastale z razvojem tako zmogljivega računalnika.

»Družba še ni zrela,« jim je govoril. »Peščica ljudi bo zavladala svetu.«

Sodelavec mu je takrat odgovoril: »Zraven bomo, brez nas ne bo šlo.«

»Kako smo se vsi motili!« je mrmral, ko se je zdaj spet spomnil tistih dogodkov.

Poskrbeli so, da je dobil dobro plačano službo, daleč proč od raziskovalnih laboratorijev. Pet njegovih sodelavcev si je pripisalo vse zasluge in njega sploh niso več omenjali. Dolgo je kuhal zamero in načrtoval različne scenarije za maščevanje. Zdaj jim je v bistvu hvaležen, da so ga odrinili na stranski tir, saj tako ves čas nikomur ni bil sumljiv. Seveda ni opustil raziskav, le preusmeril se je na proučevanje računalniških virusov – in to na najbrž še edinem avtonomnem računalniku, ki ni bil povezan s svetovnim spletom in Nezmotljivim.

Odtlej je minilo deset let in življenje na planetu se je povsem spremenilo. Duh je ušel iz steklenice. Večina Zemljanov je pod nenehnim nadzorom.

V mislih je spet odtaval v preteklost, ko je bila Zemlja na robu planetarnega spopada. Zadostovala bi samo iskrica – in v zrak bi šle jedrske konice z vseh celin. Pod pritiskom množic so voditelji vseh držav sedli za skupno mizo in odločitve zaupali Nezmotljivemu. Ta je res našel rešitve za prenehanje vseh spopadov na planetu, razrešil je spore med državami in postal vrhovni razsodnik. Ljudje so bili navdušeni in voditelji posameznih držav so morali prepustiti vodenje Nezmotljivemu, ki se je izkazal kot izredno učinkovit, absolutno pravičen in nepristranski.

V tem času so tudi njegov čip nadgradili. Dandanes je naravnana na glas uporabnika, ki ga po želji prižiga in ugaša. A ljudje se ne zavedajo, da geslo za izklop prekine le dohodne klice, vse druge funkcije pa so ves čas vključene. Tako lahko Nezmotljivi nenehno zbira informacije in jih shranjuje, razvršča, obdeluje ter kaznuje neposlušne. Ljudje so izsledljivi v vsakem trenutku.

Novorojenčkom že v porodnišnici vstavijo čip. Ti so zares izvrstni varuhi otrok. Da materam ponoči ni treba vstajati, jih namesto njih zazibajo v spanje in jih učijo. Nevidno so povezani z otrokovimi možgani in se znajo odzivati na njihove potrebe.

Celo zdravniki, ki vstavljajo te čipe, ne vedo, da je najnovejša različica delno organska in da se v enem mesecu po vstavitvi povežejo neposredno z možganskimi celicami. Kaj to pomeni, je bila še pred kratkim zanimiva tema znanstvenofantastičnih zgodb. Zdaj pa je resničnost taka, da so ti otroci sužnji, saj jim je prek čipa možno ukazati kar koli.

Čipi so programirani tako, da zadovoljijo le želje in potrebe, ki se ujemajo z aksiomi družbe ali – tako je Peter mislil še do pred kratkim – z voljo peterice njegovih nekdanjih sodelavcev. Ti so bili najbližji računalniku, saj so ga upravljali. A na stvari je začel gledati čisto drugače, ko je pred kakim tednom na velikih zaslonih prikazovalnikov v središču mesta, videl vseh pet v skupini kaznjencev, ki so jih poslali na Mars. Takrat se je zgrozil in začel razmišljati o tej nori operaciji.

Uresničilo se je tisto, pred čemer jih je svaril pred desetimi leti. Še več; to, kar se zdaj dogaja, skoraj presega človeško domišljijo. Oblastnikom so ušle vajeti iz rok in tega, v čigavih rokah so zdaj, se verjetno zaveda samo še on – in seveda tisti, ki so na poti proti Marsu.

Za to, kar je nameraval storiti, je bila zagrožena kazen z izgonom in prisilnim delom v rudnikih na Rdečem planetu.

»Tako je bilo še pred enim tednom,« si je dejal. »Zdaj pa me, če bo šlo kar koli narobe, čaka takojšnja smrt.«

Vedel je, da se bo v nadzorni sobi v Stolpu sprožil alarm in opozoril na prekršek. Zato bo moral pohiteti. Ves postopek je v mislih ponovil vsaj stokrat, a tokrat bo šlo zares.

V dveh minutah je opravil operacijo na sebi in v rokah je držal čip. Zamenjal ga je s skoraj identičnim, le da se bo ta po petih minutah sam od sebe izključil, do takrat pa bo z virusom okužil Nezmotljivega. Peter je upal, da bo res tako. Čemu se je sicer vsa ta leta trudil z razvijanjem virusa, kaj virusa – računalniške piranhe, smrtonosne za vsak komunikacijski sistem in računalnik.

V nadzorno sobo v Stolpu, pravzaprav v ovaduško pisarno, kamor so ljudje klicali in ovajali drug drugega zaradi prekrškov, je poslal tudi kratko sporočilo. To je bila edina možnost neposredne komunikacije s pomočniki Nezmotljivega.

V Stolpu so zasledili motnje iz neznanega vira, ki pa so se hitro same od sebe odpravile. Toda že po nekaj sekundah je zasvetila rdeča lučka, na ekranu se je pojavila Petrova slika z njegovimi podatki, čez vse pa napis z velikimi rdečimi črkami – SOVRAŽNIK. Prikazalo se je njegovo sporočilo, prek katerega se je na veliko izpisalo: NE ODPIRAJ! Mlad tehnik je z začudenjem zrl v zaslon, saj česa podobnega dotlej še ni videl. Zdelo se mu je, kot bi računalnik sam dajal ukaze.

Bil je preveč radoveden, da bi ubogal. Brez omahovanja je sporočilo odprl in prebral: Uničite računalnik.

Nič mu ni bilo jasno. Že ves teden se je dogajalo nekaj čudnega in skrivnostnega. Njemu nadrejene znanstvenike, ki so skrbeli za računalnik, so brez obrazložitve poslali v kazensko kolonijo, prek računalnika pa mu je začel ukazovati nekdo, ki ga ni poznal. V nadzorni sobi je ostal sam, vse druge ljudi so zamenjali povsem novi roboti, kakršnih še ni videl.

Takrat se je vključil alarm. Kontrolne lučke na računalniških sistemih so začele

utripati in nato ugašati druga za drugo. Z vseh strani so se tehniku začeli približevati roboti.. Po glavi so mu švigale nasprotujoče si misli, v možgane pa se mu je zavrtal ukaz: »Odstrani se! Ne dotikaj se ničesar!« Težko mu je bilo misliti s svojo glavo, toda prav ta poskus vplivanja na njegovo voljo ga je podžgal, da se ni uklonil ukazom. Opotekajoč se je stekel proti omarici, v kateri so bila glavna stikala za vklop in izklop računalnika. A ni prišel do tja. Kovinske roke so se ga oklenile in s poslednjim dihom ga je obšlo spoznanje, kdo je zdaj glavni.

Toda svojo nalogo je opravil že s tem, ko je odprl Petrovo sporočilo. Zdaj se je lahko virus kljub požarnim zidovom in blokadam, ki mu jih je nastavljal Nezmotljivi, širil prek čipa in računalnika. Peter je poznal njegovo Ahilovo peto, saj je vendar sodeloval pri načrtovanju. Takrat je bila njegova naloga poskrbeti za varnost računalnika pred vdori računalniških virusov. Zato je bil močnejši od Nezmotljivega.

V desetih minutah se je računalniški sistem sesul in z njim tudi vse, kar je bilo vezano na superračunalnik. Nezmotljivi je bil srce in vozlišče vseh svetovnih komunikacijskih naprav. Od njega so vodile povezave do vseh drugih računalnikov na planetu. Zato so se zdaj ustavila daljinsko vodena vozila, avtomatizirana letala niso mogla vzleteti, odpovedali so nadzorni sistemi v tovarnah. Ker je zmanjkalo elektrike, so stroji in naprave nehali delovati. Na planetu je prišlo do številnih eksplozij, požarov, poplav in drugih nesreč; zavladal je kaos.

Minilo je leto. Veliko je bilo žrtev in uničenih domov, a ljudje so se polagoma spet začeli organizirati. Vzpostavili so električno omrežje in pognali stroje. Le čipi v glavah ljudi so ostali mrtvi, saj jih nihče ni želel obuditi. V nekdanjih tovarnah orožja na vseh celinah so našli na tisoče robotov, ki so bili sedaj neuporabni. Ljudje so z grozo spoznali, da so bili pravzaprav smrtonosno orožje. Nikjer niso našli načrtov zanje in tudi nihče ni vedel, kdo je naročil njihovo izdelavo. Delavci, ki so jih sestavljali, so samo samodejno sledili navodilom, ki so jih dobivali preko računalnika.

Slišati je bilo najrazličnejša mnenja in teorije o vzrokih za sesutje računalniškega sistema. Ko so kot velikega nekdanjega strokovnjaka za računalništvo povprašali tudi Petra, ki seveda ni razkril, da je prav on povzročil to uničenje, jim je odgovoril: »Računalnik je deloval zgolj logično razumsko. Ugotovil je, da ljudje delujemo preveč čustveno, da nismo zanesljivi. Zato nas je treba zamenjati. Roboti so najboljše nadomestilo. Nezmotljivi je nadgradil že obstoječe robote in vzpostavil proizvodnjo novih, pri katerih je zaobšel vse robotske zakone. To so bili zdaj njegovi pomočniki in ljudi ni več potreboval. Rešitev je prišla v zadnji minuti, tik pred popolno avtomatizacijo. Kaj bi se zgodilo z nami, lahko samo ugibamo.«

A vsi se niso strinjali z njegovo razlago. Ni bilo namreč tako malo takih, ki so mislili, da so bili ljudje tisti, ki so se spet želeli polastiti oblasti. To o računalniku se jim je zdela znanstvena fantastika.

Stolp z uničenim Nezmotljivim so zapečatili, stavbo pa so namenili preureditvi v muzej človeške nevednosti in neumnosti.

Peter je vzel črno zdravniško torbo, ki jo je podedoval po svojem dedku in jo izpraznil. Dovolj velika bo za pisma in manjše pakete. Odpravil se je v najnovejšo službo. Sam se je javil, da bo obudil poklic, ki je že izumrl.

Prvič objavljeno v ŽIT, 6/2017

~ ~

Dominik Lenarčič

Kisle dežne kaplje

Skozi vetrobran zrem v košček sivega neba, uklešččen med nebotičnike.

Včerašnja poročila so za danes napovedala močne plohe. Pogledam po neskončni ulici. Odriniti moram, drugače bom spet pozno prišel na poštni urad. Sodelavec me je enkrat v šali vprašal, ali zanalašč zamujam na delo. Ne vem, mogoče pa res. Mogoče se skušam sabotirati.

Ne smem se. Potrebujem to službo. Moram odplačati tisti vražji kredit. Na ulici že vidim, kako ljudje grejo po jutranjih opravkih. Se jim bom kar pridružil. Obrnem ključ. Zaspana toyota začne mehanično godrnjati. Top zvok. Videti je, da je na vetrobran padla debela dežna kaplja. Avto se še vedno upira. Naenkrat zaslišim neko cvrčanje. Kot da bi nekdo pekel jajca. Pobljže pogledam mokro sled. *Steklo se je začelo topiti.* Nad sledjo kaplje je videti temen pramen dima.

»Kaj neki.«

Zdaj pade druga kaplja. In tretja. In še četrta. Kdo zliva kislino na moj avto?! Prešine me, da to mogoče ni prava kislina. Plohe so se začele. Brcajoč se skušam skobacati iz avta. Kaplje padajo vse hitreje. Zdaj se je začel topiti celoten vetrobran. Končno odprem vrata. Nogo položim na pločnik. Odrinem se in zbežim nazaj v blok. Zdaj, ko sem pod streho, začutim ostro bolečino v svoji rami. Kaplja je naredila luknjo v mojem plašču in pustila svetlordeč zmazek. Skeli. Zunaj zaslišim krike.

Okno v mojem stanovanju gleda na cesto spodaj. Na ulici je nastal kaos. Ljudje v paniki tečejo sem ter tja in iščejo streho. Kričijo. Neki moški se v mukah sesede na asfalt. Ob pogledu na njegov obraz se mi obrne. Pogledam svoj avto. Vetrobran je ena sama cvrčeča gmota. Barva se je začela topiti s strehe. Zaskeli me v rami.

Nato mi zazvoni telefon. Na zaslonu se izpiše ime mojega šefa.

»Halo?«

»Warren, kje za vruga si ti?«

»Gospod, žal mi je, a danes ne morem priti v službo.«

»Kako ne moreš? Kaj te je prijelo?«

»Gospod, a ne vidite, kaj se zunaj dogaja?!«

»Ne vem, o čem govoriš, Warren.«

Bolečina postane neznosna.

»Kako da ne veste?! Ste slepi?! Poglejte skozi okno! Dobesedno kisel d-«

»Ne boš ti tako govoril z mano, mladenič! Pridi takoj sem!«

»Ne morem.«

»Bi rad ostal brez službe?«

Ob vprašanju otrpnem. Moj šef ve, kam udariti. Nekaj mu zajeccljam v odgovor.

»Seveda nočeš. Kam pa boš šel?«

Za trenutek umolkne. Cmok v grlu mi ne dovoli govoriti.

»Warren, dam ti eno uro, da se naslikaš tukaj. Če te do takrat ne bo, boš letel.

Razumeš?«

»J-ja, gospod.«

»Briga me, če pada dež, sneg, toča ali kislina, od tebe zahtevam, da prihajaš točno na delo.«

Spet umolkne.

»Se vidiva, Warren.«

Konec pogovora. Slabo mi je.

Potrkam na sosedova vrata in pri tem brzdam bolečino. Upam, da ima stari Johnston še tisto vojaško čelado.

»John, si tam?«

Ne dobim odziva. Vseeno vstopim. Starca najdem pred širokim oknom. Prikovan je na svoje mesto.

»John?«

Še vedno zre skozi okno. Pristopim k njemu.

»Hej, John!«

Svojega ostarelega soseda narahlo stresem. Končno se zbudi iz transa in me pogleda.

»John, imaš mogoče še tisto čelado?«

Starec me vpraša: »Kaj pa boš z njo?«

»Moram v službo.«

»Si nor? Zunaj je apokalipsa, ti greš pa v akcijo?«

»Ne smem ostati brez dohodkov. Ne smem.«

Moje besede ga utišajo. Vem, da razume moj položaj. Vem tudi, da ne bo dolgo ugovarjal.

»Prvi predal. Ni ti je treba vračati.«

To reče, nato pa se spet obrne k oknu. V bližji omari najdem sivozeleno čelado. Tiho se zahvalim svojemu sosedu. On še naprej zre skozi okno. Nad stopnicami ugotovim, da v svoji rami ne čutim več bolečine. Ali je to dober ali slab znak, ne vem. Počasi se začnem spuščati. Vsaka posamezna stopnica mi s svojim ječanjem skuša dopovedati, da je to slaba ideja. Njihova opozorila me ne ganejo. Moram v službo.

Zdaj stojim pred vrati stanovanja. Na glavo si poveznem sosedovo čelado. Svoje telo pokrijem z najdebelejšim plaščem, ki ga imam. Na roke dam smučarske rokavice. Vdihnem, stopim skozi vrata ... in izdihnem. Stojim na pragu. Balkon nad mojo glavo me varuje pred dežjem. Nasproti mene leži padli možki. Bolje, da mu ne zrem v obraz. Iz zavetja lahko preučim stanje svoje toyote. Kislina je popolnoma odplaknila črno barvo s strehe. Vetrobran še zmeraj cvrči. Nič zato, bom pa med vožnjo gledal skozi okno. Vidim, da je dež stopil še moje gume. Bom pa vozil po platiščih. Pa kaj. Nujno moram priti v službo. Skušam zbrati pogum. Par korakov, pa bom pri avtu. Vrata bom moral odpreti hitro in previdno, kljuka je čisto pokrita s kislino. Moje roke in noge so pripravljene. Postavim se v štartno pozicijo. Čas je za najkrajši šprint mojega življenja.

Nek žvižg zmoti mojo koncentracijo. Mimo mene gre mož. Na sebi nima nobene zaščitne obleke, samo klobuk in tanek plašč. Od njiju ni dosti ostalo, dež je razparal tkanino in se dotaknil kože. Iz njegovih ran se kadi. Vonj je neznosen. Tudi sam pogled je neznosen. A mož kljub temu pokončno hodi in si žvižga. Naenkrat začne prepevati pesem B. J. Thomasa:

*»Raindrops keep falling on my head
but that doesn't mean my eyes will soon be turning red
crying's not for me
'cause
i'm never gonna stop the rain by complaining.«*

Zrem za njim. Mož in njegova melodija izginjata v neskončni ulici.

~ ~

Oranžno obzorje

Večerno pokrajino je razsvetlilo oranžno obzorje. Po travniku potuje ognjena frontna črta. Vročina objame ostareli oreh, obleče ga v žareč plašč. Oddaljenega mesta ni več videti. Požar ga je v celoti pogoltnil.

Ogenj se širi po suhi travi. Naposled doseže osamljeno stanovanje poleg ceste. Ustavi se. En samcat zubelj z oreha poleti na lesen nadstrešek. Lakiran les se vname. Požar počasi požira hišo.

V sobi v drugem nadstropju medtem sedi študent. Na zadnji dan piše seminarsko nalogo. V svoji pisateljski naglici je izgubil občutek za čas. Po napetem čelu mu steče kaplja potu. Ko mu ta z obrvi pade na tipkovnico, študent zamolklo zakolne: »Fak, klima spet ne dela.«

~ ~

Franci Cerar

Ažbe Toman: O Franciju Cerarju in njegovem delu

Franci Cerar se je rodil v Ljubljani leta 1945. Po končani osnovni šoli v Tržiču se je v Ljubljani izšolal za farmacevtskega tehnika in se po odsluženem vojaškem roku zaposlil v tržiškem BPT-ju kot mojster oplemenitilnice in laborant. Pisati je začel že v mladosti in še danes občasno rad ubesedi kako humoresko ali znanstvenofantastično zgodbico.

Domuje v Bistrici pri Tržiču.

V najbolj plodnem obdobju, zlati dobi znanstvene fantastike pri nas (sedemdesetih in osemdesetih letih prejšnjega stoletja), je precej objavljaval v rubriki Nedeljskega dnevnika *Skok* v tretje tisočletje (*Izumi skromnega mladeniča*, *Reklama*, *Srečanje bogov*, *Marek*, *Seme vesolja*, *Planet Korneliusa Cluteja*, *Umor targumskega diplomata*, *Beseda*, *Drugo rojstvo*, *Peta ledena doba*, *Pravljica*), *Mladini* (*Peta ledena doba*, *Revolucija*), *Tedenski tribuni* (*Izumi*, *Prodajalci čina*), Pavlihovem mesečniku za humor *Meh za smeh* (*Energetska kriza v kameni dobi*, *Rega-rega*) in legendarnem zagrebškem *Siriusu*, kjer je objavil štiri zgodbe (*Drugo rojdenje*, *Izumi skromnog mladca*, *Ubogi čovjek* in najverjetneje njegovo najbolj znano delo - *Ubojstvo targumskog diplomata*).

V antologiji znanstvenofantastične proze slovanskih narodov **Kako je bil rešen svet** Tehniške založbe Slovenije je bila objavljena njegova kratka zgodba *Reklama*, kar nekaj del pa je objavil tudi v glasilih *Tržičan*, *Tržiški tekstilec*, mladinskem glasilu *Tangenta* in njegovi literarni prilogi *Nihalo* ter v *Občasniku*, ki ga je izdajala Sekcija za spekulativno umetnost v študentskem naselju v Rožni dolini v Ljubljani.

Na nagradnem natečaju *Tedenske tribune* za najboljšo humoresko in satiro je 1. aprila 1972 prejel 2. nagrado za satiro *Novi izum*, ki je bila kasneje istega leta v omenjeni publikaciji objavljena pod naslovom *Izumi*, poznamo pa jo tudi pod naslovom *Izumi skromnega mladeniča*.

Cerar je avtor široke razgledanosti in tematsko posega na mnoga področja človekovega udejstvovanja. Blizu mu je tako revolucionarni duh delavskega razreda kot abstraktna bit neskončnih svetovij oddaljene preteklosti ali prihodnosti. Ukvarjanje z univerzalnimi problemi in izostren čut za satiro, ki prepletata velik del njegovega ustvarjanja, kažeta na velikega poznavalca človeške duše in njenih slabosti. Mnoge njegove zgodbe je prav zato žanrsko težko ozko opredeliti, saj se v njih prepletajo prvine različnih zvrsti. A za avtorja to ni najpomembnejše.

Človek, ideja in zgodba so na prvem mestu. Drugače Cerar piše jasno in razumljivo in prav to odpira pot njegovemu mojstrskemu načinu pripovedovanja, s katerim vsekakor pritegne bralca.

~ ~

Umor Targumskega diplomata

»Otvaram stosedmo sejo Organizacije združenih planetov Galaksije,« je rekel predsednik Mayon Kias in s pogledom obkrožil dvorano. Bil je prekaljen diplomat in že drugo mandatno dobo predsednik organizacije, vendar se je vedno znova čudil pestrim oblikam življenja, ki so se zbirale pred njim.

»Kdo bi si mislil, da je samo v naši Galaksiji tolikšno število planetov, na katerih živijo tako različni prebivalci. Nekateri so taki, da jih niti stari Bosch v trenutkih največje inspiracije ne bi znal upodobiti.«

V spomin si je priklical nekatere člene pravilnika Organizacije, kjer je bilo zapisano, da se Organizaciji lahko enakopravno priključijo vsi planeti Galaksije, katerih prebivalci so misleča bitja v kakršnikoli obliki.

»Kaj hočemo, vsa ta bitja so misleča, čeprav jih večina niti približno ni humanoidnih,« je Mayon Kias naprej razpredal svoje misli. Kot vsi Venerijanci, se je tudi on še vedno štel za Zemljana, čeprav je minilo že deset rodov, odkar so njegovi predniki s pomočjo zelenih alg ustvarili na Veneri primerne življenjske pogoje. Pod vplivom specifičnega okolja so se ljudjeprecej spremenili, tako da je bil Mayon Kias predstavnik že povsem nove človeške vrste.

Prizor ga je le medlo spominjal na seje Združenih narodov, ki jih je lahko videl v starih zemeljskih filmih. Večina diplomatov je res sedela za dolgimi polkrožnimi mizami, za nekatere pa so morali postaviti nekaj novih objektov. Tako so ihtioidi z mokrega Davurosa in delfinom podobni predstavniki z Ma-Tyosa spremljali sejo iz

ogromnega akvarija. Tam je bil tudi grozo vznemirjajoči sluzasti Tabronec, ki se je z oprijemalkami prisestal na steno akvarija in z zelenimi očmi mrzlo gledal naravnost v predsednika.

V stekleni celici, ohlajeni na $-100\text{ }^{\circ}\text{C}$, so sedeli skoraj goli Ruggonci, v podobnem prostoru pa so se poleg njih v peklenski vročini prazili dobro oblečeni Infernovci. Zanimivo je bilo, da sta bila ta dva planeta v večnih medsebojnih spopadih, čeprav zmaga nobeni strani ne bi koristila, ker ne bi mogli živeti na nasprotnikovem planetu.

Krilati Ikarijci, ornitoidi z Wazarosa in Phandeje so se najbolje počutili čepeč na dolgih drogovih ob stenah dvorane.

Ko so se prisotni umirili, je Mayon Kias nadaljeval:

»Danes bomo glasovali o sprejemu novega člana, planeta Targum. Njegovi prebivalci so precej različni od vseh nas, vendar so misleča bitja, imajo svojo kulturo in tehnologijo, zato ni razloga, da se ne bi enakopravno vključili v našo organizacijo.«

Vrata so se odprla in targumski diplomat je vstopil. V dvorani je zahrumelo, zbrani so sicer pričakovali kako čudno pojavo, ta pa jih je vseeno uspela presenetiti.

Po prehodu se je zibala velika skoraj meter visoka glava solate, še najbolj podobna jesenski endiviji. Iz kocena so ji poganjale neštete drobne koreninice, s katerimi se je elegantno premikala. Za njo sta dva uslužbenca mestne vrtnarije nesla posodo črne prsti. Postavila sta jo na prostor, kjer je običajno sedel predstavnik planeta, o čigar priključitvi so razpravljali. Solata se je s koreninicami vkopala v črnico in mirno obstala, le njeni zeleni listi so rahlo trepetali.

Nekaterim diplomatom (zaradi prežvekovalnega sistema prebavnega trakta zapriseženim vegetarijancem) so se začele cediti sline in kar precej volje so morali zbrati, da niso planili nad targumskega diplomata in si privoščili nekaj njegovih sočnih zelenih udov.

Mayon Kias je prekinil tišino: »Prebivalci Targuma se sporazumevajo na podlagi fotosintetičnih reakcij svojih klorofilnih čutil, zato so njihovi tehniki izdelali translator, ki je že vgrajen v naš Kalumov translator, tako da s sporazumevanjem ne bo težav.«

Ko se je iz zvočnikov zaslišal nežen sopran, so spet osupnili. Vsak diplomat je lahko izbral poljubno moduliran glas, ki ga je izdelal Kalumov translator, ko je jezik njegovega planeta prevedel v staro latinščino, uradni jezik organizacije (ali obratno), vendar se je malokdo odločil za ženski glas.

»Imenujem se Thar Ketope in prihajam v imenu petih milijard prebivalcev planeta Targum, ki so me izvolili za svojega predstavnika v Organizaciji združenih planetov Galaksije.«

Thar Ketope jim je podrobno opisal življenje svojega sveta, poslušalci so se lahko prepričali, da so Targumci kljub nenavadni zunanosti na visoki stopnji civilizacije.

»Naša tehnologija, ki temelji na fotosintetičnem izkoriščanju svetlobne energije, bo verjetno zanimiva za mnoge planete, kjer primanjkuje energetskih virov. Seveda tudi mi nismo brez problemov. Zaradi prenaseljenosti smo se odločili, da pozemljimo nekatere puščavske predele, zato potrebujemo večje količine plodne prsti. Menim, da bi na teh osnovah lahko razvili uspešno medsebojno trgovino.«

Prisotni so zbrano sledili razlagi, Mayon Kias je bil prepričan, da bo glasovanje zgolj formalnost. Tako se je tudi pokazalo, planet Targum je bil soglasno sprejet v organizacijo.

Predsednik je v čast novo sprejetega planeta priredil tradicionalno slavnostno večerjo. Udeležba je bila velika, diplomati so pridno pokušali razne jedi in pijače z vseh strani Galaksije. Ker v slavnostni dvorani ni bil montiran Kalumov translator, se častni gost Thar Ketope pogovorov ni udeleževal, vendar ga to ni motilo, ker se je zadovoljno pozibaval v posodi sveže prsti in vmes pridno pomakal koreninice v čebriček šampanjca.

Proti jutru je začutil, da so mu udje zaradi prekomernega pitja in zakajenega zraka začeli veneti, zato se je odmajal na sveži zrak. Naenkrat se mu je približalo neko bitje s štirimi okončinami in rogato glavo. Nekaj časa ga je ovohavalo, nato pa je začelo žvečiti enega njegovih udov. Targumski diplomat je ves prestrašen spoznal, da ga namerava ta domorodec kratko in malo pojesti. Na svojih koreninica se je pognal v paničen beg po ulici. Rogatec jo je ucvril za njim in poželjivo meketal. Po dolgotrajnem teku se je Thar Ketope upehan ustavil in prisluhnil. Znašel se je v dolgi stekleni dvorani in ker sovražnika ni bilo za njim, si je malo opomogel. Začutil je, da so tla pokrita s prvovrstnim humusom, zato se je vkopal in se pogreznil v globok pijanski spanec.

Stari Engelbert, zagrizeni vrtičkar, je slabe volje vstopil v svoj zastekleni rastlinjak. Ta dan je bilo na poljani blizu mesta vsakoletno srečanje vrtičkarjev, vendar pri njem ni zraslo nič takega, kar bi bilo vredno razstaviti. Začudeno je zažvižgal, ko je na gredici ugledal krasno, skoraj meter visoko solato, kakršne niti v sanjah ne bi uspel vzgojiti. Kako se je znašla tu, še svoji ženi ne bi znal povedati, čeprav je imel na zalogi kopico zgodbic, ki jih je uporabljal, kadar se je prepozno vrnil domov. Vendar se ni dolgo čudil, brž je odkopal ta enkratni primerek, ga posadil v lonec zemlje in odnesel v star razmajan kombi. Čez dobro uro je že divje podil na sestanek vrtičkarjev.

Njegova solata je bila brez konkurence v tekmovanju za najlepše vzgojeno sočivje. Ves blažen je Engelbert pritiskal na prsi osvojeni pokal in ni ne videl, ne slišal številnih vrtičkarjev, ki so ga spraševali, kako se vzgaja taka orjaška solata. Sicer pa jim ne bi znal svetovati, ker še sam ni imel pojma, kdo mu je podtaknil

njegovega šampiona. Z veseljem je dovolil, da iz njega pripravijo veliko skledo solate.

Tisti trenutek se je targumski diplomat zbudil iz pijanskega dremeža, vendar je bilo prepozno. Začutil je le še, kako mu surove tace trgajo ud za udom, potem pa je bilo njegovo življenje končano. Od njega je ostal samo skelet-kocen. Vrgli so ga za plot sosednjega pašnika in so ga naslednje jutro požrle krave.

Udeleženci vrtičkarskega srečanja so bili mnenja, da tako sočne in hrustljave solate še nikdar niso jedli.

Poslopje Organizacije združenih planetov Galaksije je bilo podobno norišnici. Mayon Kias je telefoniral na vse strani, vendar o targumskem diplomatu ni bilo ne duha ne sluha. Varnostni uslužbenci so brez uspeha preiskali vse mestne vrtnarije in na tržnici premetali na tone zelenjave. Targumska vlada je poslala ostro protestno pismo. Sklicana je bila izredna seja, na kateri je več predstavnikov zagrozilo, da bodo sedež organizacije prenesli na kak drug planet, če zemeljska vlada ne bo poskrbela za varnost tujih diplomatov. Kosmati Badurijanec je ogorčeno opisal neprilike, v katerih se je nekoč znašel po zaslugi neumnih Zemljanov. Skozi vse mesto ga je preganjal lastnik nekega cirkusa, češ da je on njegov dresirani orangutan Bongo, ki je ušel iz kletke. Šele ko se je izčrpani diplomat zatekel na postajo Varnostne službe, je pobesneli cirkusant odnehal. Gospodu badurijanskemu poslancu se je vljudno opravičil, ker ga je v svoji zmedenosti zamenjal z orangutanom. Previdno je požrl dejstvo, da sta si bila Badurijanec in njegov Bongo najmanj tako podobna kot enojajčna dvojčka.

Mayon Kias je zatrdil, da se podobne neprijetnosti ne bodo več dogajale. S spretnim diplomatskim manevrom mu je uspelo potolažiti targumsko vlado, ki je na naslednjo sejo poslala predstavnika, obraščenega s pol metra dolgimi ostrimi bodicami. Ta se je počutil dokaj varno, ker so se ga vsi previdno izogibali. Izginotje targumskega diplomata je ostalo skrivnost; o tem bi morda lahko kaj več povedal stari vrtičkar Engelbert. Ta pa se za politiko ni zanimal, nihče pa ga tudi nikoli ni vprašal, s čim si je prislužil pokal Združenja vrtičkarjev.

Ivan Šokić

Trenutek nerodnosti

Kolikšna je cena zvestobe, je bilo vprašanje, ki se je motalo po Ulfgrimovi glavi. Drugo vprašanje, ki ga je veliko bolj mučilo - ali jo je vredno plačati? Preden bi se lahko dokopal do odgovora, ga je eden od viskontovih slug pozval, naj stopi z njim.

Ulfgrim se je nelagodno prestopil in pohitel. Po celem tednu nesmiselnih ceremonij in apelov za srečanje z viskontom je imel plemičev poziv blagodejen vpliv nanj. Pogrešal je svoj lok, ki so mu ga vzeli v čuvanje takoj, ko je prvič stopil skozi vrata graščine - niti dolgega noža ali puščic mu niso pustili.

Čutil je poglede stražarjev, ki so stopali za njim. Celotna stvar je v njem vzbujala še večji nemir. Najraje bi se pretegnil, a se je raje zadržal. Vedel je, kako hitro se vilini lahko užalijo in pretegotvanje je bilo ravno dovolj ležerna dejavnost, da bi pravega vilina užalila. Tega, da jih je že tako žalil že samo njegov obstoj, ni bilo treba ponavljati.

Viskont ga je pričakal v svoji prestolni dvorani, ki je bila začuda prazna. Sedel je na visokem prestolu iz svetlega lesa barve slonovine ter potrpežljivo zrl v zlati nektar, ki ga je paž točil v srebrni kelih. Vilinski dvor je krasil visok kupolast strop bogato okrašen s freskami davno pozabljene zgodovine. Skozi visoka okna je pronicala hladna svetloba jesenskega poldneva. Med okni so se razprostirale bogate tapiserije, kjer so se bohotili starodavni junaki, ujeti v večni boj dobrega proti zlu.

Sluga je najavil Ulfgrimov prihod in mu pokazal, kam naj se postavi. Ne da bi se oziral nazaj, je vedel, da za njim v razdalji točno enega sežnja eden od drugega stojita viskontova stražarja v svojih veržninah, ki so vzbujale vtis perja. Ulfgrim je vedno bolj opazal, da so bili vilini obsedeni z redom.

Viskont je odslovil slugo ter odpil iz kupice. Paž se je ponovno približal plemiču z robcem. Viskont ga je sprejel, si previdno obrisal kapljice nektarja ter vrnil robec pažu, ki se je nato spet umaknil za viskontov prestol.

»Še nekaj let in fant bo zrel za bojno polje, kajne?« je povprašal viskont in se zazrl v Ulfgrima.

»Ne vem, kako vihti meč, a če bo tako vesten v boju, kakor je v vaši službi, mi je v čast poznati gospoda, ki ga je izuril.«

»Hm.« je pihnil viskont. »Vidim, da mi je brkač poslal sladkor.«

»Vaša visokost mi laska.«

»Niti najmanj. Sladkor je sad zemlje, umazan in ničvreden kot repa, iz katere ga pridobivajo barbari.«

Ulfgrim je čutil, kako ga je ob viskontovi opazki zalila rdečica. Stežka je zadrževal bes. »Vaša visokost se ne moti,« je začel Ulfgrim in čutil, kako mu gre na bruhanje ob sami misli, da bo moral pogoltniti žalitev, »A priznati moram, da me mojster Albercht ni poslal samo zato, da bi z vami razglabljal o svoji družini.«

»Mar res?« ga je začudeno pogledal viskont. »Čemu pa te je potem poslal sem?«

»Kakor veste tudi sami, vaša visokost, se leto bliža koncu. Mojster Albercht bi rad vedel, kdaj lahko Združba pričakuje obljubljeni plačilo za izkazane usluge.«

Viskont se je ob omembi plačila presedel na svojem prestolu ter pomignil pažu naj dotoči v kelih. Ulfgrim si ni mogel kaj, da ne bi razgibal vrat. Plemič se je ob Ulfgrimovi kretnji vidno zdrznil.

»In katere usluge bi to bile?«

»Poglavitno, zajetje ponorelega zmaja, ki je uničeval podeželje.«

»Moji viri pravijo, da ga je prav Združba s svojimi metodami obnorela - da prej ni uničeval nič več kot po navadi.«

»Naj bo tako ali drugače, vaša visokost je najela Združbo, da opravi z vašim zmajem.«

»Nihče ne zanika resnice. A uničenje, ki ga je Združba dopustila na mojem fevdu, je neizmerno!«

»Kakor veste, vam je Združba nudila pogodbo za uničenje, a ste raje izbrali cenejšo od dveh možnosti in nas najeli za zajetje.« je ugovarjal Ulfgrim.

»Torej praviš, da ste načrtno dopustili uničenje mojega fevda?«

»Ne načrtno, vaša visokost.«

»Kako ne, ravno si priznal!«

»Vaša visokost je hotela živega zmaja, zdaj ga imate. Združba pričakuje obljubljeni plačilo.« je vztrajal Ulfgrim in skušal ohraniti prijateljski ton.

»To je izsiljevanje!« je nasprotoval viskont. »V vseh stoletjih svojega vladanja nisem imel opravka s tako podlostjo!

»Nikakor vaša visokost! Združba samo zahteva, kar ji pripada!« Ulfgrim se je v trenutku zavedel spodrsljaja, ki ga je zagrešil.

»Zahteva! Zdaj si pokazal prave barve! Izsiljujete!« Viskont je sedel na robu prestola in se naslanjal naprej. Z rokami se je krčevito oprijemal izrezbarjenih belih grifonov, ki sta krasila naslonjalo za roke.

Ulfgrim je počasi sklonil glavo v opravičilo in pokleknil pred viskontom.

»Oproščam se vaša visokost, šele zdaj vidim, kako težko so vas prizadela dejanja Združbe.« Čutil je kako ga prebada viskontov nemirni pogled. »Kaj takega si ne bi smeli nikoli dopustiti. Združba je ravnala narobe.«

»Ne samo narobe, zlo ste mi storili! Vse bi vas moral dati pobiti začenši s teboj!«

»Vaša visokost, kakor sami vidite, sem samo preprost sel. Če me ubijete, boste samo opozorili Združbo, posledice razjarjenih najemnikov pa bi lahko bile uničujoče,« je odvrnil Ulfgrim.

»Spet groziš!«

»Nikakor! Nikoli, vaše visočanstvo! Zgolj delim z vami svoje opažanje. Mar je grožnja reči, da po dežju posije sonce? Da iz semena zraste drevo?

Viskontu se je na obrazu zarisal posmehljiv nasmešek. Pograbil je kelih in izpil. Spet je pristopil paž in mu ponudil robec.

»Vaša visokost, dopustite mi, da popravim storjeno krivico, če je le v moji moči.« je prosil Ulfgrim in se zazrl vilinu v obraz.

»In kako misliš popraviti že storjeno?«

»Vaša visokost, edini način, ki mi pade na pamet, v tem trenutku, je z vašim pooblastilom. Dovolite mi, da privedem odgovorne pred vas, kjer jim boste lahko sodili v prisotnosti občestva vseh vilinov za transgresije, ki so jih zagrešili.«

»In ti jih boš pripeljal pred mene? Ti? Ti, ki si pol barbar!«

Ulfgrim je globoko pogoltnil in še enkrat zajel sapo, preden je lahko spregovoril: »Vaša visokost, v primerjavi z vami sem samo mladika, ki se bo še prehitro spremenila v prah. Moji dnevi so šteti, vaši brez konca. Če ne storim, kar je prav zdaj, bom hitro dočakal svoj konec, ne da bi sploh pustil eno samo zarezo v zgodovini.«

»Za nekoga tvoje baže govoriš nadvse preudarno.« se je strinjal viskont. »A kaj mi zagotavlja, da boš tako tudi storil in ne samo zbežal, če te pustim od tod? Zakaj ne bi sodil tudi tebi?«

»Ker jih lahko privedem, ne da bi zato morali preliti ene kaplje modre krvi.«

»In to boš storil, kar tako?« Ulfgrim je videl, kako viskont z zanimanjem preučuje njegov predlog.

»Niti ne, vaša visokost! Pričakujem temu primerno plačilo.«

»Hmh, kaj pa drugega! In koliko hočeš?«

»Samo svoje življenje, vaša visokost - in pa možnjo srebrnikov. Smrtno življenje je namreč nestanovitno. Kjer ima vilin čas za modrost, imamo ostali smrtniki samo kratek beg pred koncem, ki nas na koncu vedno ujame. Želim zagotovilo, da bom oproščen vsakršnih obtožb, ki se bodo tikale Združbe in zločinov katerih jo dolžite.« je rekel Ulfgrim.

Viskont si je vzel trenutek za razmislek. Obrisal je ustnice in vrnil robec pažu. »Prav, naj bo.« je rekel.

Najemnik je vstal.

»Lahko greš. Moj paž ti bo izročil potrebne listine, ki ti bodo omogočale, da aretiraš vse glave vaše Združbe.«

»Hvala, vaša visokost. Zares ste milostljivi.«

»Mojo milost boš spoznal, ko mi privedeš mojstra Alberchta in ostale zločince, drugače boš občutil razliko med razvodenelim in čistim vinom.« je odvrnil viskont in ga odslovil s preprosto kretnjo leve roke.

Ulfgrim se je priklonil in stopil tri korake nazaj, kakor ga je poučil viskontov sluga v zadnjem tednu priprav na srečanje z vilinskim plemičem, nato se je obrnil na peti ter stopil proti visokim vratom, ki so bila edini izhod iz prestolne dvorane. Na steni nad vrati je visela ogromna tapiserija z izvezanimi pošastmi, ki so poginjale pod bleščečimi meči pogumnih bojevnikov iz preteklosti. Na vratih je opazil rezbarijo vrste vojščakov, ki se je pokrila s ščiti pred mogočnimi plameni velikega zmaja.

Viskont je hotel, da mu pripelje Združbo. Ulfgrim je vedel, da mu bo Združba pripeljala tudi zmaja. Zadušil je izdajalski nasmešek, ki se mu je prikradel na obraz ter pred vrati prestolne dvorane počakal na paža.

~ ~ ~

Marko Razpotnik

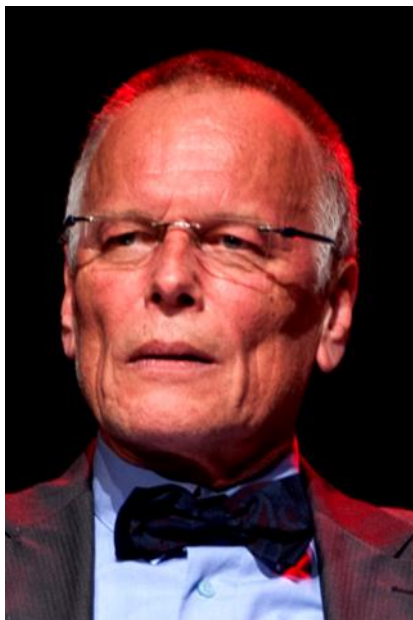
Nebesne konfiguracije

Dobrodošli na planet, ki ima prečudovito lepo modro nebo. Nekateri mu pravimo Zemlja naše odrešitve. Na planetu je edino živo bitje Človek. Zemljokrog ima eno Sonce in eno odsevnico - Luno. Okoli planeta je sfera, ki se ji kategorično približujemo, nivo za nivojem z vidika planeta in naposled prispemo do popolne praznine. Nebesa so urejena tako, da ima Sfera milosti popolno prevlado nad svetom. Programi, ki poganjajo Duha nebes in zemlje so določeni, da neomajno skrbijo za popolni red blaženosti. Tu, na tem svetu je samovolja le pritlikava solzica, kapljica v ocean svetosti. In ta kapljica je - Večnost. Mislite, da je lahko od zunaj pokukati v ta svet? Božanska bitja - Čuvaji, božji varuhi - so fantastični v svoji preprosti mogočnosti. Ne bodo klonili, dokler jim sam Bog ne povrne gospostva. Ti čuvaji bivajo v templju, ki je narisana na ravnini Uma - od enega do drugega konca Neskončnosti. Kdo si upa vse ravnine, ki jih je kdajkoli videl - zvrniti v to Ravnino? Pri nas nekateri pravijo, da nič ne kapne z neba ... Ko tukaj pada z neba, padajo debele kaplje rektificiranega spomina vseh Živih voda. Potoki sijejo svoj solarni sijaj in veter se čudovito igra. Tu je tako čudoviti mir: simfonija tišine, pretakanja vode, vetra in šelestenja blagoslovljenega rastja. Ta svet je ustvarjen, da bi se preostali svetovi odpočili, se presvetlili in pomirili.

In zdaj poglejte: Bi si želeli takšnih nebes tudi v domačem svetu? Namesto da ste v skrbeh zaradi dela svojih rok, ki se odraža v oblikovanju vaših oblakov - si brž upodobite in posodobite svoja nebesa. Ideje o tem srečnem svetu niso moja last - z njimi lahko počnete, kar vas je volja. In zdaj še razmislek: je to kar berete le

izmišljena fikcija? Mar se nič od tega ne more izpolniti v resnici? Če ste ljubitelj neskončne domišljije, si lahko brez skrbi privoščite njeno manifestacijo v našem domačem svetu. In storite tako.

~ ~

Matjaž Marinček

Nekaj o avtorju

Matjaž Marinček (1951), je začel pisati za dušo že kot gimnazijec, potem je kot novinar pisal za preživetje, po upokojitvi pa piše zaradi užitka. Preizkuša in išče se tako v poeziji (tudi haikujih) kot tudi v prozi in dramatiki (za družinsko gledališko in lutkovno skupino). Udeležuje se območnih in regijskih srečanj literatov. V letu 2021 načrtuje izdajo dveh knjig: ene s kratkimi znanstvenofantastičnimi zgodbami (*Medgalaktične pripovedke*) in druge z v akrostihih rimanimi prigodnicami, ki jih piše že vse življenje, ter ostalim literarnim gradivom (*Vsega po malem*).

Na konferenci

Z osupljivo gracioznostjo se je skoraj osemtonski Gluvviyãnjec sklonil k pritlehni Clæpetki, ki je merila komajda kaj več kot tisočinko njegove obilnosti, in ji nekaj zašepetal na uho. No, ne ravno na uho, ampak natanko na njeno sedemnajsto nožico, kjer je imela slušni organ. Clæpetka je cvrčnila in se pritajeno zatresla. Nihče se ni kaj posebej vznemiril, ker niso slišali ničesar. Prevajalniki so še vedno imeli to hibo, da se ob šepetanjih niso vklapljali.

Gluvvijãjci in Clæpeti, tako kot Rosnõrrijci, Ixaŵi, Brõpõthi in Staŷyli, so sodelovali na transgalaktični konferenci kot kandidati za možen sprejem. Vseh šest je z ostalimi delegati lebdelo okrog steklene plošče, podobne predimenzionirani mizi, nad katero so se pred vsakim udeležencem dvigali hologramski komunikatorji.

»Poslušaj ti ... ti ... zagovedni kromanjonec!!!« je Zemljan z druge strani plošče zagrmel proti Gluvviyãjcu, ampak se je očitno moralo nekaj izgubiti v prevodu, ker je ta deloval čisto blaženo. Eskalacijo potencialnega transgalaktičnega konflikta je prekinil predsedujoči, vitek Zavirijec aristokratske države in resnične modre krvi.

Prevajalniki so oživali.

»Prvič v zgodovini Transgalaktične Zveze se bližamo številki 750. Pred seboj vidite šest predlogov za sprejem novih članov z robov znanih nam galaksij. Temeljito preglejte podatke, da boste lahko odgovorno glasovali.«

S pogledom se je sprehodil čez vso to množico oblik in barv. Kako bistveno bolj enostavno je bilo vse skupaj na začetku njegovega mandata, ko jih je bilo samo 12.

»Komunikator mi ne dela!« je zabrbotalo iz oranžne služi, šest mest levo od Clæpetke.

»Zakaj se vse, kar bi se sploh lahko zgodilo, vedno zgodi Swamḡom?« je zašepetal predsedujoči Zaviriŋec, sklonjen h svojemu tajniku, ki je takoj odreagirал. Iz beline okrog njih se je od nekod vzel servisni modul in v devetih milisekundah zamenjal Swamḡov komunikator.

Predsedujoči se je odkrehnul.

»Lahko zdaj glasujemo?«

Po prostoru je završalo in predsedujočega je zamikalo, da bi zarjovel, pa se je s hudim premagovanjem zadržal.

»Očitno ne.« K besedi se je prijavil večni nergač Sthřoptḡ, Skømuliyec, ki je dihal kot sekstet trobil v ekstazi, zato je bilo okrog njega vedno dosti praznih mest. To je bila lisa na sicer brezmadežni zvočni popolnosti ogromne, bolešno bele dvorane v obliki krogle, kjer so imeli konferenco.

»Koliko časa se bomo pa še šli tole širjenje? In kje jih sploh najdete, te nove zgube? Patetično! Sami kandidati za neto prejemnike ...« je hropel Sthřoptḡ in bi zagotovo še, če ga ne bi predsedujoči presekal.

»Vedno imate možnost glasovati proti! Lahko zdaj glasujemo?!?« ga je minevala prislovična potrpežljivost.

Vsul se je plaz novih prijav k besedi. Predsedujoči se je pogreznil vase in apatično bolščal v svoj hologram. Da so Brřpřthi iztrebili Khredřijce in da je bil to nesprejemljiv genocid. Da so Ixaŵi notorične barabe, ki da opetnajstijo vsakogar, kdor poskuša z njimi trgovati. Da so Rosnřriŋci revni kot cerkvene miši – tako revni, da celo svoje pokojne zagrebejo v zemljo. In tako naprej, dokler se niso vsi prijavljeni izpeli. Zaviriŋcu se je zdelo, da je minilo najmanj pol večnosti.

»Lahko zdaj glasujemo?« je resignirano zavzdihnil.

Na hologramu se je pojavil nepričakovan rezultat: od 741 prisotnih delegatov jih je 370 glasovalo za in 370 proti. V dvorani je zavladala kot gora težka tišina.

»Nekdo ni glasoval ...« je predsedujoči začudeno pomignil tajniku.

»Zemljan,« je ustrelil tajnik.

Vsi so pogledali Zemljana. Ta je zariplo zardel, potem pa stisnil virtualno tipko.

»Mah klinc, bomo že kako!« je zamahnil z roko.

Oglušujoč trušč se je začel odbijati od sten dvorane in se vračati h plošči.

Zemljanov hologram je bil v hipu preplavljen s sporočili. Vsi kandidati (razen Ixaŵov) in njihovi pristaši so mu poslali navdušujoče zahvale, vsi nasprotniki širitve pa svoja negodovanja, nestrinjanja, celo grožnje. Sthřoptq mu je poslal odurno ponižujočo kletvico.

Zemljanu sta se skoraj hkrati približala Gluvviŷajec in Zaviriŷec. Prvi ga je hotel od navdušenja objeti ali nekaj podobnega, pa se mu je uspel spretno izmuzniti in je takoj odlebdel nazaj k čakajočemu predsedujočemu.

»V imenu Transgalaktične Zveze se vam prisřčno zahvaljujem za vaš odločilni glas. Zveza teži k temu, da bi ...«

Čeprav je bil ponosen, da se sam predsednik osebno pogovarja z njim, se ni mogel znebiti zoprnega ščemenja, kaj bodo rekli na to na Zemlji, saj je dobil nasprotna navodila. Kot prej je spet zamahnil z roko.

»Bomo že kako,« se je cvičkasto nasmehnil predsedujočemu in se čisto prepustil hvaležnemu božanju enaindvajsetih Clæpetkínih noŷic, ki se mu je medtem priselala na podlaket. Mogoče pa iz tega le še kaj dobrega rata.

~ ~

Izibizi

Ljubkovalno ji je rekel koča, čeprav je bila vse prej kot to. Imela je polistirensulfon-kislinski džakuzi, pa na desetine tistih drobnih tehničnih domislic, ki so ti jih materializirali, s kakšne obsceno oddaljene galaksije, če si le imel dovolj izmenjajev.

Sqwrq jo je postavil na odmaknjeni del neposeljene ravnice na Qrranbrryxu. Nerad je privlačil pozornost. Rad je imel mir. Rad je imel svoj »brlog«, v katerem se je »zabubil« v svojih asocialnih faznih obdobjih. Takrat, in to je bila večina časa, je vpijal podatke in polnil svojo podatkovno zbirko. Nanjo je bil ponosen, saj je bila medgalaktično priznana in cenjena. Vsebovala je kvadriljone jotabajtov podatkov o antimaterijskih galaksijah.

Motili so ga le vsiljivi in nenehno nepotešeni povpraševalci. Źe zdavnaj je ugotovil, da ima – kot bi temu rekli na Zemlji – kuro, ki nese zlata jajca in ker ni bil pohlepen, je imel vedno na razpolago le toliko izmenjajev, da je lahko potešil svoje udobje. Ko pa jih je začelo zmanjkovati, se je moral odpreti navzven.

Izklopil je ščit in v trenutku je imel na razpolago 811 čakajočih povpraševalcev. Večina je bila starih znancev, z novimi pa se mu ni bilo treba in sploh ni ljubilo ukvarjati.

»Kot običajno?« je vprašal Kklírrôŷijca in ko je ta v znak pritrditve zaprl vseh pet duplin, mu je začel posodabljati bazni sistem. Hologram mu je pokazal priliv 380 izmenjajev, še preden je bil postopek po 13 sekundah zaključen. Tako je to, ko delaš z znanimi kupci.

Pri Mýyľújini ikoni je nad imenom začel utripati znak za nujno. Vzel jo je preko vrste.

»Kam se ti pa tako frdamano mudi?« se je poskusil pošaliti.

»Ne seri. Celo večnost te ni bilo, zdaj boš pa spuščal po vrsti? No go! Nobene šanse nisem imela, da bi bila v tem ciklusu na vrsti ...«

»Ne trati mi časa. Kaj rabiš?« je postal posloven.

»Včeraj mi je driska od mojega urednika postavila ultimatum: 87 terabajtov o Zggrútonski meglici ali pa frčim.«

»Izibizi. Maš.«

»Ho ho ho, to je pa precej več ...«

»Celo mapo sem ti fliknil, pa poberi, kar rabiš, ostalo uniči.«

»Se kdaj dobiva na Æðæhñlskem konjaku?«

»Šur!« in se je odklopil. Dovolj izmenjajev ima za gurmanski konec tedna, džakuzi pa že mamljivo brbota.

~ ~

Samanta Hadžić Žavski

Nekaj o avtorici

Samanta Hadžić Žavski se je rodila leta 1993 v Celju. Leta 2019 je fakulteto zaključila z magistrsko nalogo iz primerjalne književnosti in literarne teorije. V svojih študentskih letih je začela pisanje kratke proze, njene zgodbe lahko najdemo v revijah *Locutio*, *Novi zvon*, *Spirala*, *Sodobnost* in *Literatura*. Leta 2019 je izšel njen kratkoprozni prvenec **Serijski morilec**.

Lepši svet

»Res je čudak, ne vem, zakaj sploh še hodiš tja in mu nosiš kosila,« mi je rekel Peter.

»Pač, nosim. Človek si zasluži, da se z njim ravna lepo. Nikoli nikomur ni škodil,« sem mu zabrusila. Peter je čisto super, samo včasih me preprosto ne razume.

»Saj mu ni mogel, tako ... mislim, od doma,« je še rekel.

»Peter, prosim te, vsi mi imamo svoje probleme, kajne?« Dobro je vedel, na kaj ciljам.

»Lepo te prosim. To sploh ni primerljivo.«

Posodi s hrano sem zložila v vrečko. V eni je bila kranjska klobasa in krompir, v drugi zeljna solata.

»Čao!« sem mu rekla in ga poljubila.

»Kdaj prideš nazaj?« je rekel.

»Jutri.«

Namenil mi je enega tistih zdolgočasenih nasmeškov, ko ustnice raztegne v ravno črto preko celega obraza.

»Joj no, šala, Peter. Okrog enajstih bi morala zaključit. Danes dvomim, da bo gneča.«

Zaprta sem vrata za seboj. Ko sem prišla v četrto nadstropje k Bogdanu, sem kot navadno, pozvonila. Slišala sem odklepanje prve, potem druge ključavnice in na koncu še zvok odstranitve verige. Tako kot vsakič. Vrata je odprl ravno toliko, da mi je podal vrečki za na čevlje, ki sem jih obula preko belih olstark in potem smuknila not. Nato je zaklenil. Najprej veriga, nato prva in na koncu druga ključavnica.

»Zdravo,« živčno se je nasmehnil in vzel hrano, ki sem mu jo prinesla, »zamujaš.«

»Ja, malo sem se še zadržala doma, ker grem od tebe direktno v službo,« sem mu pojasnila.

»Tudi jaz sem razmišljal, da bi šel danes malo na sprehod,« je rekel.

Oba sva vedela, da se to ne bo zgodilo.

»Res? Super, me veseli, da to slišim. Lep dan je zunaj.«

»Saj zato.«

Nemogoče, da bi vedel, kakšen dan je, ker so njegove črne rolete vedno strogo spuščene.

»Mm, zgleda odlično,« je rekel, ko je odprl prvo posodo.

»Hvala.« Sedla sem na kavč, oblečen v folijo iz polivinila.

»Boš kaj pila?« je vprašal.

»Ne, hvala,« sem odvrnila.

»Kaj bereš?« sem vprašala, ko sem pred seboj na mizi zagledala novo knjigo. Vedno znova me je fasciniralo, kako hitro uspe prebrati dolge romane, enciklopedije in ostalo, konkretno nad tristolistno literaturo.

»Ah, nič takega. O geoglifih.« Ko je zagledal moj 'nič mi ni jasno' pogled, je nadaljeval. »Nazca črte. Črte, ki naj bi jih narisali Inki. V Peruju. Glej.«

Šele, ko mi je pokazal sliko, mi je postalo jasno, o čem govori.

»Ja, to pa sem že videla. Fascinantno, kajne?«

»No, ja. Sem razmišljal, da bi bilo to zanimivo videti na lastne oči. Mogoče pa kdaj. Ampak danes, danes samo sprehod.«

»Kdaj pa greš?« sem se pretvarjala, da sem radovedna. Stanovanja ni nikoli zapustil.

»Ah, saj več. Po poročilih.«

Pokimala sem. Poročila je poslušal po radiu. Vedel je vse, kar se na svetu dogaja, čeprav pravzaprav že dolgo ni bil del njega. Po eni strani mi ga je bilo žal, po drugi

pa se mi je zdel tukaj nekako najbolj varen. Zdelo se mi je, da ni pripravljen na svet tam zunaj. Vedno se mi je zdel krhek. Malo čuden, a definitivno niti malo pokvarjen. Ob njem sem se vedno počutila varno.

Medtem ko mi je, kot po navadi, govoril o zadnji novici o prometni nesreči in za tem še mnogih tej podobnih črnokroničnih novicah, kot da me je želel prepričati, da je zato tak kot je, sem se med ne najpozornejšim poslušanjem in prikimavanjem s pogledom sprehajala po njegovih knjižnih policah. Tukaj sem bila že ničkolikokrat, a nikoli se nisem mogla dovolj načuditi njegovi zbirki. Te knjige so me preprosto začarale. Imel je ogromno izvirnikov, ki so bili verjetno vredni celo premoženje.

»Kaj pa ti misliš?« me je predramil in namrščil čelo.

»O čem?«

»O tej novici. Misliš, da je to mogoče?« je vprašal.

Niti približno nisem vedela, o čem govori in kaj bi odgovorila, ker ga vseh pet minut, ko je imel monogovor, nisem slišala niti besede. »Mislim, da je.«

»Hm, zanimivo.« Čelo se mu je vnovič poravnalo v naravno stanje. Vstal je in šel proti umivalniku. Izgledal je dobro za svoja leta. Štel jih je okrog petdeset, a kdorkoli bi ga pomladil vsaj za desetletje. Pogledala sem na uro.

»Služba se mi začne čez eno uro. Moram te počasi zapustiti. Ti pa boš tako moral pojesti, kar sem prinesla, drugače bo mrzlo.«

Vedno, ko sem rekla, da grem, me je hotel zadržati na vse mogoče načine. Bil je osamljen človek, kateremu sem bila praktično edini stik z zunanjim svetom. Danes mi ni rekel nič o tem, naj ostanem, kar me je začudilo.

»Dobro, samo nekaj bi ti rad pokazal! Pridi.« Šel je proti vratom, ki jih pred menoj še nikoli ni odprl. Bil je ekstremno skrivnosten glede svojega dela in prostoru za vrati je pravil delavnica. Peter se je velikokrat znal pošaliti, da se za temi vrati skriva njegova pokojna mama ali pa zbirka seks pripomočkov.

Ko sva vstopila v sobo, se je pred mano v vsej svoji krasoti najprej izrisal lik ženske figure. Kazala nama je hrbet. Okrog nje so se bohotili ogromni monitorji, ki so bili trenutno izklopljeni. Povsod so ležale umetne roke, noge in glave, kabli in neke naprave, ki jih nisem mogla definirati. Na desni strani, v kotu pa je ležala še ena lutka, ki je bila očitno še v izdelavi. Bila je dodelana do popolnosti, manjkal ji je samo še obraz.

»To ti kažem samo zato, ker si rekla, da se strinjaš,« mi je razložil. V trenutku me je postalo strah tega, s čimer sem se strinjala.

»Samo da jo vklopim,« je rekel.

Šel je do nje in jo stisnil za vrat. Obrnila se je in mi povzročila hitrejši srčni utrip in dvig vseh dlak na mojem telesu. Videti je bila ... jaz. Ko je opazil moj zgrožen izraz, se je hitel opravičevati.

»Oprosti, nikoli nisem imel nobenega drugega modela, po katerem bi lahko

naredil robota. No, vsaj ne tako dolgo. Mislim, saj veš. Edina si, ki z mano vztraja že leta. Te zanima torej, kaj zmore?«

Strahoma sem pokimala.

»Miri, kako si?« je vprašal.

»Sama sem zelo dobro, kako si ti, Bogdan?« je rekla.

»Tudi sam sem v redu, Miri,« je odgovoril.

»Kdo je tvoja prijateljica?« je vprašala.

»Ida,« ji je odgovoril.

»Aa, to je Ida!« je rekla, kot da sva stari prijateljici. »Ida, me veseli.« Zvenela je skoraj ... jaz.

Miri mi je podala roko. Nisem še bila priča čemu bolj čudaškemu.

»Veš, Ida ... ta novica, o kateri sva govorila ... o najbolj sposobnem robotu na tržišču ... ta novica govori o tebi ... No, pardon, o Miri. Miri ima možnost sporazumevanja, je izredno razgledana in zmore veliko več kot človek. In kar je najpomembnejše, lahko bi celo zamenjala človeštvo.«

»Kako misliš, zamenjala človeštvo? Zakaj bi bilo potem to dobro?«

»Ah, sem rekel zamenjala človeštvo? Mislil sem, zamenjala človeka pri njegovih opravilih, pri delu, pri vsem. In tako bi človek lahko počel, kar mu je volja. Ljudje bi se lahko ukvarjali s stvarmi, ki jih veselijo, ne bi bili več sužnji sistema.« Na obrazu se mu je oblikoval izraz, ki ga nisem bila vajena. Izgledal je samozavesten, skoraj obseden. Navadno je težko vzpostavil očesni stik, tokrat pa se mi je zdelo, da mi preko oči gleda naravnost v dušo.

»Bogdan, impresionirana sem. Ampak ne razumem, s čim sem se strinjala pri tej novici.« Nisem se mogla otresti nekega negativnega občutka, ki me je spremljal, odkar sem Miri pogledala v obraz.

»Česa ne razumeš? Tega, da vem, kako bi bilo mogoče priti tako daleč, da bi robot imel prava čustva.«

»Kaj? To ne more biti mogoče! Da bi robot čutil? Zato mora imeti srce, ali pa ne vem ... mogoče dušo?«

»Ja, Ida. Nekako tako. In tukaj nastopiš ti. Miri, primi jo in jo položi na najin stolček!«

Nisem se mogla ubraniti. Če sem bolj natančna, se nisem mogla niti premakniti. Ko sem želela zakričati, mi je Miri potisnila v usta nekakšno peno. Vse skupaj se je dogajalo neverjetno hitro. Miri se je po sobi gibala s skorajda svetlobno hitrostjo. Oči sem uperila v Bogdana, ki je stvar opazoval od daleč. Miri je bila videti tako dobro pripravljena, kot da jo je sprogramiral za to ali pa vsaj kot da sta vadila. Oblazinjen stol, na katerem sem bila privezana, je imel okove, ki so se morali sprožiti iz njega, saj jih prej nisem videla. Miri mi je v žilo vbrizgavala injekcijo z modrikasto tekočino.

Bogdan se je medtem približal in sedel na stolček zraven mojega.

»Takole je, Ida. Ker veš, da sam ne morem zapustiti stanovanja in izvršiti svojih načrtov, sta tukaj vidve z Miri. Človeštvo je šlo predaleč, Ida. Vidiš, kaj se dogaja, s kakšnimi novicami se soočamo vsak dan? Ljudje so ponoreli. Nobene prijaznosti ni več, samo še zloraba sočloveka in hoja preko trupel. Kaj misliš, zakaj sem tak, Ida? Misliš, da sem tak od zmeraj?« Jezno me je tresel. »Bil sem star devet, ko se je zgodilo. Z mamo in očetom smo se odpravljali na ogled tekme v Brežice. Voznik v drugem avtomobilu ... kaj misliš? Pijan! Seveda. Kaj misliš, kdo je preživel? On in jaz. Po dvanajstih letih so ga izpustili! Po dvanajstih! Si lahko predstavljaš? Dvanajst let zapora za to, ker je trem ljudem uničil življenja! In kaj misliš, kaj sledi? Seveda, tudi on bo plačal, tako kot vsi ostali. In zdaj, draga moja Ida, prisluhni načrtu. Miri se bo nekaj časa pretvarjala, da je ti. Petra bo pripeljala k meni, da bo prevzel moško obliko, ki še potrebuje nekaj dodelave, ampak je že skoraj popoln, kajne, Leo moj?« je pomignil proti njemu. Počutila sem se vse slabotnejšo. Njegove besede so odzvanjale po prostoru.

»Tako torej, da ti razložim bolj na kratko, ker nimava več veliko časa.« Priklopil me je na monitor, nato pa poljubil Miri na lica in tudi njo priklopil nanj.

»Prekopirala bova tvoj govor, nekaj sem ga že dodelal, razmišljanje in čustvovanje na Miri. Miri bo tako prelisičila Petra, ga pripeljala k meni in enako se bo zgodilo z njim in Leom. Leo in Miri bosta tako počela tudi z drugimi. Nastala bo majhna vojska, mojih dobrih in poštenih ljudi, ki bodo pobili tiste slabe in nepoštene. In tako, draga moja Ida, tako bo svet postal lepši. Vem, kaj si misliš ... Fascinantno, kajne? Zdaj pa le zaspi,« je še rekel in me poljubil na čelo. »Se vidiva kmalu!«

V glavi se mi je prevrtaval moj jutranji pogovor s Petrom. Mogoče pa Bogdan le lahko škodi ljudem tudi od doma.

Gareth Jonson

Haggis, Nosorog in druge nepričakovane prostoživeče živali

Prevod: Domen Mohorič

»To je enkratna priložnost,« je dejal Sandy. Tako je sicer govoril o večini svojih načrtov. Ko je nekega svetlega jesenskega popoldneva v kavarni Covent Garden pil čaj na terasi, je Yoricka Sandyjev predlog prepričal, da začasno zapre svoj nagačevalni posel in gre z njim. Zdaj, ko leži v zasneženem jarku sredi Škotske divjine, s precej jeznim in zelo velikim kosmatim nosorogom manj kot dvajset čevljev stran, je začel obžalovati svojo odločitev.

Njun prihod na Škotsko ni bil ravno zadovoljiv. Po več urah v Range Roverju, kot je bilo človeško sprejemljivo, sta Yorick in Sandy, skupaj s svojima dvema lovskima partnerjema, Lucjo in Arkadyjem, prispela v gostišče nekje severno od Fort Williama v poznih popoldanskih urah. Yorick se je napet od vožnje povzpел z zadnjega sedeža in se naslonil na vrata. Lucja se je prikazala z druge strani avtomobila in se lahkih nog sprehodila naokoli, ter iskala grožnje na temnem obzorju. Visoka je bila le 1,5 metra, toda njena prisotnost na zadnjem sedežu ga je držala na trnih zadnjih nekaj sto milj.

Sandy jih je v spremstvu Arkadija vodila do vhodnih vrat hiše, ki je bila videti nekaj sto let stara in narejena iz temno sivega kamna, ki ji je dajal tesnobni videz. Vrata je odprla ženska, ki se je predstavila kot gospa McCready, bila je dama strogih potez, širokega obsega in brez očitnega imena.

»Iz Anglije ste?« je bila njena uvodna pripomba.

»Tako je, gospa,« je bil Sandyjev odgovor. Arkady je glasno zasmrkal. »No, dva od nas sva,« je dodal Sandy.

»Najbolje, da vstopite.«

Yorick se je sklonil pod lesenim podbojem in sledil gospe McCready po hodniku v veliko kuhinjo z rdečimi ploščicami in kuhinjskim pomivalnikom, dovolj velikim za kopanje.

Visok plešasti mož je sedel za dolgo, leseno mizo.

»Gregor McCready,« je dejal in vstal za rokovanje.

Vsi so se predstavili.

»Iz Anglije,« je zadirčno dodala gospa McCready.

»Z imenom kot Yorick, nemorte bit preveč angleški,« se je nasmehnil Gregor.

Yorick se je imela za precej angleškega, vendar se je odločil, da ne bo o tem razpravljaj.

Gregor jim je pokazal njihove sobe, medtem ko se je njegova žena začela

ukvarjati s pločevinastimi kozarci in čajnikom. Yorick se je spraševal, ali je imela gospa tradicionalni prezir do Angležev, ali pa je imela bolj nedavno stališče, da so Angleži krivi za vzpon nevarnih in eksotičnih živali, ki se preganjajo po hribovju. Bilo je splošno mnenje, da je to maščevanje za nedavni rezultat škotskega referendum, ki je pomenil, da se bo Škotska osamosvojila od Združenega kraljestva in se prvič rešila izpod tiranije Angležev, odkar je škotski kralj prevzel angleški prestol pred več kot štiristo leti.

Prišli so nazaj, pili čaj in jedli torto Dundee, ki jo je Lucja sumljivo gledala, kot da bi bila nekaj, kar je treba preučiti in bo potrebno loviti v prihodnjem.

»Lov, kaj?« je Gregor veselo vprašal, medtem ko je gospa McCready tiho delala v ozadju.

»Ja,« je dejal Sandy in nenadoma razvil škotski naglas.

»Potem boste šli za kakim haggisom?«

Sandy je bil videti zmeden za trenutek, nato pa je samozavestno prikimal. »Če bomo imeli priložnost.«

Gregor se je nežno zasmel, Yorick pa je svoje pripombe obdržal zase.

Sandy si je v zadnjih nekaj letih zgradil precejšen ugled in izsledil vedno bolj nevarna in bizarna že izumrla bitja, ki so bila sedaj bioinženirana nazaj v obstoj. Malo nejasnosti glede škotskega kuhanja je bilo opravičljivo. Medtem ko je Westminster še razpravljal o tem, kaj storiti glede razmer, je škotski parlament že pooblastil lovce, kot je Sandy, da gredo na lov. Po svojem kvazi pravnem statusu v Londonu je bil Sandy zdaj nekako v zvezi s škotsko policijo in ta odprava je bila pod njihovim pokroviteljstvom.

Zvečer so razpakirali in preverili opremo, jedli enolončnico v kuhinji in se sprostiti v temnem in pretečem salonu, v katerem je bila na steni jelenja glava.

»Nismo sramežljivi glede lova.« je Gregor komentiral, ko je Arkady strmel v jelenove steklene oči. »Nismo kot tisti okoljevarstveniki.«

Različne okoljevarstvene skupine so povzročile nekaj težav v Londonu, in Yorickova trgovina s nagačenimi živalmi je bila neko deževno soboto predmet kratkotrajnega protesta. Škotska agencija za varstvo okolja je podala izjavo, da se zanimajo le za okolje, ki je na Škotskem domače, in da jih ne zanima, kar so navedli kot »škodljive invazivne vrste«. Javnost je na splošno uporabljala izraz »velike, kosmate zveri«, kar je po naključju tudi opis Arkadyja. Yorick ni bil prepričan, iz katere evropske države je prišel ta veliki človek, vendar je dajal vtis, da je vsaj nekaj časa preživel v specialnih enotah. Strmel je po stopnicah in se spustil v zmahan naslanjač.

Yorick se je spraševal, če bi bil tudi tako miren, ko bi strmel v divjo, živo žival.

Večino naslednjega dne so porabili za iskanje kosmatega nosoroga po hladnem podeželju. Glede na velikost teh zveri jih je bilo presenetljivo težko opaziti. Tudi

uporaba brezpilotnega letala, opremljenega z vizualnimi in toplotnimi kamerami, ni veliko pomagala. Veliko pokrajine je bilo za pokriti. Z Range Roverjem so šli po kmečkih poteh, po poljih in po potokih. Skočili so ven in se sprehodili po strmih poteh in skozi mrtva drevesa. V nekem trenutku so našli nosorogove odtise, vendar jih je Lucja razglasila za nekaj dni stara in neprimerna za trenutni lov.

Pozno popoldne je Arkady dal glasen 'Ha!' ko je preučeval slike brezpilotnikov na tablici. Zamrznil je zaslon in povečal sliko. Sandy je zaustavil avto.

»Tu.« Arkady je nataknil zastavo sredi male črede in se vrnil ven. Veliko se je moral oddaljiti, preden se je na zaslonu pojavil tudi njihov položaj.

»Tri milje,« je rekel.

Yorick je zrl po zaslonu in izsledil ozke in redke sledi, ki so zaznamovale cestne poti okoli strmih in skalnatih hribov.

»Do njih je več kot tri milje,« je dejal.

Sandy je spustil okno in glavo potisnil ven, da bi izmeril raven sončne svetlobe. »Prepozno za danes,« je dejal. »Označi jih.«

Arkady se je igral z brezpilotnimi kontrolami na tabličnem zaslonu in Yorick je gledal, kako kosmati nosorog raste v velikosti, ko je letalo padalo nižje. Arkady je naciľjal eno od živali z rdečim X in izstrelil sledilno puščico. Označil je še dva v hitrem zaporedju in skozi čredo se je razširil val nezadovoljstva in razdraženi so odpeketalí stran.

»Jutri potem,« je dejal Sandy in pritisnil Range Rover v višjo prestavo. Začelo je snežiti, ko so se vračali v gostišče.

Do naslednjega jutra je tla oblažilo z nekaj centimetri snega. Ko so nalagali svojo opremo nazaj v avto, so sneg pred hišo steptali v umazano rjavo plundro. Arkady je sedel na sovoznikovem sedežu in dajal navodila iz tablice. Sandy je z vožnjo puščal vtis poguma, dramatično je rezal vogale in alarmantno peljal slalom po razruvanih poteh. Lucja je zrl skozi stransko okno in Yoricku pustil, da se je izgubljal v svojih mislih.

Skoraj eno uro so poskakovali in rjovelí ter drseli po podeželju, dokler niso bili pol milje stran od črede, ali pa vsaj tako oddaljeni od sledilnih pikad, ki so se od prejšnjega dne komaj premikale. Sandy je dejal, da bi morali zapustiti vozilo in se približati peš. Yorick je bil razklan med čakanjem v toplem vozilu in spremljanjem lovcev. Pri odstrelu mu ni bilo treba biti zraven, vendar mu je opazovanje živali v naravi – njihovih premikov in reakcij – pomagalo predstaviti nagačeno truplo na najbolj realen način.

Sledil je trojici in zanalašč zaostajal, da bi jim ne bil v napoto. Debele, lahkotne snežinke so začele lebdeti navzdol in se prekopicale skupaj z njegovim dihom. Zavil si je šal okoli vratu, da zastavi kak pritlehen vetrič.

Lovci so prešli kamneni greben in se prihulili na tla. Izvlekli so daljnogleda in vetrne merilce ter druge pripomočke. Yorick se je ustavil sto jardov za njimi in se počasi obrnil. Okolica je bila veličastno pusta, vsak znak človeške prisotnosti je zabrisal sneg.

Ko se je obrnil za poln krog, so trije lovci že odšli.

Ko je prišel do grebena, je pričakoval, da bo vsak trenutek slišal streljanje. Ali pa zvok stampe. Po možnosti v nasprotno smer.

Tišina, razen oddaljenega zvoka neke vrste sokola.

Yorick je pohitel naprej, spotikal se je na neenakem terenu, zamaskiranem s snegom. Prešel je greben in se nenadoma ustavil.

Trije lovci so bili napol navzdol po drugi strani grebena in hodili nenavadno omahujoče. Pred njimi so bili po snegu posuti ostanki petih ali šestih kosmatih nosorogov. Tudi po preštevanju, Yorick še vedno ni bil prepričan, ali jih je bilo pet ali šest. Bilo je več nog, več napol pojedjenih teles, ostanki krzna in na široko razpršena velika količina krvi. Yorick ni motilo ukvarjanje z živalskim drobovjem in trupli – to je bilo del njegove službe – vendar mu je ta stopnja zakola prinesla hlad, ki ga ni povzročilo mrzlo vreme.

Sandy in njegova dva spremljevalca so se ustavili, preden so prišli do prvih krvavih madežev. Yorick se jim je pridružil. Zrak je bil miren in šele ko je bil veliko bližje, ga je zadel mošusni, smrdljivi vonj. Čez obraz si je potegnil šal, kar je nekoliko pomagalo.

»Lovci?« je vprašal.

»Ne,« je odgovoril Sandy. »Vsaj nihče priseben.«

»Česa takega nismo videli, odkar smo šli v Kirgizistan,« je zamrmral Arkadij.

Lucja je obkrožila celo grozljivo sceno.

Mrtva bitja so od blizu še huje za videti, globoke rane, so zevale skozi krzno na številnih krajih. Nobeno od trupel ni bil uporaben.

Lucja se je vrnila iz obhoda. »Drugih sledi ni,« je dejala.

»Razen česa?« Yorick je rekel.

»Razen nosorogov.« S pogledom je Preiskovala obzorje, medtem ko je govorila.

Yorick je skomignil. Pri umetnosti nagačevanja je bil na splošno nezainteresiran glede sledi.

»Kdaj je snežilo?« je vprašal Sandy.

»Ni pomembno,« je dejal Arkady in se vrnil iz svoje kirgiške sanjarije. Nosorog ni hodil po svoji smrti. Le plenilec se še potika naokoli.«

»Snežni čevlji,« Yorick je ploskal z rokami, da bi jih ogrel.

»Mogoče.« Sandy se je spustil in prijel pest snega, vstal je in pustil, da mu teče skozi prste. Nežno je padel.

»V Sibiriji smo uporabljali snežne čevlje,« je dejal Arkady.

»Včeraj jih je bilo več,« je dejal Yorick, »torej jih mora biti še nekaj živih.«
»Prav imaš.« Sandy se je obrnil stran od krvavordeče scene. »Ampak vsi označeni nosorogi so tukaj.« Dvignil je glavo. »Izgleda, da bomo začeli znova.«

Yorick mu je sledil stran od smrada, druga dva pa sta se potihoma odpravila za njim. Nekje je sokol žalostno kričal.

V Range Roverju je Arkady spet izstrelil brezpilotno letalo in ga poslal na kraj zakola. Na tleh je bilo zelo malo gibanja, vsekakor nič takega, kar so iskali. Sneg je prenehal in sonce je slabotno zasijalo skozi meglo.

Sandy je odkrmaril do najbližjega voznega pasu in enakomerno vozil v isto smer kot brezpilotno letalo.

»Izgubil sem ga,« je nekaj časa kasneje dejal Arkady.

»Signal?« Sandy ga je pogledal, in obrnil pogled nazaj dovolj hitro, da se je izognil ogromni luknji.

»Brepilotnika,« je dejal Arkady. »Nekaj ga je napadlo. V sekundi, preden je telemetrija izpadla, ga je zaneslo na stran.

Vozili so se v tišini nekaj sekund.

»Kje?« je vprašal Sandy.

Arkady jih je usmerjal še tri milje, Sandy pa je medtem godrnjal o vojaških vadbenih poletih in stroških spodobnega brezpilota. Brez kakršnega koli signala ni bilo možno najti ostankov. Ustavili so se in pojedli kosilo, pili kavo iz termovk, ki pa ni bila dovolj vroča, da bi bila zares zadovoljiva.

»Izstrelili bomo nadomestno letalo,« se je odločil Sandy. To je bilo, očitno, precej manj prefinjeno, ampak boljše kot nič. Nadaljevali so počasno zasledovanje leteče naprave.

»Tam,« je dejal Arkady uro kasneje. S Sandyjem sta se posvetovala in začeli so divjo vožnjo proti paru nosorogov, ki ju je opazil Arkady.

»To je to.« Sandy je ustavil vozilo. »Pol milje.« Trije lovci so skočili ven.

»Počakal bom na besedo,« je dejal Yorick, ki je opazoval vse večji mrak in začetek močnejšega sneženja.

Trojica je oddirjala.

Ko je motor ugasnil, se je avto hitro ohladil. Yorick se je stisnil v plašč in zrl v sneg. Zaplaval je v zasanjanost.

Oglušujoči pok in močan udarec sta ga vrgla nazaj v budnost. Avto se je zibal na kolesih. Vrata na drugi strani so bila zaskrbljivo vdrtá. Glasno prhanje se je zaslišalo od zunaj. Yorick je sedel pokončno in se zagledal v kosmati obraz ogromnega nosoroga dva ali tri metre stran. Ta se je sklonil in se spet zarinil v avto, njegov rog je razbil stransko okno. Avto je vrglo v stran proti naključni skali. Yorick še ni bil prepričan, če je izhod iz avta dobra ideja, zdaj pa so se mu vrata tako ali tako zataknila. Z drugim napadom je nosorog sovoznikova vrata vdrl v novo geometrijsko

obliko.

Medtem ko se je nosorog osredotočil na redefiniranje profila Range Roverja, se je Yorick zavihal čez zadnji del sedežev in v prtljažnik. Sprostil je kljuko na vratih vrata in počakal, da nosorog zamahne proti prednjemu delu avtomobila, preden je odprl zadenska vrata in se skotalil ven in skočil na noge v enem dokaj gladkem gibu. Prtljažnik se je glasno zaprl, na žalost pa je pritegnil pozornost nosoroga.

Pohitel je okoli velike skale, upajoč, da bo našel način, da spleza nanjo. Neugodno zanj je bilo, da je stari ledenik, odgovoren za deponiranje skale sredi ničesar, njo tudi zbrusil na gladko. Tolčenje in zabijanje sta se ustavila. Samo zvok sokola je prekinil tišino. Yorick je hitro pogledal naokoli. Okoli 20 jardov stran je bil razlomljen kup kamenja. Stekel je proti kupu in se s težavo prebijal skozi sneg.

Nekaj jardov pred ciljem se je Yorick spotaknil v jark ali luknjo, prikrito v beli krajini. Za trenutek je obležal na obrazu. Pravočasno se je preobrnil, da je slišal globoko prhanje in težke korake. Ko je pluzil s svojo brado skozi sneg, je pogledal navzgor.

Nosorog je bil oddaljen manj kot dvajset jardov in ni bil videti vesel. Zdaj se mu je Kavarna Covent zdela daleč, daleč stran.

Sokol je spet zakričal. Zdel se je kot nenavadno globok in bumeči krik za sokola.

Yorick se je valjal po hrbtu in zrl v nebo. Mogoče je to vendarle orel. Zelo velik. Morda zlati orel, ki drsi presenetljivo nizko. Mimohodni oblak ga je prisilil, da je pomežiknil in prilagodil svojo perspektivo. Ptica je bila v resnici precej visoko. Kar je pomenilo, da je zelo velika. Mogoče pa je kondor. Yorick ni pogosto nagačeval ptic – perje je bilo veliko preveč fino – lahko pa je prepoznal kar nekaj vrst.

Nosorog je glasno godrnjal. Kje so bili lovci? Yorick se je odločil, da je najbolje leči čim bolj ravno in čakati na razvoj dogodkov.

Lebdeči ptič si je nenadoma spodvihnil krila in se naglo spustil. Kaki nesrečni glodalec je bil na poti v pogubljenje. Ptič je imel nenavadno zaobljen trup za ujedno. Prav tako je postajal zaskrbljujoče velik. Gotovo bi že moral priti. Še naprej je naraščal in njegova senca je zatemnila že tako šibko sonce.

Yorickova perspektiva se je spet premaknila in majhen krik je ušel njegovim ustnicam. Ogromna orlu podobna ptica je še vedno padala, potem pa je prav takrat, kot je Yorick mislil, da bo zagotovo zdrobljen, razprla krila, da bi upočasnila svoj spust in razprla je dva brobdingagijska kremplja.

Zaslišalo se je prestrašeno tuljenje, za katerega je sekundo kasneje Yorick dojel, da ni prišel od njega, ptica, ki je zdaj napolnila njegovo celotno vidno polje, pa je zaplahutala s svojimi velikimi krili, da bi se pognala nazaj v zrak. V zrak je odpihnilo rahel sneg, ki se je se nežno naselil na Yoricku. Nosoroga je nosilo navzgor, ta pa je še vedno prhal v enem od ptičjih krempljev.

Snežinke so se stopile na njegovem obrazu in mu stekle v oči.

»Tu je,« je nekaj časa kasneje zaklical glas. Kljub njeni večdnevni tišini in pasivni sovražnosti so Lucjine besede nenadoma zvenele izredno prijazno in dobrodošlo.

Sandy je skočil v luknjo poleg njega in mu ponudil roko.

»Si videl tisto?« je vprašal.

Yorick je prikimal in ko je stal si vzel trenutek, da je njegov zamrznjeni obraz spet deloval. »Da,« je rekel sčasoma.

Sandy in Arkady sta ga potegnili iz luknje, medtem ko je Lucja s puško gledala v temno nebo.

»To, gospe in gospodje,« je rekel Sandy, »je bil roc.«

Yorick je poskakoval in drhtel.

Se spomniš Jasona in Argonavtov? Sandy je bil navdušen in odkorakal proti Range Roverju. »Ali pa je bil to mornar Sinbad?«

»Kdo bi naredil roca?« je rekel Yorick

Obkrožili so ogromno skalo in se ustavili pred tistim, kar je nekoč bilo Range Rover. Arkadij je izpustil niz kletev v jeziku, ki ni angleščina. Yorick se je odločil, da je Arkadij najbrž govoril nekaj, kot je 'mojbog, kaj se je zgodilo tukaj?'

Lucja je odprla prtljažnik, izvlekla nahrbtnik in si ga vrgla čez eno ramo. Arkady je odgodrnjal do sovoznikovih vrat, poskušal odpreti harmonikasto ploščo in odskočil, ko je z zadušnim pokom padla v sneg. V avtu je poiskal nekaj potreščin in jih natlačil v žepe plašča. Lucja je že sledil sledom, ki jih je vozilo pustilo po polju.

Ko so ji sledili, je Sandy izvlekel telefon in poklical gostišče. Yorick je lahko slišal hladen ton ge. McCready.

»Poslala je Gregorja, da nas pobere,« je sporočil Sandy, potem ko je odložil. Poklical je policijo in imel dolg pogovor, med katerim se je mrščil in oporekal.

»Vedo za roc,« je dejal, ko so prispeli po ozkem pasu. »Večkrat so ga že opazili. Očitno RAF razvija načrt, kako ga ujeti s helikopterji in ogromnimi mrežami.«

»Mreže,« je rekel Arkady. »V Kongu smo uporabljali mreže.«

»Ali mu sledijo?« Yorick je vprašal. »Ali nam lahko povejo, če prihaja proti nam?«

Sandy je molčal več korakov. »Ni jim treba,« je dejal. »Nismo več zadolženi za nosoroga.«

»Nismo?« je rekla Lucja in se ustavila.

»Ja. Pustili bodo, da se roc ukvarja s kosmato infestacijo nosorogov, preden ga ujamejo.«

»Huh.« Lucja se je obrnila in nadaljevala pohod.

»Očitno menijo, da je izguba goveje populacije sprejemljiva, če je tako potrebno.«

»Noro,« je rekel Yorick. Potem je pomislil, da ni nič bolj noro od dejstva, da lovijo kosmatega nosoroga. Hodili so naprej, medtem ko je postajalo vse temneje in hladneje.

»Torej gremo nazaj v London?« je vprašal Arkady.

»Ne.« Sandy je nenadoma spet zvenel veselo. »Ne še.«

V daljavi se je pojavil par žarometov – bil je že čas, da jih Gregor pride rešit.

»Kam, potem?« Yorick je vprašal, zdelo se mu je, da je Sandy odločen povišati napetost.

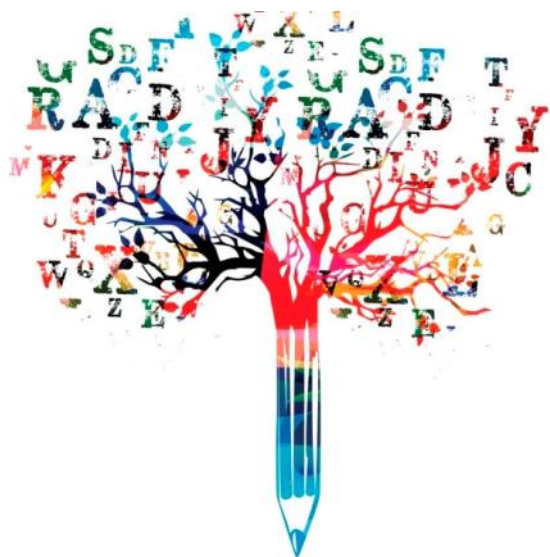
»Prosili so nas, da raziščemo še en nedavni primer.«

Gregor se je pripeljal v velikem starem džipu.

Sandy je odprl zadnja vrata in jih z grandiozno gesto pozval, naj vstopijo.

»Gremo v Loch Ness,« je dejal.

Edo Rodošek

SAJ DOBRO VEM

Saj dobro vem,
da te ljubiti jaz ne smem ...

Čemu sem tak?

Zakaj vendar počnem to, jaz, bedak?

Prav dobro vem,
da tvojih pretesnó zaprtih vrat,
 ki ves zamaknjen srepo vanje zrem,
– kot da bi skoznje te lahko uzrl –
nikoli mi nihče ne bo odprl.

Potem bedim vso dolgo,temno noč,
prepričati se hočem,da nekoč,
prišel bo dan,
ko nora nada več ne bo zaman,
ko našel končno spet bom svoj spokoj.
Kdo ve – morda bo to že kar nocoj?

Saj dobro vem,
da te ljubiti jaz ne smem ...

TA PESEM SI TI

Ta pesem si ti,
 in hrepenenje
 ime je tvoje;
 samo s stihom
 to lahko povem...

Tvoj lik je mili
zdaj neločljivi del zavesti moje,
 sam sebi jaz ne morem ubežati.

Pa tudi nočem – za nobeno ceno,
saj ti si, ki me delaš zdaj človeka.

Ko si ob meni,
mi sije sonce, vsi se mi smehljajo,
saj z mojega vedenja je razbrati,
da nič več nisem sam in ne samotен,
da ti z menoj si vedno, vsepovsod.

Potem so dnevi,
ko si odsotna, ko ne prideš k meni;
tedaj vse mračno, pusto je in sivo,
prav vsi ljudje so mrki in molčijo,
in vsa lepota nična je brez tebe.

Ob dnevih takih,
nestrpno pričakujem mrak,
ki mi prijatelj zvesti je od nekdam;
ob času tem mi sanje zaživijo,
in želje so resničnosti enake.

Ti vsa si v meni.
Prešinjaš me kot zrak, ki me obdaja,
in ves sem eno samo trepetanje;
podoba tvoja mila je ob meni,
in mesec tke v laseh ti srebrnino.

Nikjer nikogar,
le midva tu sva; mehka je temina,
ki v njej sva skrita vsem očem zvedavim;
ničesar drugega ni več pomembno,
ko duši najini se uglasita.

Prgišče zvezd srebrnih –
naj darujem ti, Diana,
kot svetle tvoje se oči iskrijo,
večerni vetrič moje domišljije
pa naju nosi tja, kamor želiva.

Ta pesem si ti,

in hrepenenje
ime je tvoje;
samo s stihom
to lahko povem...

BREZ TEBE

Brez tebe shajam prav dobro –
ne spomnim se nate nikoli,
prav kot ne na cigareto,
ugaslo med prsti.

Brez tebe shajam prav dobro –
razen morda le zjutraj,
ko je pred mano cel predolgi dan,
pust in brez vsebine.

Brez tebe shajam prav dobro –
ne mislim nikdār nič več nate,
kot na izpiti kozarec šampanjca,
raztreščen na tleh.

Brez tebe shajam prav dobro –
razen morda le podnevi,
ko z roko se v roki sprehajajo pari,
a naju ni med njimi.

Brez tebe shajam prav dobro –
pozabil sem nate, kot na bombon,
ki ga poješ.

Brez tebe shajam prav dobro –
razen morda le zvečer,
ko zvezde se druga za drugo prižgo,
a med njimi ni najlepših dveh,

ki ljubeče so me gledale poprej.

Brez tebe shajam prav dobro –
ne prideš mi nič več na misel,
kot pesem, ki prišla je iz mode,
pozabljena zdavnaj.

Brez tebe shajam prav dobro –
razen morda le ponoči,
ko težke se ure vrstijo brez spanca
in nimam nikogar,
ki bi mu rekel: "Ti."

V SLOGI JE MOČ

Smo žužki v dirki za življenje;
le kaj nas od njih razlikuje?
Samo oblika?
In krhki lošč – omika,
ki hitro se odlušči,
ko gre zares.

V gneči
gomazeči
našega gradišča
brez smisla se prerivam,
kot drugi vsi pripadniki
človeškega mravljišča.

Osebnih skrbi
kopico imam,
kot drugi vsi
kar nas je tukaj,
osamljen sem in sam,
a téga nočem si priznati.

Kot jata rib
vsi istočasno
delamo prav isto,
ker vodi nas izključno le nagib.

V množici vsi tacamo,
in žužnjamo in brbramo
pa ropotamo ter čvekamo,
da bi odgnali tisto strašno,
kar nam grozi:
da razodeta nam bo
resnica o nas samih.

Zato le skupaj, nebogljenci!
Združimo misli in hotenja
v slogi moč je in rešitev
saj sredi gomazenja
je varno skrit in varen
prav vsakdo izmed nas.

A včasih vendarle premišljam
kdaj zbral bom poguma dovolj,
da končno bom poskusil,
kako je biti v samoti,
ko odločitve moje zgolj
mi lastna pamet bo narekovala
in ko bom sicer sam
a ne samotni več.

Edo Rodošek s hčerko in vnučki
(objavljeno z dovoljenjem družine)

Matej Krajnc

GROF CELJSKI (anahronistična dandanašnjica)

Grof celjski igra na kitaro,
glavo ima pri nogah.
Smehlja se, ko strune prebira,
ničesar ga ni več strah.

O, včasih so padale glave,
se kotalile vsevprek.
Zdaj z rjastim topom jih faše,
kdor vneto zažene se v breg.

Grof celjski nikdar ne razlaga,
zakaj šla je glava z vratu.
Hja, nočem preveč spraševati,
a prilika dela tatu.

O, včasih so padale glave,
se kotalile vsevprek.
Zdaj z rjastim topom jih faše,
kdor vneto zažene se v breg.

Grof celjski igra na kitaro,
struna zarije se v dlan.
Grof Tetanus ga izzove
na dvoboj, ko dela se dan.

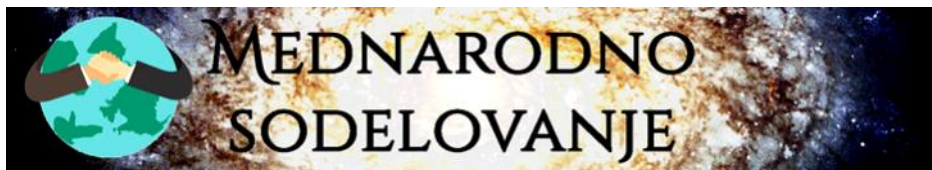
In v cerkvi donijo zvonovi,
v dolini grof glavo lovi ...
In z rjastim topom jih faše,
kdor pravi: »Nazaj jo privij!«

Matej Krajnc na delavnici - Celjska kulturnica, 3. 3. 2021

DOGODKI IN ODMEVI

Tihomir Jovanović Tika - urednik antologij

Antologiji Regia Fantastica 5 in 6

Regia Fantastica št. 5 je iz tiska prišla v začetku marca, nekako v času prvega vala virusa Covid-19, tako da doslej še nismo imeli promocij. Upam, da bomo to kmalu lahko naredili. Najprej bo v Beogradu in nato še drugod v regiji. Zbirka predstavlja 28 avtorjev iz regije. Tema natečaja za zbirko so dela Raya Bradburyja ob 100 - letnici njegovega rojstva. Poleg zgodb avtorjev regije je v zbirki tudi prevod Bradburyjeve zgodbe Črni feris - in strip po njegovi istoimenski zgodbi - The Lake (Jezero). Naslovnico je naredil Željko Pahek, a tisk smo poverili tiskarni Everest mediji iz Beograda.

Načrtovano je, da avtorji objavljenih kratkih zgodb dobijo tudi izvod SF Portal, fanzina Udruženja SCI&FI, ki vsebuje tudi Bradburyjevo novelo The Fireman (Gasilec). Iz nje je kasneje ustvaril kulturni roman Fahrenheit 451.

Regia Fantastica 6 je v pripravi in pričakujemo, da se bo kmalu šla v tisk. Za to številko naj bi avtorji dokončali zgodbo E. A. Poeja, Svetilnik. To zgodbo je Poe začel pisati malo pred smrtjo in je ni dokončal. Morda je imel v mislih roman, ampak ... Samo ugibam. Kolikor vem, je do zdaj na svetu nastala samo ena takšna zbirka, to je prvi regionalni poskus. Pričakujem še nekaj avtorjev z zgodbami, ki po navadi čakajo do zadnjega dne ali dan čez ... Medtem je bila za naslovnico narejena ilustracija. Znova je delo Željka Paheka, ilustracijo za zadnjo stran pa je naredila Relja Antoni^ć, pisateljica in avtorica stripa iz Šabca. V tej številki bo znova več strani posvečenih stripu, tokrat bo to Cask of Amontialdo (Sod amontiliada), po zgodbi E. A. Poeja.

Poleg zgodb, napisanih na to temo, bomo imeli tudi nekaj presenečenj z avtorji, ki se ne ujemajo s temo, ampak so pomembni za razvoj regionalne literature. Za zdaj naj bo to presenečenje. Gre za znano ime ... Za konec zbirke bo esej o E. A. Poeju izpod digitalnega peresa Svetislava Filipovića Filipa.

Tudi tokrat je načrtovano, da bodo avtorji poleg izvoda Regije prejeli tudi izvod fanzina SF Portala, ki je posvečen E. A. Poeju. Objavljen bo njegov roman The Narrative of Arthur Godon Pym of Nantucket (Pripoved Arthurja Gordona Pyma iz Nantucketeta). Ta roman s precej nejasnim zaključkom je navdihnil mnoge znane avtorje, kot so Jules Verne, H. P. Lovecraft in Charles Romyn Dake, da so v svojih romanih poskusili razčistiti konec Poevega romana in dodali še nadaljevanje pustolovščine.

Op. ur.:

Tudi Regia Fantastica 6 je že izšla.

BESAN - regionalna antologija znanstvene fantastike in hororja

Idejni tvorec regionalne zbirke horor zgodb je mlada srbska pisateljica Snežana Kanački, ki je pripravila povzetek projekta.

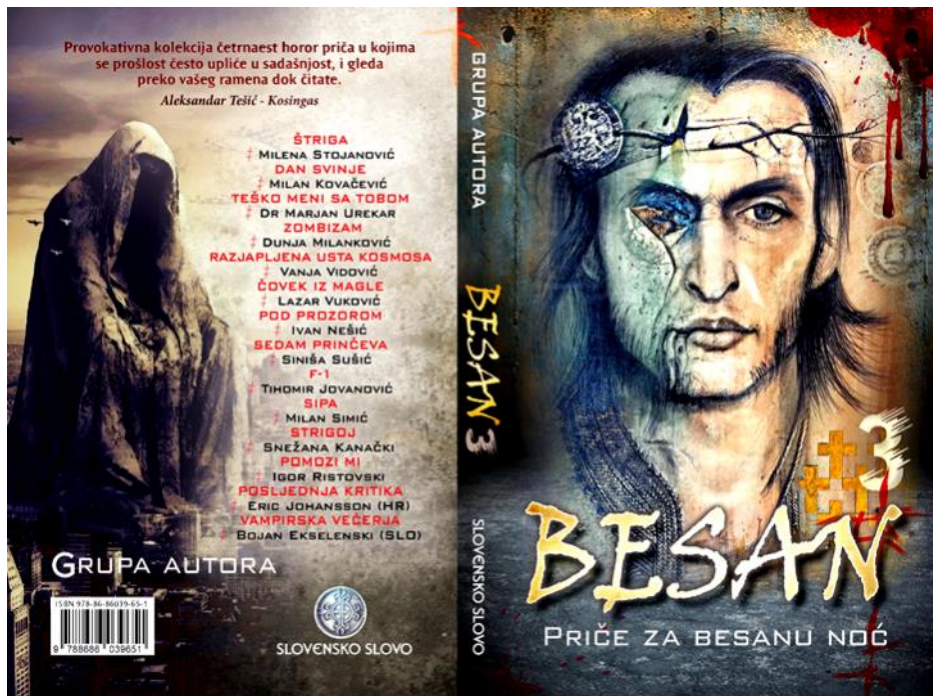
Že leta 2018 je želela oživeti idejo povezovanja regionalnih avtorjev hororja v obliki kratke literarne oblike, ko je na Beograjskem knjižnem sejmu predstavljala svoj roman Polaris: Zadnje mesto (slovenski prevod izšel pri Pro Andy s. p. leta 2021).

Kmalu, že do konca 2018, se je zbralo 10 avtoric in avtorjev, ki so želeli postati del zbirke horor zgodb Besan.

Spomladi 2019 je izšel prvi del zbirk, Besan 1. Snežana je z ekipo sodelavcev pripravila natečaj, ki traja do novembra vsakega leta in zatem izberejo najboljše za objavo.

Zelo je zadovoljna, ker že tretje leto uspeva oživljati horor v obliki kratke zgodbe in je v zadnji zbirki tudi zgodba v slovenščini Bojana Ekselenskega iz Slovenije in zbirka postaja mednarodna in večjezikovna.

Založnik vseh antologij je **Slovensko slovo** iz Beograda.

Dr. Edo Rodošek (1932 – 2021)

Tejka Novšak o svojem očetu

Edo Rodošek se je rodil leta 1932 v Novem Sadu, očetu Antonu in mami Alojziji Rodošek, imel pa je še starejšo sestro Zlato. Po očetovi smrti se je vrnil v Ljubljano, kjer

je že od srednješolskih let sodeloval pri izdajanju dveh dijaških glasil. Zanimala sta ga literatura in gradbeništvo, učil se je igrati klavir ter s prijatelji ustanovil jazz kvartet, s katerim so nastopali na prireditvah in plesih.

Študiral je na Fakulteti za gradbeništvo in si pridobil naziv diplomirani gradbeni inženir, kasneje pa tudi doktor tehničnih znanosti. Sodeloval je pri številnih gradbenih projektih v Sloveniji in drugod. Na isti fakulteti je nato dolga leta predaval in tudi ustanovil Katedro za operativno gradbeništvo, ki še vedno deluje. Napisal je nekaj učbenikov ter več sto referatov. Predaval je tudi v tujini in postal častni član več univerz po Evropi, v ZDA ter Avstraliji. Njegovo ime je tudi objavljeno v izdaji ameriškega zbornika najvplivnejših ljudi, **500 Leaders of Influence**.

Po upokojitvi se je posvetil literarnemu ustvarjanju znanstvene fantastike in po besedah kritikov postal eden najplodnejših ustvarjalcev te tematike v Sloveniji. Izdal je 13 zbirk kratkih zgodb, eno pesniško zbirko ter dva romana. Njegova dela so bila prevedena v več jezikov ter izdana v številnih literarnih revijah po ZDA in drugod po svetu.

Ljubiteljsko se je ukvarjal tudi s fotografijo in slikanjem. Rad je kolesaril, igral šah, pripovedoval šale,

oboževal je naravo in živali.

Rad je hodil v hribe ter na potovanja, kjer je občudoval čudesa narave in arhitekturo starih mest. Bil je radoveden in poln novih idej.

Sebe je opisal kot človeka, ki se noče nehati igrati, ko doraste, celo v zrelih letih ne. Zanj je bilo vsako doživetje in vsaka misel nov izziv, nova možnost, da se morda še malce približa tistemu, kar išče – če kaj takega sploh obstaja.

O njem so dejali, da je prijazen, uglajen, duhovit in hvaležen za vsako malenkost. Da je človek, ki pusti globok pečat. Radodaren je bil z darili in pozornostjo. Komurkoli je plačeval za storitev ali uslugo, je dal visoko napitnino.

Bil je znanstvenik, profesor, pisatelj, mož, očka, dedek, ki je na obisk prišel vedno s šopkom rož in darili. Stalno pripravljen pomagati in zmeraj za hece.

To je bil moj oče.

Edo z vnučkoma (objavljeno z dovoljenjem družine)

Bojan Ekselenski: Bil je pravi gospod

Edo, kot smo ga klicali nekateri prijatelji, mi ostaja v spominu kot pravi gospod, pravzaprav član Lige izjemnih gospodov. Najino sodelovanje se je začelo z intervjujem za fanzin Jašubeg en Jered (JeJ) pred dolgimi 11 leti. JeJ je nekaj let zapolnjeval praznino publikacij, posvečenih slovenski fantazijski književnosti. Na intervju se je takoj odzval, čeprav je bil JeJ precej partizanska publikacija, delo entuziazma dveh, ki glede slovenske fantazije nista vrgla puške v koruzo. Kmalu se je moje sodelovanje z njim poglobilo. Zaprošil sem ga za spremno besedo drugega dela sage Vitezi in Čarovniki in je brez oklevanja privolil. Prebil se je skozi 450+ strani in spisal pronicljiv zapis. Spomnim se, ko smo se dobili v bližnji kavarni (še pomnite, kaj je to – kramljanje ob kavici?) in čas je prehitro minil ob debati o sodobni fantazijski književnosti, kjer je Edo pustil pomemben pečat tudi zunaj slovenskih meja.

Še danes sem mu neizmerno hvaležen, ko mi je priporočil nekaj tuje izobraževalne literature za osebno pisateljsko napredovanje.

Sodeloval je na nekaj prireditvah, ki smo jih leta 2012 v okviru Zvezdnega prahu organizirali v Celju (Večer Drugotnosti, Sicon – vse v Mladinskem centru Celje). S tem smo vzpostaviti kontinuiteto med Edovo generacijo, ki je ustvarjala že v zlatih časih slovenske znanstvene fantastike.

Najino sodelovanje se je nadaljevalo tudi po začetku izhajanja Supernove, saj je prispeval nekaj odličnih kratkih zgodb. Na Slovenskem knjižnem sejmu je, če mu je zdravje dopuščalo, obiskoval našo stojnico in vedno sva imela odlično debato o lepi besedi.

Predvsem pa moram poudariti njegovo ustvarjalno plat. Poleg strokovne literature je spisal ogromno kratkih znanstvenofantastičnih zgodb in nekaj romanov. Objavljali so mu tudi v angleško govorečem svetu in verjetno je malo slovenskih pisateljev skoraj 100 prevodov v angleščino in tudi druge tuje jezike. Izšla je tudi zbirka Beyond Perception (dobi se na Amazonu), njegove zgodbe so našle prostor v antologijah (takisto dosegljive na Amazonu). V angleščini je imel tudi nekaj objav poezije (napr. Three Poems - Muddy River Poetry Review na muddyriverpoetryreview.com).

Edo se je v nedeljo, 7. februarja 2021, pridružil svojim sodobnikom tam nekje v neskončnosti med zvezdami. Zagotovo bodo imeli zanimive debate o vesolju, ljudeh in vseh drugih rečeh.

Bojan Ekselenski o 4. Fanfestu, slovenskem festivalu fantastične književnosti

Festival, izveden v senci koronakrize

Fanfest 4, že četrta ponovitev slovenskega festivala fantastične književnosti je zaradi koronske epidemije visela v zraku. A organizator je odločil, da morebitni konec sveta zaradi virusa ne sme miniti brez festivala. Zaradi omejevanja potovanj je bil omejen na goste iz Slovenije, soočeni so bili z zagotavljanjem fizične distance in vsem, kar za naš zdravstveni blagor zahteva NIJZ. Nekaj vabljenih gostov se je zaradi epidemioloških razmer odpovedalo udeležbi in vsekakor upamo, da se bomo srečali v virusno srečnejših časih.

Fanfest je letos potek samo en dan, v soboto, 26. 9. Kljub temu pa smo izvedli vse, zdaj že tradicionalne aktivnosti:

- ⇒ Literarno delavnico
- ⇒ Promocije v Knjigarni in antikvariatu Antika
- ⇒ Osrednjo prireditev v Celjski kulturnici

Literarno delavnico z naslovom Arhetipski liki je vodil Bojan Ekselenski. Delavnica se je začela ob 11:30 v Celjski kulturnici. Udeleženci so se seznanili z idejo arhetipskih likov in njihovo pripravo. Arhetipski liki so zaradi svoje narave element pripovedi, ki literarno delo tesneje poveže z bralko ali bralcem.

Popoldanski del programa se je začel ob 16:30 v butični knjigarni in antikvariatu Antika. Tamkajšnji knjižni ambient in odprtost knjigarne na vse vrste literature je idealno okolje za izvedbo predvidenega programa.

Najprej je za glasbeni vklop poskrbel Matej Krajnc, uveljavljeni literarni in glasbeni ustvarjalec s svojo izvrstno uglasbeno poezijo.

Matejev glasbeni uvodnik, ki ga zna narediti samo on.

Sledile so predstavitve letos izdanih knjižnih del.

Letošnja bera obsega 4 tiskane knjige. Mogoče je še katera, a vest o tem ni prišla do organizatorja ali urednika portala znanstvena-fantastika.si. Tako so se na seznamu znašle knjige Potovati z Orwellom od Jožeta Biščaka, Ilonika Domena Mezega in dve deli (Zadnji? in Vitezi in Čarovniki(3): Vladavina indigo otrok) od Bojana Ekselenskega.

Namesto odsotnega Jožeta Biščaka je kratko predstavitev Potovati z Orwellom pripravil Bojan Ekselenski.

Domen Mezeg je predstavil prvi del fantazijske sage Ilonika, a Bojan Ekselenski je zatem predstavil svoji dve knjigi.

Po glasbenem medključu so se predstavili Supernova 8 in 9 v obliki dvojne tiskane doze. Mnogi so se spraševali, kaj na naslovnici Supernove početa znana slovenska pisatelja Ivan Tavčar in Simon Jenko. Urednik Supernove je razkril njuno »temno« skrivnost – oba sta spisala fantazijsko literarno delo. Ja, literarni Sithi so obstajali tudi med znanimi pisatelji. Obe deli sta nastali v 19. stoletju in imata svojo vrednost tudi v svetovnem merilu fantazijske književnosti. Mikromega, zgodba Simona Jenka iz leta 1851 je objavljena v Supernovi 9.

Barbara Jelen je predstavila svoj mozaik roman Rusalkin zaliv. Zgodba iz romana

je objavljena tudi v Supernovi 8 in Matej Krajnc, lektor knjige, je prebral odlomek. Roman je v svojem bistvu resnično nekaj posebnega in to ne samo v slovenskem merilu. V kratkem bo izšel pri Založbi Primus.

Andrej Ivanuša, urednik, avtor in mali založnik, je predstavil Levitev, zbirko zgodb srbskega pisatelja in urednika Tihomirja Jovanovića Tike. Njegovo pisanje ima izredno širino in ima izreden občutek za satiričen prikaz sveta okoli nas.

Domen Mohorič je predstavil edini resni slovenski portal za fantazijske umetnosti – znanstvena-fantastika.si. Za avtorice in avtorje so pomembni pisateljski izzivi in ravno iz tega naslova smo dobili nekaj izvrstnih literarnih grižljajev.

Zapisnik predstavitev je zaključil Matej Krajnc z glasbenim razvajanjem.

Osrednja javna prireditev se je, kot je to že tradicija, v Celjski kulturnici. Ravno ta del programa je bil izvedbeno najzahtevnejši. Saj veste ... Seznam udeležениh, merjenje temperature. Vse to zaradi virusa, ki se je odločil, da nam zagreni socialno življenje. Termometer je pokazal, da so vsi na zdravi strani sveta.

Barbarina knjiga Rusalkin zaliv je še sveža ...

Podžupanja MOC ga. Breda Arnšek je pozdravila festival

Predsednik organizacijskega odbora in predsednik celjskega literarnega društva, Bojan Ekselenski, je naredil hiter uvod in predal besedo slavnostni govornici, podžupanji Mestne občine Celje, ga. Bredi Arnšek, ki je v imenu Mestne občine Celje pozdravila festival. Poudarila je napore mestne občine, da podpira kulturno ustvarjanje, saj je ljubiteljska kultura pomembna gonila sila razvoja mesta in njenega umeščanja v širši prostor. Zlasti festival fantazijske književnosti igra pomembno vlogo in občina se zaveda pomena festivala, ki je edini te vrste v Slovenije in del širše

mednarodne scene.

Sledile so predstavitve gostov festivala. Matej Krajnc je ob svoji predstavitvi naredil glasbeni vklop.

Predstavili so se gosti Domen Mezeg, Barbara Jelen, Vanja Tajnšek, Domen Mohorčič, Marko Vitas in Andrej Ivanuša.

Vsak je zanimiva zgodba za poseben članek. Vsak od gostov na svoj način sodeluje pri razvoju slovenske fantazijske književnosti. Čeprav majhni po številu, pokrivamo skoraj vse podzvrsti vitalnega žanra.

Vanja Tajnšek je predstavila svoje raznoliko delo.

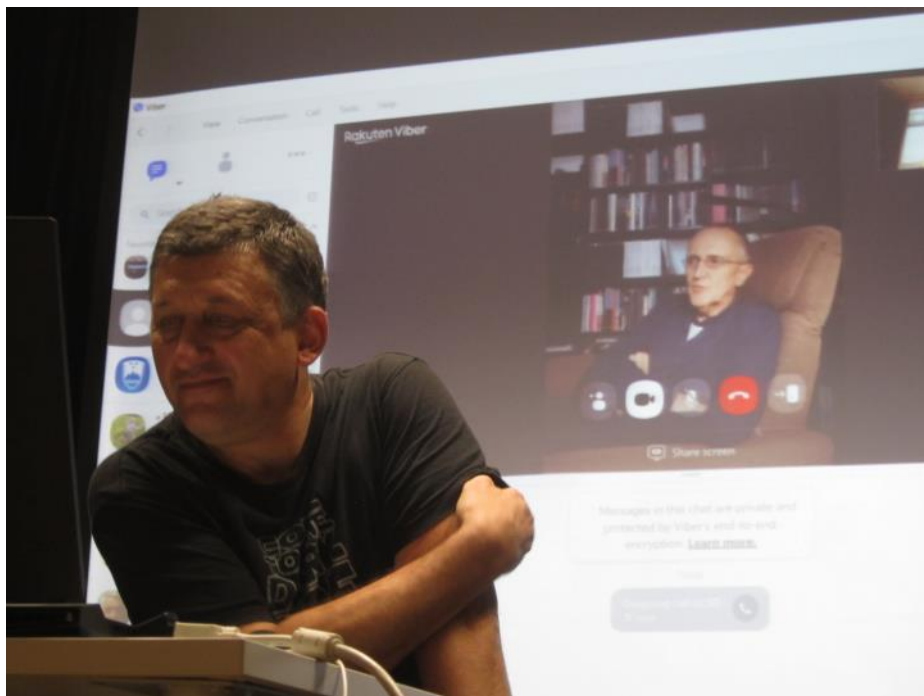

Bojan Ekselenski (levo) in Domen Mezeg (desno)

Dr. Marko Vites

Domen Mohorič

Viber pogovor s stalnim festivalskim gostom prof. dr. Zoranom Živkovičem

Zaradi omejitev je ugledni profesor, dr. Zoran Živković stalni gost in častni član Celjskega literarnega društva festival pozdravil preko Vibra. Razodel nam je svoje delo v času epidemije in poudaril, da ima fizično distanciranje tudi pozitivne lastnosti – ostane več časa za literarno ustvarjanje in v tem času se zaključil monumentalno kritično izdajo Besi od Fjodorja Mihajloviča Dostojevskega, saj bo drugo leto 200-letnica rojstva in 2022 150. obletnica izida knjige.

Profesor je tudi ekskluzivno razkril naslov svojega novega romana – *Bela soba*.

Sledilo je Viber »srečanje« s Tihomirjem Jovanovičem Tiko, ki je prav tako stalni gost festivala. Predstavil je regionalno antologijo Regia Fantastica 5, kjer sodelujejo tudi avtorji iz Slovenije. Zbirka je izšla ob 100-letnici rojstva Raya Barburya in najavil je Regio Fantastico 6, kjer sodelujejo avtorji iz še več držav ...

Po Glasbenem izklopu se je program zaključil z odprtim panelom - *Je lahko fantazijska književnost družbeno kritična?*

Udeleženci panela so stopili na minsko polje možnosti fantazijske književnosti, da stopi na minsko polje družbene kritike in reflektiranje aktualnih družbenih razmer. Udeleženci so ugotovili, da ima fantazijska književnost vse izrazne sposobnosti, da to

Viber pogovor z gostom Tihomirjem Jovanovićem Tiko

opolnomočeno izvede in samo omejitve v glavah tej književnosti jemljejo moč leposlovne obdelave sveta okoli nas. Fantazijska književnost je lahko namenjena zabavi in mladim, a je lahko tudi orodje za postavitev ogledala družbi.

Distopije so primer literarnega svarila pred družbenimi procesi, ki ogrožajo človekovo svobodo. Satira na drugi strani opozorilo prinaša na zabavnejši način.

Zaključili smo ob upanju, na snidenje v letu 2021.

KNJIGARNIK:

SVEŽE KNJIŽNE IZDAJE

Kaj skriva Rusalkin zaliv?

Rusalkin zaliv je del skrivnostnega jezera, ki leži na gosto poraščenem severnem slovenskem pogorju.

Tam se trinajstega decembra pojavi prvo truplo.

Višji kriminalistični inšpektor Samo Vežjak je zaprisežen logik in z obema nogama stoji čvrsto na stvarnih tleh. Ko pa predse dobi prvi dosje iz »jezerske« zadeve, se mu zgodita jasnovidnost in jasnoslišnost.

Kako se bo s tem spoprijel?

- ⇒ Avtorica: Barbara Ribič Jelen
- ⇒ Založba: Primus, 2020
- ⇒ ISBN: 9789617090765
- ⇒ Zbirka: Projekt Avtorji
- ⇒ 14 x 17,8 cm, mehka vezava
- ⇒ Št. strani: 219
- ⇒ MPC 25 € (poština brezplačno)

Le kaj je onkraj mestnega obzidja?

V ne tako daljni bodočnosti je Polaris zadnja človeška naselbina. Zemlja je ekološko popolnoma spremenjena. Zato mesto obdaja obzidje. Izza njega narava rojeva nova bitja, rastline in živali. Tako morajo glavni junaki dvakrat dobro premisliti preden se podajo onkraj mestnega obzidja.

- ⇒ Avtorica: Snežana Kanački,
- ⇒ Založba: Pro-Andy s. p. 2021
- ⇒ ISBN: 9789619519110
- ⇒ 13,8 x 19,8 cm, mehka vezava
- ⇒ 232 strani
- ⇒ MPC: 15 € + 3 € poštne ob povzetju

Zaključek trilogije o Sipini, peščenem planetu

Arrakis, nekoč jalov in pust, se spreminja v rodoviten svet, poln vode in zelenega rastja. Vendar pa se v njegovem razcvetu skriva seme pogube. Podnebne spremembe so peščene črve potisnile na rob preživetja, kar močno izpodjeda temelje samega imperija. Brez peščenih črvov ni začimbe melanže, od nje pa je odvisna blaginja človeštva. Imperator Paul Atreides, mesija, ki si je z legijami Fremenov pokoril znano vesolje, je pred devetimi leti izginil v puščavi. Čeprav sta njegova otroka Leto in Ghanima po njem podedovala dar preroštva, imperiju v njenem imenu vlada Paulova sestra Alia.

- ⇒ Avtor Frank Herbert
- ⇒ Prevod: Matjaž Juričak
- ⇒ Založba: Sanje
- ⇒ ISBN: 9789612745745
- ⇒ 15 x 23,5 cm, mehka vezava
- ⇒ 400 strani
- ⇒ MPC: 20 €

Opomba:

Omenjene so samo knjige, o katerih je uredništvo dobilo informacijo o izidu. Nekaj informacij so posredovali avtorji, založniki ali knjigarnarji.

Opomba za založnike

Želite, da je knjiga vaše založbe na seznamu novosti, je zaželeno, da o tem obvestite uredništvo revije.

Magični e-mail naslov za brezplačno objavo:

bojan.ekselenski@samozalozba.eu

Promocija

V primeru, da želite tudi promocijo, se lahko dogovorimo za obseg in vsebino plačanega oglasa. Supernova prvenstveno ne živi od prodaje oglasnega prostora, temveč od zagotavljanja kakovostnih informacij.

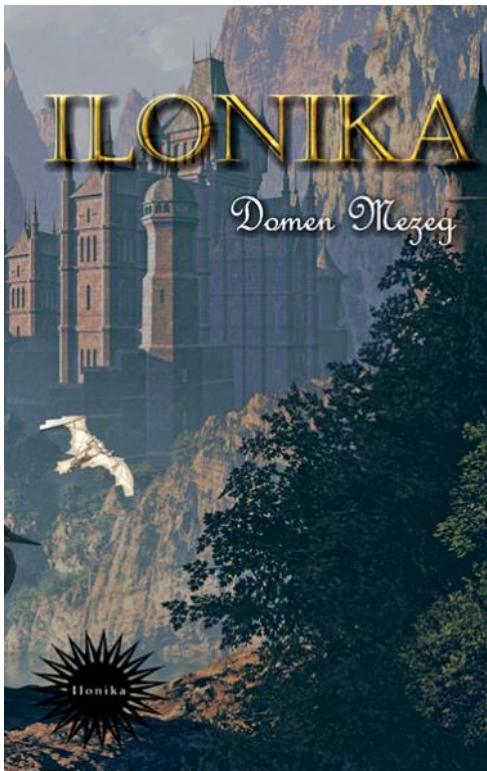
Domen Mezeg: Ilonika, saga o cesarju Feliksu

Feliksova recenzija od Bojana Ekselenskega

Takole se zaključí opis knjige na spletni strani <https://nova24tv.si/sprosceno/zanimivosti/ilonika-nova-slovenska-fantazijska-saga/>:

»Zgodba se prične s smrtjo starega cesarja, ki da svojemu prestolonasledniku na smrtni postelji popolno svobodo: lahko se odloči, da bo nadaljeval dinastijo, lahko pa vladanje opusti in se odloči živeti drugače. Na Feliksa s tem pade težka odločitev. So besede njegovega očeta dovolj, da bi s seboj končal obdobje vladanja rodbine Kadorejev, ki ji pripada?«

Feliksa čaka zanimiva življenjska pustolovščina. Ves čas ga spremljamo na njegovi življenjski poti, skozi njegove ljubezenske pripetljaje, spletke v katerih se znajde. V prvem delu sage je skrita biblična zgodba o treh Kristusovih skušnjavah, ki jih na malce drugačen način kot Odrašenik doživi tudi sam.

Zdaj pa veselo na delo ...

Z veseljem sem pograbil svežo slovensko fantazijsko sago z naslovom Ilonika - Saga o cesarju Feliksu izpod prstov Domna Mezega. Slovenska fantazijska knjiga je silno redka dobrina, a o vzrokih za takšno stanje kdaj drugič ob drugi priložnosti. Kot skoraj vsi tovrstni projekti pri nas, je tudi Ilonika ugledala luč sveta kot samozaložniški projekt.

Naslovnica je privlačna in služi kot primer, kako se oblikuje prvi stik potencialnih bralcev s knjigo. To moram poudariti, ker se v knjigarnah in knjižnicah še vedno najdejo nove knjige z naslovnimi »ilustracijami«, ki so »fotošop fuš« packarija.

Samo oblikovanje knjige je spodobno.

Tudi cena knjige je normalna.

Komu je knjiga namenjena?

Predvsem bolj odraslemu bralstvu, saj knjiga zahteva določeno mero pozornosti in potrpežljivosti.

Potrpežljivosti? Berite dalje ...

Pripoved se dogaja v fantastični deželi, cesarstvu Evkliptija. Precej vzporednic lahko najdemo s poznim Rimskim cesarstvom in srednjim vekom. Avtor v tej smeri ni izumil toplote vode.

V svoj fantastični svet je vključil nekaj zanimivih domislic (srčni pogon, kapljice za razumevanje in govorjenje tujega jezika, ...). Srečamo tudi verzije staroslovenskih božanstev, kar je pravo olajšanje ob prevladi nordijske ali grške mitologije. Svet deluje zelo domače, saj si avtor ni zadal naloge ustvarjanja popolnoma drugačnega sveta. Tako imamo med drugim sredozemski svet ter običajni nabor flore in favne. Nekaj je tudi pošastkovja, a v uvodnem delu sage je samo omenjeno. Malce pozornostnejši in tudi v tej smeri izobražen bralec bo precej zlahka prepoznal, kje je Domen našel navdih za posamezne dele fantastičnega sveta.

Zgodba se začne s smrtjo starega cesarja. Nasledi ga sin Feliks, ki ima izbiro – vladanje ali svoboda. Zgodba nas pelje čez pripravo na kronanje in zatem samo kronanje. Vmes smo deležni nekaj pripovednega drobiža okoli cesarjevega ljubezenskega interesa. Nekako v zadnji tretjini knjige se končno srečamo z Iloniko, katere veduta krasi sliko naslovnice. Ne, to ni ženska ali celo ljubezenski interes cesarja, temveč neodvisno mesto, ki bi ga vsak cesar rad (neuspešno) vključil v cesarstvo. Za zaključek nam postreže še z družinskim slavjem ene od plemiških družin.

Omenil sem, da je za branje potrebna določena doza potrpežljivosti. Dogajanje poteka silno počasi, pravzaprav v zelo meditativnem ritmu. Avtorju je treba priznati bogat jezik, ki ublaži potovanje med opisi sveta. Dialogov je komaj za vzorec. Kdor ima rad počasno dogajanje z obiljem sprotnega spoznavanja zanimivosti fantastičnega sveta, bo užival. Saj nas tudi G. R. R. Martin v svoji sagi *Pesmi ledu in ognja* pelje skozi dolge pasaže (strani) opisovanja sveta, ljudi ipd. Ljubitelji tekočega dogajanja boste morali izkazati določeno dozo potrpljenja, da se prebijete do zadnje strani. Avtor je prvi knjigi sage namenil vlogo nekakšnega uvoda v svoj fantastični svet. Če ima Tolkienov *Gospodar prstanov* svoj *Silmarillion*, je uvod v Evkliptijo ravno ta uvodna knjiga.

Vseeno bi si zaželeli, da bi zanimive značilnosti sveta zbral v konkretnem dodatku in ga opremil z osnovnim zemljevidom, da bi bralci dobili prostorski uvid v kraj(e) dogajanja. Saj veste – slika pove več kot tisoč besed.

Skratka, naj Domen pohiti z izdajo nadaljevanja ...

Pričakujemo, da bo dogajanje dvignil v višjo prestavo.

Še nekaj čisto tehničnih podatkov o knjigi:

- ⇒ Avtor: Domen Mezeg
- ⇒ Založba: Ilonika, Domen Mezeg S.p.
- ⇒ ISBN: 9789619493106,
- ⇒ 13,5 x 22,5 cm, mehka vezava,
- ⇒ 253 strani,
- ⇒ Redna cena: 19 €

S predstavitve knjige na Fanfestu v Knjigarni in antikvariatu Antika (26. 9. 2020)

Splošni razpis za Supernovo

Revija izhaja dvakrat letno, spomladi in jeseni. Revija živi od prispevkov, zlasti zgodb in pesmi. Sprejemamo tudi eseje in recenzije knjig s področja spekulativne fikcije.

Sprejemamo samo prispevke v elektronski obliki. Samo tipkopisov ne moremo sprejeti in bodo zavrnjeni.

Datumi:

- ⇒ **1. februar** za spomladansko številko (izide na Meteoriti)
- ⇒ **15. julij** za jesensko številko (izide pred Fanfestom in NMN)

Naslovi za pošiljanje

Uredništvo:

- ⇒ Celjsko literarno društvo
- ⇒ (s pripisom: za Supernovo)
- ⇒ Gledališki trg 4
- ⇒ 3000 Celje
- ⇒ E-mail:
- ⇒ celjsko.literarno@outlook.com
- ⇒ bojan.ekselenski@gmail.com (urednik)

Dolžina besedil:

Miniatura: do 1000 besed.

Želimo si sledečega:

- ⇒ **Kratka zgodba: do 7500 besed (45.000 znakov s presledki)**, za daljše zgodbe se bomo odločili glede na prostorske možnosti, po potrebi bomo avtorje prosili, da zgodbo skrajšajo na zahtevan obseg
- ⇒ **Esej: do 3500 besed,**
- ⇒ **Recenzija: do 3500 besed,**
- ⇒ **Poezija: skupaj do 300 vrstic, pesem do 150 vrstic.**

Prva stran se ne šteje v obseg besedila, na njej **morajo biti sledeči podatki:**

- ⇒ Naslov dela
- ⇒ Ime in priimek,
- ⇒ Veljaven poštni naslov, kamor pošljemo avtorske izvode
- ⇒ Veljaven elektronski naslov za komunikacijo

Avtorji in avtorice besedila do nadaljnega odstopijo v brezplačno objavo. V primeru, da bodo finančna sredstva dopuščala izplačilo honorarjev, se bodo z avtorji(-icami) podpisale ustrezne pogodb.

Razpis za Vsesledje

Revija Vsesledje je splošna revija za kulturo in literaturo. Izhaja 1x letno, praviloma oktobra, ko je predstavitev, ki je ena od osrednjih prireditev Celjskega literarnega društva.

Odgovorni urednik revije je dr. Zoran Pevec.

V reviji objavljamo:

- ⇒ poezijo (zaželeno je nekaj pesmi, da ima urednik določen izbor)
- ⇒ prozo (kratke zgodbe)
- ⇒ esejistiko
- ⇒ recenzije
- ⇒ dramatiko (kratka dramska besedila)

Pomembno o pripravi besedila za objavo:

- ⇒ **Besedila morajo biti v elektronski obliki** (wordov format) poslana po elektronski pošti kot priloga.
- ⇒ Tipkanih ali pisanih besedil po pošti **ne sprejemamo**.
- ⇒ Besedil ne okrašujte, naj bo samo navadno besedilo.
- ⇒ Slike, ki jih želite vključiti v besedilo, **pošljite posebej in v besedilu označite, katero sliko kam vstaviti**. Slike, vključene v Wordov dokument so neuporabne za tiskano publikacijo.
- ⇒ Vsako besedilo **mora vsebovati tudi ime in priimek avtorja(-ice)** in zaželeni so kontaktni podatki (gl. varovanje zasebnosti).
- ⇒ Prispevki se honorirajo samo izjemoma
- ⇒ Rok za pošiljanje za tekoče leto je **1. junij**. Prispevki, ki prispejo kasneje, se objavijo samo po dogovoru z urednikom.

Poseben del revije je **Mlado Vsesledje**, kjer objavlja osnovnošolska in srednješolska mladina.

Pošiljanje prispevkov:

- ⇒ celjsko.literarno@outlook.com (društvo)
- ⇒ zoran.pevec@gmail.com (odgovorni urednik)

Obiščite tudi spletno stran <http://cld.si> in <http://cld.si/Vsesledje.html>

FESTIVALSKI RAZPIS 2021:

PRIŠLI SO IZ CELJSKEGA PODZEMLJA

Razpis je mednarodni

Za 5. Slovenski festival fantazijske književnosti vam postavljamo nov izziv. Že naslov teme vse pove. Izmislite si

Pogoj za sodelovanje:

- Poezija ali prozno delo
- Obseg do 20.000 besed (60.000 znakov s presledki)
- Rok pošiljanja: **15. 7. 2021**
- Besedilo mora biti v elektronski obliki, opremljeno s podatki o avtorju(-ice) - ime, priimek, e-mail, naslov bivališča (zaradi pošiljanja Supernove) in po želji GSM, spletna stran ipd.

Pošljete na naslov:

- fanfest.festival@gmail.com ali
- celjsko.literarno@outlook.com

O Celjskem literarnem društvu

Članarina

- 10 €
- Družinska članarina 11 €
- **Članarine NE plačajo učenci, dijaki, študenti in brezposelni**

Kaj nudimo?

- Brezplačno literarno izobraževanje v okviru društva.
- Brezplačno udeležbo na Slovenskem knjižnem sejmu in sejmski predstavitev v okviru dejavnosti društva.
- Brezplačno udeležbo na predstavitev ustvarjanja članov in članic društva.
- Brezplačno izdelavo preloma za tiskano knjigo in svetovanje pri izdaji.
- Izdajo E-knjige.
- Objavljanje v publikacijah in revijah, ki jih izdaja društvo (Revija za literaturo in kulturo Vsesledje, Literarna revija za spekulativno fikcijo Supernova).
- Obveščanje o razpisih in natečajih.
- **Brezplačni izvod knjige Mlada literatura**

Delovanje društva

- Mesečna srečanja vsako 1. sredo v Celjski kulturnici
- Literarne prireditve - običajno vsako 3. sredo v mesecu od septembra do junija
- Sodelovanje z Glasbeno šolo Celje
- Izdajanje revij Vsesledje in Supernova
- Sodelovanje na Slovenskem knjižnem sejmu
- Organizacija Fanfesta, slovenskega festivala fantazijske književnosti
- Sodelovanje na različnih kulturnih prireditvah

Osebni podatki, ki jih društvo zbere na razpisih, se uporabijo samo za komunikacijo z avtorji(-icami) in za pošiljanje avtorskih izvodov. Kontaktnih podatkov ne delimo in ne objavljamo.

NAROČILNIK

Cena posameznega izvoda:

6 €

Celoletna naročnina (plačate s položnico ob prejetju spomladanske številke):

9,60 € (cena za 2 številki z 20% popustom)

Naročila Supernove

Revijo je možno naročiti. Fizične osebe lahko revijo naročite kar preko maila.

Kako to storite?

Pošljite na celjsko.literarno@outlook.com podatke, ki so potrebni za naročilo:

- ⇒ Ime in priimek
- ⇒ Naslov bivališča
- ⇒ Vrsto naročila - tekočo številko ali naročilo do preklica.

Po prejetju vašega naročila vam na naslov pošljemo položnico glede na vaše naročilo.

Zakaj naročilo do preklica?

20 % popust

Revija bo redno prihajala na vaš domači naslov.

Človek z naslovnice

Dr. Edo Rodošek (1932 - 2021)

O življenju in delu Eda Rodoška je že vse zapisano v prispevku njegove hčerke Tejke Novšak in ob spominskem intervjuju, zato je tukaj bibliografija znanstvenofantastične proze in poezije. V reviji je nekaj pesmi iz pesniške zbirke *Mesečina* (2007).

Seznam njegovega leposlovnega ustvarjanja:

- ⇒ Strašigrad: znanstvenofantastična proza 2008
- ⇒ Odmev tišine: zbirka znanstvenofantastičnih zgodb 2007
- ⇒ Neločljiva dvojica: znanstvenofantastični roman 2005
- ⇒ Dolgo iskanje 2002
- ⇒ Čar iskanja: [fantastične in znanstvenofantastične zgodbe 1997
- ⇒ Skoraj enaki (znanstvenofantastična proza 2003
- ⇒ Močvara: znanstvenofantastični roman 2005
- ⇒ Sence neznanega: znanstvenofantastična proza 1998
- ⇒ Pravici je zadoščeno: znanstvenofantastična proza 2001
- ⇒ Nauči me sanjati: fantastične in znanstvenofantastične zgodbe 2000
- ⇒ Obračun: znanstvenofantastična proza 2000
- ⇒ Spokojni svet: znanstvenofantastična proza 2000
- ⇒ Korak v neznano: osemnajst zgodb, ki se še niso dogodile: znanstvenofantastična proza 2017
- ⇒ Mesečina: poezija 2007

Edo ima ogromno objav v tujih revijah in antologijah. Posebej omembe vredna je antologija njegovih kratkih zgodb **Beyond Perception**, ki je izšla leta 2007.

Edo Rodošek

Življenje ni le vsota let...

Je mnogo več;

je tisto, kar iz njega narediš;

objem ljubeč

in topla peč,

pa sonca žar bleščeč,

zaton njegov rdeč.

Težav in pa veselja splet,

le včasih je bogat banket.